

ISSN 2537-1363
ISSN-L 2537-1363

REVISTA ACADEMIEI DE ȘTIINȚE ALE SECURITĂȚII NAȚIONALE ANUL IV, 2019 NR.2 (07)

RASSN

Revista Academiei de Științe ale Securității Naționale

NR. 2 / **2019**

ȘTIINȚE MILITARE

INFORMAȚII ȘI SECURITATE NAȚIONALĂ

ORDINE PUBLICĂ

CONSILIUL ȘTIINȚIFIC

Prof.univ.dr. **Pricopie Remus** – președinte

Prof.dipl.eng, **Pavel NEČAS**, PhD, MBA, dr.h.c., Faculty of Political Science and International Relations, University of Matej Bel, Slovakia;

Prof. assit. **Jan RAJCHEL** – University of Natural Sciences and Humanities, Polonia;

Prof. **Miroslav KELEMEN**, Tehnical University of Košice, Slovakia;

Prof.univ.dr. **George MAIOR**

Prof.univ.dr. **Vasile DÎNCU**

Prof.univ.dr. **Gabriel-Florin MOISESCU**

Prof. univ. dr. **Adrian CURAJ**

Prof. univ. dr. **Gheorghe TOMA**

Prof. univ. dr. **Teodor FRUNZETI**

Prof. univ. dr. **Ion MITULETU**

Prof. univ. dr. **Cristian POPESCU**

Prof. univ. dr. **Gheorghe BOARU**

Prof. univ. dr. **Gheorghe BĂRBULESCU**

Prof. univ. dr. **Sorin CÎMPEANU**

Prof. univ. dr. **Viorel BUȚA**

Prof. univ. dr. **George ȚICAL**

Prof. univ. dr. **Adrian IACOB**

Prof.univ.dr. **Costel DUMITRESCU**

Prof.univ.dr. **Țuțu PIȘLEAG**

Conf.univ.dr. **Diana Elena ȚUȚUIANU**

Conf. univ. dr. **Florin Neacșa**

Dr. **Petru TĂGOREAN**

Colegiu de redacție

Redactor-șef - Prof.univ.dr. **Gheorghe BOARU**

Redactor-șef adjunct - Prof.univ.dr. **George-Marius ȚICAL**

Membri

Prof.univ.dr. **Ion Mitulețu**

Prof.univ.dr. **Țuțu Pișleag**

Conf.univ.dr. **Diana-Elena Țuțuianu**

Nelușa Solbă

Secretar redacție - Conf.univ.dr. **Florin Neacșa**

*Revista
Academiei de Științe
ale Securității
Naționale*

*Editată de Academia de Științe ale Securității
Naționale*

Nr. 2 (07)

Revistă indexată în baze de date internaționale
(SRN, ResearchBib, Scipio)

ISSN 2537-1363
ISSN-L 2537-1363

CUPRINS

EDITORIAL	5
<i>Colectiv</i>	
ISTORIA SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE - SURSĂ A UNOR IPOTEZE DE SECURITATE	9
<i>Gl.(r.) prof.univ.dr.Teodor FRUNZETI</i>	
<i>Col.(r.) prof.univ.dr.Eugen SITEANU</i>	
RĂZBOIUL INFORMAȚIONAL - UN OBIECTIV AL SECURITĂȚII NAȚIONALE	23
<i>Col.(r.) prof.univ.dr. Gheorghe BOARU</i>	
RĂZBOIUL HIBRID ȘI COMPONENTA MARITIMĂ ÎMPREUNĂ SAU SEPARAT	38
<i>Gl.bg. (r.) prof.univ.dr. Viorel BUȚA</i>	
<i>Cpt. Drd. Andrei PAVĂL</i>	
ABORDAREA ARTEI MILITARE DIN PERSPECTIVĂ HERMENEUTICĂ.....	49
<i>Col.(r.) prof.univ.dr. Ion MITULEȚU</i>	
ESTE MOMENTUL SCHIMBĂRII PROCESULUI DE LUARE A DECIZIEI ÎN ARMATA ROMÂNIEI.....	64
<i>Gl.bg.(r.) prof.univ.dr. Viorel BUȚA</i>	
<i>Drd. Irinel APOSTOLESCU</i>	

BLINDATELE ȘI TACTICA LOR ÎNCOTRO? 100 DE ANI DE ISTORIE.....	77
<i>Gl.bg.(r.) prof.univ.dr. Gheorghe TOMA</i>	
MENȚINEREA ORDINII PUBLICE ÎNTRĂ ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ.....	83
<i>Prof.univ.dr. Țuțu PIȘLEAG</i>	
DEZASTRELE NATURALE, UN PERICOL TOT MAI ACCENTUAT ASUPRA STATELOR LUMII	101
<i>Col.conf.univ.dr.ing. Florin NEACȘA</i>	
INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ ȘI IMPACTUL EI ASUPRA SECURITĂȚII	115
<i>Col.dr. Ion-Marius NICOLAE</i>	
PARTICULARITĂȚI ALE MIGRAȚIEI ROMÂNEȘTI ÎN PERIOADA POST RĂZBOI RECE	137
<i>Drd. Alina ARDELEANU</i>	

EDITORIAL

EXISTĂ AMENINȚĂRI LA ADRESA SECURITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNIEI, DAR A EUROPEI?

Într-o lume în permanentă schimbare, Agenda de Securitate a Uniunii Europene (UE) trebuie actualizată în așa fel încât să răspundă în aceiași parametri cu dezvoltarea societății. S-a conștientizat faptul că trebuie întărit rolul UE în acest domeniu. Abordarea pe care UE o are în tot ceea ce întreprinde este fundamentată pe drepturile omului, ale cetățeanului european, și pe crearea unui spațiu comun și sigur. Pentru a încerca să diminuăm efectele insecurității este nevoie să facem apel la rolul global al UE și la gama largă de instrumente pe care le are la dispoziție, înțelegând cauzele fundamentale ale unor disfuncții. Profunzimea cauzelor și a efectelor necesită o abordare diferențiată a acestora.

Apariția unor conflicte, uneori armate, ne determină să fim mult mai atenți la jocul actorilor internaționali, mai ales atunci când dorința de independență ale unor minorități face să se escaladeze conflictul până la folosirea forței armate. Aici trebuie să avem în vedere, în special, conflictul la granițele Turciei, și incidentele armate unde sunt victime și din rândul populației civile, iar în zonă s-au implicat și alte forțe de nivel mondial.

Astăzi conflictul poate începe la umbra păcii, fără declarație de război, se caută exploatarea vulnerabilităților politice, economice și militare ale adversarului. Complexitatea situației politico-militare este deosebită, putem aprecia, chiar imprevizibilă. Actorii statali pot aparține spațiului european, american sau asiatic.

Preobabilitatea cea mai mare este ca acțiunile să fie de tip hibrid prin care, simultan sau pe etape, să se desfășoare acțiuni informaționale, economice, diplomatice și/sau clasice. Este posibil ca inițial să se utilizeze

mijloace „nonmilitare” iar ulterior să se folosească forța militară pentru intimidare și presiune. Este posibil ca în spatele amenințărilor hibride să fie actori statali și/sau nestatali.

Soluțiile de apărare sunt mai multe dar, considerăm că, este obligatorie identificarea timpurie a atacului, activarea factorilor de reziliență societală și creșterea acestora astfel încât statul să poată funcționa și în condiții de criză.

Utilizarea în cazul războiului hibrid a mijloacelor convenționale dar și neconvenționale, a procedurilor militare dar și nonmilitare, coordonate sau separate, fac ca planificarea apărării să fie foarte complicată și dificilă.

Securitatea/insecuritatea europeană sunt dependente și de unele fenomene sociale. Impactul sărăciei globale și al conflictelor din întreaga lume traversează frontierele naționale. Ar trebui ca Europa să rămână un loc de refugiu pentru cei care fug de persecuție, precum și o destinație atrăgătoare pentru talentul și spiritul antreprenorial al studenților, al cercetătorilor și al lucrătorilor. Reacția din partea Europei pentru aceste situații a fost imediată, dar insuficientă. O reacție punctuală nu este de ajuns, ceea ce a condus la aplicarea unor măsuri de urgență, relevându-se o politică europeană colectivă, în materie, deficitară.

Respectarea angajamentelor internaționale și a valorilor europene în condițiile securizării frontierelor, creând în același timp condițiile optime pentru prosperitatea economică și coeziunea societală a Europei reprezintă un exercițiu de echilibristică dificil, care necesită acțiuni coordonate la nivel european.

Valorile comune care stau la baza modelelor europene democratice și sociale sunt fundamentul libertății, securității și prosperității europene.

Combaterea radicalizării, stimularea cibersecurității și reducerea finanțării terorismului, precum și îmbunătățirea schimbului de informații sunt direcții de acțiune pe care se fundamentează Agenda de securitate europeană, care se încheie în acest an. Problema la nivelul european este în plină analiză și se vrea ca viitoarea agendă să aibă numai patru priorități, astfel: protejarea cetățenilor și a libertăților; dezvoltarea unei baze economice puternice și vibrante; construirea unei Europe neutre din punct de vedere climatic, verde, corectă și socială; promovarea intereselor și valorilor europene pe scena globală.

Scopul european este continuarea demersurilor, împreună cu partenerii din fiecare parte a lumii, pentru a asigura politici durabile care să aibă un impact real asupra securității europene.

O prioritate deja consacrată este protejarea cetățenilor și a libertăților acestora. Sistemul european de protecție a drepturilor omului a fost stabilit de către Consiliul Europei, având drept scop ca „*fiecare membru al Consiliului Europei să accepte principiile statului de drept și principiul în virtutea căruia fiecare persoană aflată sub jurisdicția sa să se bucure de drepturile și libertățile fundamentale ale omului*”.

Statul de drept, este un garant cheie pentru faptul că valorile europene sau naționale sunt protejate; acest principiu trebuie respectat pe deplin de toate statele membre și de către UE. Un management integrat al frontierelor este o condiție prealabilă absolută pentru garantarea securității.

Uniunea Europeană a sprijinit activ eforturile naționale de îmbunătățire a gestionării fluxurilor de migrație, a gestionării frontierelor și a securității cu asigurarea finanțării necesare. Implicit azilul la nivelul european este o problemă la care Comisia Europeană și Consiliul European caută să răspundă prin noi politici adoptate.

Funcționarea corectă a Convenției Schengen este o direcție de acțiune permanentă europeană. Spațiul Schengen, una din realizările valoroase ale Uniunii Europene, este un spațiu unde este liberă circulația, unde nu mai sunt controale la frontiere, o regulă de la care există numeroase excepții. Apartenența la Schengen implică și o cooperare a polițiilor din toate țările membre, pentru combaterea criminalității organizate sau a terorismului, în special prin schimbul de informații, ca în sistemul de informații Schengen (SIS).

Combaterea terorismului este o prioritate majoră pentru UE și statele membre, dar nu numai, ci și pentru partenerii săi internaționali. Aici se concentrează actualmente lupta prin consolidarea cooperării și a schimbului de informații, dar toate acestea prin dezvoltarea unor instrumente comune. Terorismul amenință securitatea europeană, valorile democratice, precum drepturile și libertățile cetățenilor europeni.

O prioritate maximă este și cea a criminalității transfrontaliere, care a căpătat o formă tot mai clară la nivel european, de la infracționalitatea comună la cea conexă criminalității organizate. Este în continuare o

problemă traficul de droguri aduse din zona Americii de sud sau a heroinei și canabisului din zona Semilunei de aur (Afganistan, Pakistan).

Traficul de persoane, pentru exploatarea muncii acestora, a crescut în defavoarea traficului pentru exploatarea sexuală. Grupurile mixte, formate din polițiști autohtoni și din cei care sunt de naționalitatea persoanelor predispușe la aceste infracțiuni, reprezintă o soluție eficientă de rezolvare.

Se vrea a se mări rezistența UE împotriva *dezastrelor naturale și mai ales a celor provocate de om*. Solidaritatea activă și acumularea resurselor sunt esențiale în acest sens.

O altă prioritate foarte importantă este protecția pentru activitățile cibernetice. Pentru aceasta este nevoie de un set de măsuri de bază, precum și de o politică comună coerentă și clară.

Discuțiile actuale la nivelul Comisiei Europene sunt axate pe problemele climatice și pe crearea unei Europe verzi. Astfel, aceasta a propus o strategie până în anul 2050 referitoare la impactul climei. Se dorește atingerea unei neutralități găsite în soluții tehnologice realiste al impactului asupra climei. Elementele pe care se fundamentează această strategie sunt responsabilizarea cetățenilor și prioritizarea acțiunilor în domenii-cheie (politică industrială, cercetarea).

Brexit-ul creează o nouă paradigmă care nu a fost încă dezvăluită. Oricât de ciudat ar părea, acest pas încă obscur și în mare măsură populist al cercurilor politice individuale din Marea Britanie este capabil să schimbe semnificativ spațiul regional și să deschidă posibilități pentru noi oportunități, inclusiv pentru Rusia și Turcia. Observăm că noile priorități ale viitoarei strategii nu sunt încă conturate, ele fiind permanent analizate, astfel încât să se identifice cele mai importante, în funcție de mediul existent.

Gândurile exprimate în această sumară prezentare sunt detaliate prin abordările din demersurile științifice ale autorilor articolelor acestei reviste care încearcă să realizeze un schimb de informații sau să lanseze niște provocări care să ducă la un dialog științific continuu și, de ce nu, chiar la unele concluzii din care să putem răspunde la întrebarea: care sunt totuși cele mai mari amenințări la adresa securității naționale a României, dar a Europei?

Colegiul de redacție

ISTORIA SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE – SURSĂ A UNOR IPOTEZE DE SECURITATE

THE HISTORY OF INTERNATIONAL SECURITY – SOURCE OF SECURITY ASSUMPTIONS

GI (r.) prof. univ.dr. Teodor FRUNZETI

Membru titular al Academiei de Științe ale Securității Naționale,
Membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România,
E-mail: tfrunzeti@gmail.com

Col. (r.) prof. univ. dr. ing Eugen SITEANU

Membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România,
Membru titular al Comitetului Român de istoria și Filosofia Științei
și Tehnicii al Academiei Române,
E-mail: esiteanu@yahoo.com

Rezumat: *Ipoteza de securitate este enunțul/afirmația cu privire la relația de cauzalitate care ar putea să fie verificată empiric. Ipoteza se poate baza pe cunoștințele istorice de securitate sau pe anumite evenimente observate de cercetător, deci ipoteza este o reflectare a unor legături dintre fenomenele de securitate/insecuritate observate de oamenii de știință. Ipoteza de securitate mai poate fi o presupunere a cercetătorului cu privire la unele legături între fenomenele de securitate/insecuritate. Sursa ipotezelor poate fi istoria securității, adică unele cunoștințe din istorie, din care se deduc anumite ipoteze, sau unele cunoștințe practice de securitate/insecuritate.*

Cuvinte cheie: *istoria securității, ipoteze de securitate, fenomene de securitate/insecuritate, legături, sursa ipotezelor.*

Abstract: *The security assumption is the statement / assertion regarding the relation of causality that might be verified empirically. The assumption can be based on historic security knowledge or on certain events observed by the researcher, so the assumption is a reflection of certain connections between phenomena of security / insecurity observed by scientists. The security assumption may also be a supposition made by the researcher regarding connections between the phenomena of security / insecurity. The source of these assumptions may be the history of security, namely certain knowledge in history resulting in certain assumptions, or practical knowledge of security / insecurity.*

Keywords: *history of security, security assumptions, phenomena of security / insecurity, connections, source of assumptions.*

1. Introducere

O ipoteză în știința securității reprezintă un enunț privind o relație/legătură probabilă de tipul cauză-efect care se poate verifica pe cale empirică. Orice ipoteză de securitate se poate formula pe bază de cunoștințe istorice (evident anterioare) ori pe anumite evenimente de securitate (fapte) observate de cercetător și reprezintă legătura probabilă dintre fenomenele de securitate sau insecuritate care au fost observate deja.

Obiectivele specifice cercetării de securitate sunt date de unele ipoteze de lucru care trebuie verificate de cercetători/oamenii de știință.

Prin urmare, propunerea unei anumite ipoteze de securitate constă în: **1)** afirmația ori presupunerea omului de știință (cercetătorului) referitoare la legătura/legăturile dintre anumite fenomene de securitate; **2)** supoziția - care se bazează pe anumite cunoștințe, ori pe o cercetare anterioară, sau pe anumite rezultate ale cercetărilor comunicate cu privire la legăturile respective (legăturile pot avea caracter probabilistic sau statistic); **3)** o supoziție despre felul relației existente (cu variabilă independentă și alta dependentă); **4)** calea ce duce la formularea unei teorii de securitate care explică fenomenul respectiv și care permite găsirea unor modalități de soluționare a problemei de securitate.

În metodologia cercetării științifice utilizată în știința securității se întâlnește frecvent metoda analizei documentelor, pentru că trebuie culese date și informații în procesul de informare documentară, și utilizarea mijloacelor de cercetare pentru prelucrarea datelor (o prelucrare analitică, dar și sintetică).

Documentele care cuprind informații științifice din domeniul securității/insecurității reprezintă o sursă principală în analiza de securitate. Aceste documente pot fi inscripții, texte (scrise sau tipărite), mărturii despre evenimentele de securitate/insecuritate etc. Multe documente sunt istorice, inclusiv de istorie militară sau de istoria securității. În această metodă de analiză a documentelor se cunosc câteva etape principale: analiza generală a surselor de informații; studiul informațiilor din sursele respective; evaluarea critică a informațiilor; o sinteză a studiului elaborat și o interpretare a cercetătorului.

Analiza documentelor pe care o face orice cercetător în scopul reconstituirii realității socio-politico-economice reprezintă un efort de

cercetare la care pot contribui și alte metode de cercetare (observația, ancheta, metoda studiului de caz, metoda logică etc.).

Din istorie vine o largă experiență care nu poate fi căpătată în niciun alt mod, de a realiza/a face/a îndeplini/a dobândi/a obține cunoștințe despre diverse feluri de viață din alte locuri și timpuri. Întrucât în istorie există o imensitate de detalii/evenimente, neînsemnate din perspectiva securității, ne sunt necesare numai acelea care au o semnificație pentru securitate/insecuritate și pe care le găsim în două discipline ale istoriei: istoria militară și istoria securității. Cea din urmă însă este o disciplină nouă spre deosebire de istoria militară.

O întrebare filozofică ar fi cum să scoatem niște lecții utile de securitate din noianul de cunoștințe enorme despre trecutul omenirii? Fără această preocupare pentru utilizarea lecțiilor istorice pentru securitatea curentă a omenirii, atât prezentul cât și viitorul nostru vor fi mereu în umbră, fără speranța de a vedea lumina.

Deci istoria securității reprezintă experiența omenirii, iar ignorarea ei înseamnă că nu vom putea cunoaște cine suntem și cum am devenit ceea ce suntem. Ceea ce înseamnă că ne-am pierde identitatea și am uita emoțiile, valorile și idealurile pentru care au luptat și au trăit oamenii și pentru care s-au jertfit generații întregi. Toate acestea au stat la baza formării popoarelor, națiunilor, statelor, religiilor etc. Istoria ne dezvăluie crimele împotriva umanității și eroismul generațiilor trecute. Istoria ne furnizează perspectiva mișcării forțelor din prezent și o bază necesară pentru elaborarea unor decizii raționale pentru acțiuni viitoare.

2. Dualitatea sau dihotomia/simbioza științei securității

Deoarece riscurile, amenințările și pericolele provin atât din domeniul fenomenelor naturale, cât și din cel al fenomenelor socio-umane (ceea ce denotă dualitatea acestora), sunt promovate diverse epistemologii în știința securității/insecurității:

- epistemologia empirică (afirmațiile științifice conțin observații ce pot fi verificate empiric);
- epistemologia logico-formală (conține sisteme axiomatice și un limbaj formalist);
- epistemologia hermeneutică (conține explicațiile date de actorii fenomenului de securitate/insecuritate).

Dihotomia aceasta constă în imposibilitatea axiomatizărilor/formalizărilor complete, dar și a ruperii complete de empirism. Cu alte cuvinte această dihotomie presupune o combinare a afirmațiilor empirice cu formalizările/axiomatizările fenomenelor de securitate/insecuritate¹.

Cunoașterea securității/insecurității, a naturii și semnificației acestora (acestora) are implicații/influențe asupra practicii securității (asigurării securității).

Doctrina de securitate reprezintă un ansamblu de credințe, principii și idei în domenii politice, de drept, de securitate, cel religios etc. Așa de exemplu, întâlnim sintagma de doctrină juridică; tot așa ar putea exista și sintagma doctrină de securitate, precum și cea de filozofie a securității/insecurității.

De asemenea, doctrina poate fi considerată și „*un corpus de credințe, principii, teze fundamentale, modele*”² de securitate. Ar mai putea însemna opiniile demonstrate științific ale unor autori în domeniul securității/insecurității cu privire la interpretarea securității. Munca doctrinară în domeniul securității presupune elaborarea de studii, tratate, monografii și lucrări științifice despre securitate pentru clarificarea unor concepte, unor corelații conceptuale, unor teorii, paradigme; evident, doctrina de securitate este marcată de aspectele sociale, economice, politice, de mediu și militare ale epocii respective.

Fondul conceptual al sintagmei de doctrină de securitate s-a transformat în timp și spațiu din cauza evoluțiilor diferite de la un stat la altul, de la o epocă la alta, și a suferit unele mutații cantitative și calitative.

Acesta s-a sedimentat cu timpul vizând sinteza, sistematizarea, analiza și prezentarea evaluativă a securității/insecurității punând accentul pe izvoarele ei formale, pe evenimentele și cauzele insecurității fără a ignora aspectele sociologice, filozofice, istorice, juridice, culturale, medicale, militare, tehnice/tehnologice etc.

De asemenea, vizează problemele practice ale asigurării securității pentru a fi analizate/studiate în mod științific, generalul pornind de la particular (de la relația particular-general), deoarece cunoașterea securității

---

¹ Valentin Stelian Bădescu, *Știința juridică românească și problemele ei actuale*, Studii și comunicări / DIS, Volumul XI/2018, p. 376.

² *Ibidem*, p. 372.

nu se poate limita doar la nivelul cunoașterii empirice a evenimentelor de insecuritate și a deciziilor de asigurare a securității, dar nici la abstracții generale. Prin urmare, obiectivul doctrinei de securitate este elaborarea unor principii, legi, teze și paradigme de securitate.

În domeniul cunoașterii, ale sociologiei și ale securității, doctrina de securitate contribuie, prin coerență și sinteză, prin precizie și unele soluții raționale pentru rezolvarea unor probleme de securitate în ceea ce privește securitatea umană, securitatea națională, securitatea regională, securitatea internațională etc., la încrederea cetățenilor în statul de drept, în democrație, în justiție, la soluționarea conflictelor și crizelor.

Prescripțiile generale ale doctrinei de securitate conțin unele standarde de securitate, de raționalitate, de drept, diverse teorii printre care și cea a argumentării logice, o poziție filozofică asupra securității pentru a se apropia cât mai mult de orizontul cunoașterii științifice a securității.

Totodată, abordările conceptuale ale oricărei doctrine de securitate trebuie supuse criticilor altor cercetători în domeniu, în virtutea moralei comune a societății pluraliste. Întrucât morala nu se ridică la nivelul adevărului universal, ea este fragmentată, specifică grupurilor umane care încearcă să o scoată din relativitatea ei, din pluralismul moral pentru ca societatea să adopte „o atitudine morală comună în problemele esențiale”³, inclusiv în problemele securității internaționale.

Dihotomia doctrină de securitate/știința securității se observă în activitatea doctrinară prin aceea că în domeniul securității unii autori sunt tributari paradigmei științifice care se referă la cunoașterea securității centrată pe unele norme, pe unele concepte de securitate, pe adevărul etic/moral ori pe comportamentul actorilor, statali și non-statali.

În scopul asigurării securității, fiecare stat trebuie să acorde o mare atenție promovării culturii de securitate. În acest sens, un rol important îl dețin instituțiile statului, mass-media și societatea civilă (inclusiv ONG-urile). Prin sintagma cultură de securitate se înțelege ansamblul de valori, atitudini (acțiuni) și norme care contribuie la explicarea unor concepte și însușirea de către membrii societății pe de-o parte, a necesității protecției împotriva amenințărilor și a diminuării riscurilor la adresa securității

---

³Valentin Stelian Bădescu, *op.cit.*, p. 375.

naționale, și pe de altă parte a conceptelor de securitate euroatlantică, securitate colectivă, securitate internațională etc.

Educația de securitate constă în dezvoltarea atitudinilor preventive ale cetățenilor în scopul apărării și protecției acestora împotriva amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților. Educația de securitate a cetățenilor are o importanță deosebită pentru ținerea sub control și monitorizarea atât a evoluției mediului de securitate intern, cât și a celui internațional.

Cultura de securitate implică activități prin care să se aducă la cunoștința cetățenilor amenințările, riscurile și vulnerabilitățile la adresa securității astfel încât aceștia să fie pregătiți și să reacționeze adecvat pentru contracararea acestora. De aceea mass-media, Serviciul Român de Informații și alte instituții organizează periodic dezbateri, workshopuri, conferințe, mese rotunde etc., în care sunt supuse analizei principalele probleme de securitate.

În domeniul securității este nevoie de un orizont epistemologic propriu, de standarde de științificitate ale doctrinei de securitate, de noi abordări științifice. Abordarea epistemologică a securității poate contribui la efortul de depășire a științei descriptive și normative a securității prin examinarea științifică a validității normelor/principiilor de securitate, prin utilizarea criteriilor axiologice, praxiologice și chiar matematice pentru a elabora o teorie/paradigmă metateoretică de referință pentru aserțiunile (știința) securității care să aspire la științificitate.

Conform pluralismului epistemic (epistemologic) științificitatea are grade și chiar versiuni în care știința securității „are diverse ipostaze și apropieri”⁴, așa cum am anticipat în rândurile precedente. Problema esențială aici constă în faptul că cercetarea științifică în domeniul securității, care este o disciplină socio-umană, evenimentul/acțiunea de securitate/insecuritate „angajează inevitabil observatorul însuși”⁵, și, în plus, de multe ori în cercetarea/analiza de securitate se adoptă poziții ideologice care, indubitabil, afectează științificitatea. S-au remarcat frecvent unele abordări exclusiviste în domeniul cunoașterii securității în privința explicației și comprehensiunii, precum și a punctelor de vedere interne și externe.

---

⁴Valentin Stelian Bădescu, *op.cit.*, p. 376.

⁵ *Ibidem.*

Întrucât securitatea nu se poate explica doar prin ea însăși, este necesar să se pună în aplicare un număr mare de perspective. Această problemă care se referă la cercetarea fenomenului securității necesită/cere o articulare a punctelor de vedere: interne-externe, înțelegere-explicații pe baza unei metateorii în care unele modele complexe să permită corelarea limbajului securității, cu cel juridic (dogmatic) și cu cel al științei sociale, ceea ce presupune adoptarea pluralismului epistemic (epistemologic) prin care să se „coreleze virtualitățile științifice ale dogmaticii” securității și „dogmatice juridice cu virtualitățile practice alternative propuse de științele sociale”⁶.

Abordarea din perspectivă epistemică „a conceptului de cunoaștere integrativă” permite depășirea specializării științifice „înțeleasă ca dogmă” de securitate, de exemplu în situația „când abordarea cantitativistă” se autoproclamă că este „singura științifică” în comparație cu cea calitativă, „hegemonia și colonizarea de cunoștințe”.

3. Formularea unor ipoteze de securitate

În anul 2003, președintele SUA a declanșat invazia Irakului sub pretextul că avea arme de distrugere în masă. După 10 ani, Times scria: „Războiul din Irak nu a fost necesar, ci costisitor și nociv ... S-a bazat pe informații defectuoase manipulate în scopuri ideologice”⁷. Acestea au fost cauzele declanșării valurilor imense de refugiați care au lovit ca un tsunami statele occidentale. De aceea acum putem formula următoarea ipoteză de securitate pentru statele occidentale. Ori rămânem la vechea paradigmă „*Si vis pacem, para bellum*”, ori trecem la o nouă paradigmă: „*Si vis pacem, para pacem*” și vom avea șansa unei păci durabile.

Șomajul și tensiunile economice, sociale și politice din Uniunea Europeană au influențat și comportarea minorităților musulmane din acele state (Franța, Germania, Spania, Italia, UK etc.). În urma acestei analize se poate formula următoarea ipoteză de securitate/insecuritate: Cu cât sunt mai multe milioane de emigranți musulmani în statele occidentale, cu atât sunt mai numeroase și mai periculoase atacurile teroriste din acele țări ale UE. O

---

⁶ Valentin Stelian Bădescu, *op.cit.*, p. 377.

⁷ Hendrik Willem van Loon, *Istoria omenirii*, traducere de Cornelia Dumitru, Humanitas, București, 2017, p. 653.

altă formulare ar putea fi aceasta: Dacă vor continua și alte milioane de musulmani să emigreze în statele occidentale, atunci insecuritatea națională a acestor state va crește proporțional cu numărul de migranți care vor sosi anual.

În statele africane și din Orientul Mijlociu cu potențial terorist, grupările care militează pentru apariția noilor Califate profită de conflicte etnice și religioase, de sărăcie, corupție, injustiție, dictatură, lipsa de educație etc., în scopul dirijării și focalizării frustrărilor și urii unor oameni spre crima organizată transfrontalieră și terorism cu ajutorul unor minorități extremiste/radicale. În anul 2015 și aproape în fiecare an au fost peste 200 de atentate/atacuri teroriste, dintre care foarte multe au reușit, în Uniunea Europeană, la unele dintre aceste atacuri sinucigașe întrebuintându-se bombe, în fiecare an fiind ucise peste 100 de persoane și peste 1.000 fiind rănite.

Pregătirea acestor atacuri teroriste se poate analiza din mai multe puncte de vedere: geopolitic, politic, economic, condiții interne și externe etc. În acest scop trebuie studiat un mare număr de date, informații și mai ales evenimente care trebuie investigate cu atenție, până la detalii, spre exemplu: violența poate fi declanșată și de o criză economică internă care se acutizează.

Terorismul se poate clasifica și din punct de vedere al dimensiunii politice de analiză (Tabelul nr. 1):

Nr. crt.	CLASIFICARE	MOD DE ACȚIUNE ȘI SCOP
1.	Terorismul de stat	Acte de coerciție ale statului pentru represiunea socială, etnică sau religioasă a populației.
2.	Terorismul politic	Asasinate cu scop politic evident.
3.	Terorismul ordinar sau banditism	Acțiuni violente pentru obținerea beneficiilor materiale fără scopuri politice imediate.

Tabelul nr. 1. Clasificarea terorismului din punct de vedere al dimensiunii politice

Din punct de vedere al angajării politice se pot identifica diferite categorii ale terorismului (Tabelul nr. 2).

Nr. crt.	CATEGORII	SCOP
1.	Terorismul de stat	Obstrucționarea sistemelor judiciare și sociale (coerciție pentru păstrarea puterii).
2.	Terorismul naționalist	Vrea să înființeze un stat separat pentru un grup național (eliberare națională).
3.	Terorismul fundamentalist-religios (terorismul religios)	Impunerea preceptelor religioase (Mișcarea de Identitate Creștină, Salafismul Violent, Șiismul Extremist).
4.	Terorismul ideologic	Impunerea conceptelor ideologice: Brigăzile Roșii; Sandero Luminoso, terorismul nepalez; eco-terorismul etc.
5.	Terorismul de extremă stângă	Distrugerea orânduirii capitaliste și înființarea comunismului.
6.	Terorismul de extremă dreapta	Desființarea regimurilor liberale și transformarea lor în sisteme dictatoriale.
7.	Terorismul anarhist	Lichidarea liderilor politici și distrugerea autorității statale.

Tabelul nr. 2. Clasificarea terorismului din punct de vedere al angajării politice

După mijloacele de atac utilizate, există mai multe tipuri/forme de terorism (Tabelul nr. 3).

TIP	MIJLOC (MIJLOACE)
Obișnuit	Arme de foc și albe.
Cu mijloace explozive	Explozivi dispuși în diverse vehicule, în drone, capcane etc.
Cu mijloace CBRN	chimice, biologice, radiologice sau nucleare.
Cu mijloace cibernetice	Diferite sisteme informatice având ca ținte softuri.
Cu mijloace nonletale	Mijloace noncinetice.

Tabelul nr. 3. Clasificarea terorismului după posibilitățile de atac

Dacă Organizația Națiunilor Unite va reuși să dea o definiție a terorismului unanim acceptată, atunci se va putea aborda fenomenul terorismului, atât din punct de vedere juridic, cât și legislativ.

În urma unei atente examinări (analize) a istoriei, guvernele unor state au întreprins acțiuni politice și diplomatice menite să întărească pacea și securitatea. În discursul președintelui Obama, la Cairo, s-a urmărit reconcilierea americanilor cu musulmanii prin reexaminarea relației dintre

aceștia. El a precizat că între occident și Islam au fost uneori relații de cooperare și alteori au fost războaie religioase. A mai afirmat că în loc să le dăm puterea celor ce incită la ură, ar fi de preferat ca la putere să ajungă cei ce promovează cooperarea pentru ca popoarele „să dobândească dreptatea și prosperitatea” pentru ca „*acest cerc al suspiciunii și discordiei să înceteze*”⁸.

Primul ministru Kevin Rudd a cerut iertare aborigenilor din Australia, în anul 2008, deoarece au fost alungați de pe pământurile lor.

„*Cerem iertare mamelor, taților, fraților și surorilor pentru destrămarea familiilor și comunităților. Și ne cerem iertare pentru umilința și prejudiciile provocate unui popor mândru și unei culturi mândre*”⁹.

De aici rezultă următoarea ipoteză de securitate/insecuritate: în cazul grupurilor umane care au interese comune/suprapuse, ori avem dialog, respect reciproc și cooperare, ori vom avea dezbinare, ură, crize și conflicte.

Bursa de valori s-a prăbușit în SUA și apoi în Europa, iar recesiunea a fost globală în anul 2008. Deci, recesiunea economiei americane a fost cauza recesiunii mondiale, iar cauza primordială a reprezentat-o criza ipotecară, adică împrumutul oferit de băncile americane celor ce-și cumpărau o casă și apoi în decursul anilor trebuiau să achite acea ipotecă. Dar băncile au oferit credite cu grad mare de risc, adică persoanelor care nu erau capabile să restituie împrumutul (nu se calificau pentru a li se da acel împrumut).

Când, în anul 2007, s-au scumpit locuințele și a început declinul economic, proprietarii nu au mai putut să-și plătească datoriile la bănci, iar acestea au confiscat milioane de locuințe. Ceva asemănător s-a întâmplat și în Europa. Lumea a început să se revolte și să ceară pedepsirea vinovaților care le-au furat economiile depuse în bănci, din cauza speculațiilor foarte riscante practicate de bancheri. Guvernele statelor au început să dea ajutoare substanțiale băncilor și firmelor de investiții, care erau vinovate de criza creată, dar nu i-au ajutat pe milioanele de persoane cărora li se confiscaseră casele ipotocate.

Oamenii păgubiți s-au adunat să protesteze pe Wall Street pentru că motivele/cauzele care declanșaseră Marea Recesiune (criza economico-

---

⁸ Hendrik Willem van Loon, *op.cit.*, p. 652.

⁹ *Ibidem*, p. 654.

financiară globală) erau aceleași care provocase în 1929 Marea Criză, adică diferența enormă dintre averea deținută de o mână de bogați ai Planetei și cea a mării majorității a oamenilor. Proteste de acest gen au fost în lumea întreagă și protestatarii au cerut reglementarea bancară, adică o lege care să interzică bancherilor să facă speculații bancare și să-i oblige să se conformeze unor reguli de păstrare în siguranță a economiilor depuse de cetățeni în băncile lor¹⁰.

Din rândurile precedente se desprinde următoarea ipoteză de securitate: Dacă nu există o Lege pentru reglementare bancară, de genul Legii Glass-Steagall promulgată de președintele american F.D. Roosevelt, atunci se va repeta Marea Criză sau Marea Recesiune, așa cum s-a întâmplat în anii 1929-1933 și în anii 2008-2009. Această ipoteză a fost valabilă în anii 1929-1933 și s-a confirmat apoi peste 75 de ani, ca și cum s-a făcut un experiment bancar de niște cercetători bolnavi mintal.

Diferența enormă dintre teoria securității/insecurității și realitate/practica securității trebuie bine cunoscută pentru a se înțelege diferențele dintre starea de război și iluzia păcii din mintea unor conducători sau unor dictatori cum a fost, de exemplu, Stalin.

Uneori practica securității/insecurității nu se poate înțelege decât printr-o abordare holistică. Așa, de exemplu, evenimentele de la granița de Vest a URSS din 1941 și de la Stalingrad (Volvograd) din septembrie 1942-ianuarie 1943 nu pot fi percepute corect printr-o analiză obișnuită de securitate sau printr-o simplă analiză militară (deoarece, în fond, au fost bătălii extraordinare ale celui de al Doilea Război Mondial). Realitatea complexă a bătăliei de la Stalingrad nu poate fi percepută doar prin argumentele aduse de Știința Militară (fie ea germană ori sovietică), ci și prin cele aduse de știința securității/insecurității - o știință transdisciplinară care conține idei din sociologie, psihologie, istoria securității, politologie etc.

Astfel, pe lângă eroismul militarilor trebuie luate în considerație și actele de trădare, dezertările, lașitatea, trecerea a zeci de mii de cetățeni sovietici de partea Germaniei, alcoolismul, incompetența etc. Printre argumente trebuie luate în calcul și executarea de către NKVD a unui număr impresionant (aproximativ 13.500) de militari sovietici „șovăielnici”. Adică, în limbaj popular, trupele NKVD împușcau toți soldații sovietici care nu

---

¹⁰ Hendrik Willem van Loon, *op.cit.*, p. 654.

plecau la atac sau care se retrăgeau din fața nemților. Astfel, se poate înțelege de ce o parte dintre prizonierii sovietici au trecut să lupte de partea germanilor din cauza comportării criminale a conducerii sovietice și a acțiunilor bestiale comandate de Beria și Stalin împotriva militarilor și cetățenilor sovietici.

Așadar, se impune evaluarea corectă a spiritului de sacrificiu și a eroismului militarilor sovietici. În comparație cu atrocitățile săvârșite de conducerea comunistă (Stalin) împotriva propriilor cetățeni. În bătălia de la Stalingrad trupele Armatei 6 germane au avut în eșalonul I aproximativ 50.000 de cetățeni sovietici (hiwi) care deveniseră voluntari în armata germană. În plus, argumentele ideologice (ale ambelor tabere) cântăresc destul de greu în analiza corectă a evenimentelor din al Doilea Război Mondial. De asemenea, aspectele psihologice au avut un impact hotărâtor în acest studiu alături de cele pur militare, de foamete, ger cumplit, stres, spionaj, contraspionaj, operații de dezinformare (prin întocmire de documente false de către generalii lui Hitler, inclusiv a unei liste cu generalii și ofițerii sovietici „trădători”, care a ajuns „întâmplător” pe biroul lui Stalin, acesta a executat câțiva mareșali, sute de generali și mii de ofițeri de elită ai armatei sovietice) etc.

Așa, de exemplu, Stalin și ambasadorul său la Berlin erau convinși cu câteva zile și chiar cu câteva ore înainte de război că este vorba doar de o dezinformare, deși atașatul militar la Berlin l-a informat pe ambasador că la frontiera Vestică a URSS erau desfășurate 180 de Divizii germane.

Dihotomia dintre realitate și încredere/percepție, dintre pace și război, dintre securitate și insecuritate este uneori uriașă. De asemenea, este o diferență uriașă între numărul mare de informații, provenite de la persoane oficiale germane, privind iminența războiului declanșat de Hitler și convingerea lui Stalin că totul e doar o dezinformare. Este uluitoare prostia lui Stalin și a ambasadorului său în Germania, care cu două săptămâni înainte de război era informat de ambasadorul german din Moscova (contele von Schulenburg) că Hitler plănuia să atace URSS peste două săptămâni (22 iunie 1941, ora 3:00).

Deși grănicerii sovietici informau că la graniță mii de tancuri au pornit motoarele, că rețeaua de sârmă ghimpată era distrusă, iar comandantul regiunii speciale Kiev a raportat că Războiul va începe imediat, Stalin nu a crezut aceste rapoarte și a susținut că este vorba de o dezinformare. După

două-trei zile de la începerea războiului, Stalin s-a întâlnit cu Beria și Molotov și i-a întrebat dacă ar fi bine să facă pace cu Hitler și ar ceda o mare parte din Belarusia și Ucraina, dar și statele baltice? Ambasadorul bulgar, întrebat dacă acceptă să fie intermediar, a refuzat pentru că a considerat că, chiar dacă armata roșie se retrage până la Urali tot „va câștiga în cele din urmă”. Uriașa majoritatea cetățenilor sovietici, în primele zile de război, habar nu aveau despre invazia URSS de către trupele germane, ceea ce dovedește uriașa diferență între îndoctrinarea populației de către propaganda comunistă a lui Stalin și realitatea crudă care a fost ignorată săptămâni întregi de Stalin și conducerea sovietică, supusă total ordinilor date de el.

Pe baza acestei analize se poate formula următoarea ipoteză de securitate: Dacă și numai dacă un dictator e suficient de inteligent și are pregătirea teoretică și practică de conducător (inclusiv militar), atunci el ar putea utiliza cu abilitate (oportun) informațiile primite pentru a înțelege diferența dintre starea de război și iluzia păcii, înainte de declanșarea războiului.

4. Concluzii

Istoria securității (acea parte din istorie care are evenimente ce au legături cu securitatea/insecuritatea) poate constitui o sursă a ipotezelor de securitate/insecuritate, care au diferite grade de generalizare sau abstractizare, iar unele ipoteze de securitate se pot deduce logic doar prin raționamentul cercetătorului, pe când altele provin din cercetarea empirică și pot fi verificate direct. Știința securității cere ca ipotezele de securitate să se verifice empiric, dacă este posibil, prin raportarea la realitatea istorică.

Rezultatele obținute din datele istorice pot susține (să confirme) sau pot să infirme ipoteza inițială. Ipotezele se pot formula prin diferiți conectori: „Sau ..., sau ...”, „Dacă ..., atunci ...”, „Cu cât ..., cu atât ...”, etc. De exemplu: Ori aceasta, ori cealaltă.

Există diferite modalități pentru confirmarea ori infirmarea ipotezelor: comparația, explicația, comprehensiunea, metode cantitative și calitative, demonstrația, argumentația etc.

Ca metode de cercetare în știința securității putem utiliza următoarele: analiza documentelor și observația, care are o mare deschidere epistemică

(observația calitativă se folosește atunci când investigăm un fenomen complex, cum este și fenomenul securității/insecurității).

Exemple de ipoteze de securitate:

- Ori avem dialog, respect reciproc și cooperare, ori vom avea dezbinare, crize și conflicte.

- Ori rămânem la vechea paradigmă „*Si vis pacem, para bellum*”, ori trecem la o nouă paradigmă „*Si vis pacem, para pacem*” și vom avea șansa unei păci durabile.

Bibliografie

1. Bădescu, Valentin Stelian *Știința juridică românească și problemele ei actuale, Studii și comunicări / DIS, Volumul XI/2018.*
2. Bădălan, Eugen; Bogdan, Vasile *Organizații și structuri de securitate, București, 2016.*
3. Bădălan, Eugen; Savu, Gheorghe; Botoș, Ilie; Bogdan, Vasile *Tratat de criză teroristă, Editura militară, București, 2011.*
4. Mișu, Ștefan *Omenirea secolului al XXI-lea și guvernul mondial, Editura RAO, 2011.*
5. Van, Loon; Willem, H. *Istoria omenirii, traducere de Cornelia Dumitru, Humanitas, București, 2017.*
6. * * * *Institutul de studii și cercetări ale terorismului, Revista TERORISMUL AZI, Vol. XXVIII- XXXIII, an III, 2008.*

**RĂZBOIUL INFORMAȚIONAL –
UN OBIECTIV AL SECURITĂȚII NAȚIONALE**

**INFORMATION WARFARE - AN OBJECTIVE
OF NATIONAL SECURITY**

Col. (r.) prof. univ. dr. Gheorghe BOARU

Membru titular al Academiei de Științe ale Securității Naționale,
Membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România,
E-mail: boarugheorghe@yahoo.com

Rezumat: Abordarea subiectului privind războiul informațional poate contribui la definirea și promovarea obiectivelor de securitate națională și a rezultatelor empirice și științifice ale analizelor de securitate extinse în contextul în care România se află într-o perioadă a turbulențelor, incertitudinilor și difuziei stărilor complexe de securitate în flancul estic al NATO, la convergența axelor de securitate și insecuritate Nord-Sud și Est-Vest.

Securitatea națională poate fi ținta predilectă a războiului informațional, desfășurat de adversari și forțe (grupuri) ostile pe timp de pace, în situații de criză și, mai ales, în caz de conflict militar.

În acest articol am dorit a evidenția existența unor „școli de gândire” în domeniul războiului informațional din „Vest” dar și din „Est”. Am plecat de la premisa că pe noi ne interesează la fel de mult atât concepția „Vest”, pentru că suntem membri ai NATO, cât și concepția „Est” pentru că suntem vecini cu Rusia care a dezvoltat conceptul de război informațional și chiar l-a aplicat.

Cuvinte cheie: Război informațional; operații informaționale; superioritate informațională; informația; securitate națională; tehnologia informației și comunicațiilor.

Abstract: The approach to the information warfare topic can contribute to the definition and promotion of national security objectives and the empirical and scientific results of extended security analyzes in the context of Romania experiencing a turbulence, uncertainty and diffusion of complex security states in the eastern flank of NATO, the convergence of the North-South and East-West security and insecurity axes.

National security may be the predilection of the informational war, conducted by adversaries and hostile forces (groups) in times of peace, in crisis situations and especially in the case of military conflict.

In this article, I wanted to highlight the existence of "think-tanks" in the field of information warfare in the West as well as in the East. We have assumed that we are equally interested in the concept of "the West," because we are members of NATO and the "East" conception because we are neighbors with Russia who developed the concept of information war and even applied it.

Keywords: *Information warfare; information operations; informational superiority; information; national security; information and communications technology.*

Introducere

România se află într-o perioadă a turbulențelor, incertitudinilor și difuziei stărilor complexe de securitate în flancul estic al NATO, la convergența axelor de securitate și insecuritate Nord-Sud și Est-Vest.

Consider că abordarea subiectului privind războiul informațional poate contribui la definirea și promovarea obiectivelor de securitate națională și a rezultatelor empirice și științifice ale analizelor de securitate extinse. Cu atât mai actual este acest subiect cu cât, ca răspuns la unul dintre obiectivele *Strategiei naționale de apărare a țării* în vigoare, obiectivele strategice ale apărării naționale sunt stabilite pe baza prevederilor acestora și răspund necesității de promovare a intereselor naționale, combaterii amenințărilor asimetrice, reducerii riscurilor și diminuării vulnerabilităților interne.

Unul dintre obiectivele din *Strategia națională de apărare a țării*, stabilite conform cerințelor *Strategiei de securitate națională a României*, este creșterea contribuției specifice la asigurarea securității și stabilității regionale. Conform acestui document¹, România este implicată în securitatea și stabilitatea regională pe următoarele paliere complementare:

- participarea la procesul de definire și implementare a politicilor stabilizatoare, de cooperare și asistență de securitate ale NATO și Uniunii Europene în Europa Centrală, de Est și de Sud-Est;
- consolidarea rolului de furnizor de stabilitate și securitate în regiunea Balcanilor, în zona extinsă a Mării Negre și în spațiul ex-sovietic.

Consider că este important și util în a publica unele aspecte ale războiului informațional bazate pe studiile și activitățile publicistice anterioare cât și pe concluziile studiilor proprii în acest domeniu, precum și a evidenția

---

¹ HG nr. 30/2008 privind aprobarea *Strategiei naționale de apărare a țării*, cap. 2.4.

opinia unor reprezentanți ai unor „școli de gândire” din „Vest”² și din „Est”³. Poate că pe noi ne interesează la fel de mult atât concepția „Vest”, pentru că suntem membri ai NATO, cât și concepția „Est”, pentru că suntem vecini cu Rusia care a proliferat diverse amenințări la adresa României⁴.

De asemenea, cazul Ucraina - cu fenomenul „Euromaidanul” - și anexarea Crimeei (2014) sunt două exemple care merită studiate și analizate.

În acest context mi-am propus să public mai multe articole pe acest subiect.

Războiul informațional – război fără frontiere

Caracteristicile luptei armate s-au schimbat fundamental, caracterul violent al acesteia fiind înlocuit cu forme de acțiune nonviolente sau cu letalitate redusă. Societatea informațională modernă, bazată pe dezvoltarea fără precedent a tehnologiei informației și comunicațiilor, care a transformat profund toate domeniile de activitate, a determinat modificări importante și în privința războiului, în prezent acesta devenind preponderent informațional.

Informația a devenit una dintre principalele bogății ale fiecărei națiuni iar lupta pentru dobândirea acesteia constituie mijlocul de bază pentru neutralizarea adversarului, întrucât fără informații sigure și continui nu se poate asigura securitatea națională și desfășura acțiuni militare eficiente.

---

² Alberts, David S., John J. Garstka, Richard E. Hayes, and David A. Signori. *Understanding Information Age Warfare*, Washington, D.C.: CCRP Publication Series, August 2001; Cebrowski, Vice Admiral Arthur K., John J. Garstka, “Network Centric Warfare: Its Origin and Future”, *U.S. Naval Institute Proceedings*, January 1998; Martin C. Libicki, *What Is Information Warfare?*, 1995.

³ Игорь Панарин, *Первая мировая информационная война. Развал СССР*, Санкт-Петербург: Издательство «Питер», 2010;

Jolanta Darczewska, *The anatomy of Russian information warfare. The Crimean operation, a case study*, Publisher: Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia, Centre for Eastern Studies ul. Koszykowa 6a, Warsaw, Poland, MAY 2014, p.14 /The Panarin school, p.17/The Dugin school;

Дугин Александр, *Русская война*, Москва, ТД«Алгоритм», 2015.

⁴ *Rusia amenință fâțiș România!* Tensiuni fără precedent vin de la Moscova, după ce șeful diplomației ruse, Serghei Lavrov, a lansat recent un atac fără precedent la adresa NATO, și implicit a României, vorbind despre riscurile pe care le implică instalarea de sisteme americane antibalistice în Europa. [<https://www.capital.ro/rusia-ameninta-romania.html>] accesat la 20.02.2019.

Superioritatea informațională a căpătat o importanță mult mai mare decât avea în trecut superioritatea aeriană, terestră sau maritimă și reprezintă principalul scop al acțiunilor desfășurate.

Războiul informațional constituie un demers multilateral al prezentului, căruia îi repugnă orice fel de frontiere, bazat pe acțiuni ofensive și de apărare (ca oricare alt război), care au în vedere o multitudine de forme de atac al informațiilor și sistemelor informaționale, cu impact dezastruos asupra proceselor decizionale și acționale ale adversarului.

Ca element principal care garantează existența și dezvoltarea multilaterală a statelor, securitatea națională nu putea să nu fie ținta predilectă a războiului informațional, desfășurat de adversari și forțe (grupuri) ostile pe timp de pace, în situații de criză și, mai ales, în caz de conflict militar.

Formele de acțiune ale războiului informațional asupra securității naționale sunt numeroase și de mare complexitate, ele putând determina însăși afectarea profundă a acesteia pe termen mediu și lung, prin scoaterea din funcțiune a principalelor elemente ale sistemelor informaționale, anume sursele de culegere a informațiilor, rețelele de comunicații și de calculatoare, acționând concomitent asupra personalului acestora și a structurilor decizionale ale țării.

În acest context, acțiunile informaționale defensive, ce se vor executa continuu, trebuie să asigure protecția informațiilor și a sistemelor informaționale privind securitatea națională, aceasta constituind condiția fundamentală pentru realizarea unui management eficient al tuturor domeniilor de activitate.

Subiectul este mereu actual, pentru că însuși mediul internațional, mediul global, starea de securitate a statelor se află într-o permanentă transformare, nu de puține ori evenimente importante ale schimbării geopolitice contemporane ieșind din planul predicției analitice.

Războiul informațional - evoluții

Unul dintre cei mai mari strategii ai istoriei, Sun Tzu, filosoful chinez care a trăit în jurul anului 500 î.H. scria: „*Cunoaște inamicul și cunoaște-te pe tine însuși; într-o sută de bătălii nu vei fi niciodată în pericol. Când nu cunoști inamicul, dar te cunoști pe tine însuși, șansele tale de a câștiga și de*

a pierde sunt egale. Dacă ești neștiutor și despre inamic și despre tine însuși, cu siguranță că vei fi în primejdie în fiecare bătălie”.

Conceptul de a purta un război, în acest sens, nu s-a schimbat, ci numai mijloacele și viteza de dobândire și transmitere a informațiilor.

Potrivit soților Alvin și Heidi Toffler, războaiele epocii de azi fac parte din categoria celor din „*al Treilea Val*”, războaie ale societăților informaționale, denumite „Lupte Aero-Terestre” și precizează că operațiile militare ale războiului din Golful Persic au reprezentat „*sfârșitul războiului epocii industriale și începutul războiului epocii informaționale*”.

Operația „Furtună în deșert” a oferit Pentagonului o primă idee despre războiul viitorului. Combinând tehnici de război electronic, de război în domeniul comenzii și controlului, precum și operații psihologice, coaliția a lansat împotriva sistemului irakian de informații un atac care a grăbit sfârșitul conflictului.

Războiul din Golful Persic a utilizat în cel mai înalt grad inducerea în eroare în domeniul informațiilor, precum și războiul informațional. Cantitatea de informații vehiculată pe căile purtătoare, nu a lăsat membrilor coaliției niciun moment de odihnă: 700.000 de apeluri telefonice, 150.000 de mesaje în 24 de ore, gestionarea a 350.000 de frecvențe și controlul a 2.240 de ieșiri zilnice ale avioanelor AWACS.

James Adams subliniază, în una dintre lucrările sale, că „...*multe lecții au fost și vor fi desprinse din Furtuna în Deșert. Unele nu sunt noi; altele da. Totuși, una anume e fundamentală: natura războiului s-a schimbat dramatic. Combatantul care câștigă campania informațiilor învinge... informația e cheia războiului modern – din punct de vedere strategic, operativ, tactic și tehnic*”⁵.

Analizând eforturile, în plan militar ale României, de a se integra în structurile europene și euro-atlantice, este imposibil să nu recunoaștem faptul că, la ora actuală, gândirea militară românească se află în fața unei provocări majore: identificarea și descifrarea, din perspectiva tehnologiilor informaționale, a consecințelor schimbărilor produse în ariile de înțelegere a noțiunilor de „securitate”, „război”, „operații militare”, „amenințare”, „spațiu conflictual” și exemplele ar putea continua⁶.

---

⁵ ADAMS JAMES, *Următorul – Ultimul război mondial*, Editura ANTET, București, 1998, p. 109.

⁶ Col. prof. univ. dr. Gheorghe Boaru, *RĂZBOIUL INFORMAȚIONAL ȘI OPERAȚIILE INFORMAȚIONALE*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2004, p. 3.

Războiul informațiilor implică luarea de măsuri pentru a degrada sau manipula sistemele de informații ale unui adversar, apărându-le totodată activ pe cele proprii. În următoarele decenii, amenințarea la adresa sistemelor informaționale va crește, astfel nevoia de securitate crescând în același ritm cu dezvoltarea sistemelor de informații și amenințările la adresa lor.

În perioada anilor 1990-1992, dispariția sistemului bipolar a generat importante discontinuități în gândirea și strategia militară a NATO, determinând căutarea de noi instrumente și nevoia de redefinire a obiectivelor de securitate, căutări care au condus la apariția conceptelor de Război Informațional și Operații Informaționale.

Cel puțin trei temeuri stau la baza dezvoltării acestor concepte⁷:

✓ acceptarea Războiului Informațional ca „război politic”, ca parte componentă a politicii unui stat atât pentru promovarea cât și pentru protejarea intereselor naționale, asigurând, la nivel politic, posibilități de „agresiune pe timp de pace”;

✓ amenințarea cu riposta nucleară, chiar și flexibilă, nu mai reprezintă, în condițiile dispariției sistemului bipolar, o descurajare credibilă a unei agresiuni;

✓ operațiile, altele decât războiul, impun, la nivel tactic, folosirea unor forțe nonletale, precise și limitate, care, pentru a obține pierderi minime, necesită un alt tip de tactici, centrate pe informație oportună, denumite info-tactici.

Un scurt istoric

Prima concretizare conceptuală a început în anul 1976 când dr. Thomas P. Rona⁸ a scris, pentru compania Boeing la care lucra, un raport intitulat "*Weapon Systems and Information War*" („*Sisteme de Armament și Război Informațional*”) folosind, pentru prima dată, termenul de război informațional.

---

⁷ Col. prof. univ. dr. Gheorghe Boaru, *op.cit.*, p. 4.

⁸ Thomas P. Rona a lucrat la Seattle, Washington pentru compania Boeing, între 1959 și 1984. Ulterior, dr. Rona a deținut diverse posturi printre care și cel de Asistent Special pentru Politica Spațială la Departamentul Apărării, 1984-1986 și Director adjunct pentru Programele Guvernamentale din cadrul Oficiului de Politică Științifică și Tehnologică la Casa Albă din 1986 până în 1987. În 1987, președintele Ronald Reagan l-a nominalizat în funcția de director asociat al Biroului de Știință și Tehnologie. În 1989 a devenit consilier științific al Președintelui George H.W. Bush. A elaborat mai multe lucrări în domeniul războiului informațional.

Dr. Rona a subliniat că infrastructura informațională a devenit o componentă cheie a economiei Statelor Unite. În același timp, ea devine o țintă vulnerabilă atât în timpul războiului, cât și în perioada de pace.

În ceea ce privește armata americană, USAF (United States Air Force) a început să discute în mod activ acest subiect în anii 1980. Până atunci, s-a ajuns la un consens că „informația” ar putea fi o țintă și ar putea fi folosită și ca armă.

În inițierea studiului și analizei domeniului războiului informațional, am plecat de la ideea că informația a fost, este și va fi elementul cheie al tuturor proceselor informaționale.

Într-o lucrare de specialitate se subliniază faptul că „...în analiza unei activități informaționale militare, informația poate fi considerată „materie primă”, „scop”, „țintă”, „armă” și că protejarea acesteia este cu atât mai importantă și mai complexă”⁹.

În anul 1985, un militar chinez în vârstă de 25 de ani, Shen Weiguang, a scris un eseu intitulat „Războiul informațiilor”. În această lucrare el vorbea despre noțiuni ca „frontiera informațiilor”, „fabrica de informații”, „armata informaționalizată”, „poliția informațiilor”, „lupta la domiciliu” și descria informația ca trăsătură atotcuprinzătoare a societății.

Shen Weiguang a devenit ofițer superior în armata chineză și a avut unele opinii profesionale privind războiul informațional, cum ar fi: „China și-a dat seama că nu ar putea amenința țările ca o superputere care ar putea face față cu forța sa nucleară actuală, dar ar putea face cu forța sa IW (Information War). De exemplu, China poate amenința teoretic stabilitatea financiară a Statelor Unite prin IW în timp de pace. Electronii se află în centrul nu numai al IW, ci și al exploziei economice mondiale asociate piețelor bursiere și comerțului electronic. Caracteristicile informațiilor (acoperirea globală, viteza de transmisie a luminii, efectele neliniare, inepuizabilitate, accesul multiplu etc.) controlează materialul și energia războiului într-un mod în care armele nucleare nu pot”¹⁰.

Într-o altă lucrare pe același domeniu se precizează că „Obiectivele

---

⁹ Gheorghe Boaru, Iulian Marius Iorga, *Securitatea sistemelor informaționale militare*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2018, p. 6.

¹⁰ Shen Weiguang, *Focus of Contemporary World Military Revolution - Introduction to research in IW*, Jiefangjun Bao, 7 November 1995, p. 6 as translated and reported in FBIS-CHI-95-239, 13 December 1995, pp. 22-27. https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/conf_proceedings/CF145/CF145.chap9.pdf.

primului atac vor fi sistemul de rețele de calculatoare care leagă instituțiile politice, economice și militare ale unei țări, precum și societatea în general dar și capacitatea de a controla luarea deciziilor pentru a împiedica acțiunile coordonate. Acest lucru necesită atât atacarea sistemelor cognitive, cât și a celor informaționale”¹¹.

Acest accent pe IW implică faptul că nu numai soldații vor conduce în viitorul război, ci și civilii. Unii teoreticieni chinezi¹² au recomandat organizarea unor detașamente speciale de război și experți în calculatoare pentru a forma o brigadă de șoc a „războinicilor de rețea” pentru a îndeplini această sarcină. Ei vor căuta nodurile critice și centrele de control pe rețele și le vor sabota.

Primele lucrări comparabile ale gânditorilor militari occidentali au apărut abia la începutul anilor '90.

Scriitorul francez de origine rusă Vladimir Volkoff scria în 1998 despre războiul informațional:

„Devenind conștienți de faptul că, în lumea modernă, totul se traduce în informații, americanii au stabilit primii teorii războiului informațional. În Statele Unite proliferază instituțiile militare și civile, care se ocupă de acest subiect”¹³.

Tot în lucrarea aceluiași autor se regăsește o afirmație logică privind una dintre formele avantajului informațional - dominația informațională, și anume: *„Tehnologia face să apară în fiecare zi noi aplicații, iar societatea americană s-a adaptat cu atât mai repede, cu cât împărțirea informațiilor este un instrument al puterii economice și politice. Din această revoluție a luat naștere conceptul de dominație informațională, conform căruia este posibil să se stăpânească mediul ambiant prin stăpânirea informațiilor”*, așa după cum scrie David Bouden¹⁴.

---

¹¹ Shen Weiguang, *Checking Information Warfare-Epoch Mission of Intellectual Military*, Jiefangjun Bao, 2 February 1999, p. 6 as translated and downloaded from the FBIS web site on 17 February 1999.

¹² Li Yinnina, in Huang Youfu, Zhang Bibo, and Hang Song, “*New Subjects of Study Brought about by Information War—Summary of Army Command Academy Seminar on „Confrontation of Command” on the Information Battlefield*” Jiefangjun Bao, 11 November 1997, p. 6 as translated and reported in FBIS-CHI-97-354, insert date 23 December 1997.

¹³ Vladimir Volkoff, *TRATAT DE DEZINFORMARE - De la Calul Troian la Internet*, Editura ANTET, p. 210.

¹⁴ David Bouden, apud Vladimir Volkoff, *op. cit.*, p. 210.

În 1999 Rémi Kauffer¹⁵ concluzionează că¹⁶ „...prin urmare americanii au luat un avans și în InfoWar, termen care desemnează războiul informației”. Termenul este relativ recent și înglobează mai multe categorii complementare. Inițial apare o simplă informație, apoi suprainformația, bombardarea intensivă a mass-media, a factorilor de decizie și a publicului cu o multitudine de date, în general favorabile celor care le emit. Urmează contra-informația, care combină arta și maniera de apărare prin demontarea argumentelor adversarului cu ajutorul unor elemente obiective și verificabile.

Dezinformarea completează panoplia. Această tehnică implică o acțiune orchestrată, durabilă, precum și mijloace tehnice, financiare și umane constante.

Henri Pierre Cathala publică o lucrare¹⁷ pe care o intitulează, simbolic, „*Epoca dezinformării*”, analizând trăsăturile generale ale acestui act profund antisocial, precum și formele sale de manifestare. Dezinformarea, ne spune Henri-Pierre Cathala, aparține „*artei ocolului*”. Ea este întotdeauna deliberată, premeditată și mizează pe acțiuni subversive, cu scopul de a deruta adversarul, victimizându-l, fie el o personalitate politică, fie un grup social, un stat sau o societate. Dezinformarea este o formă a manipulării. Această lucrare a fost republicată de mai multe edituri.

Părinții războiului informațional pot fi considerați războiul psihologic (propaganda, operații psihologice, acțiuni psihologice, ..., oricum le-am denumi) și războiul electronic.

Într-un război, lupta psihologică se dă pe trei paliere: - Decidenți (comandanți); - Trupe proprii și adverse; - Public (propriu, advers, neutru).

Poate primul care a spus asta a fost T.E. Lawrence¹⁸: „*Era ceva mai subtil decât tactică și mai vrednic de a fi înfăptuit, pentru că avea de a face cu factori incontrollabili sau cu indivizi incapabili de a primi o comandă directă.*”

---

¹⁵ Rémi Kauffer este un jurnalist (revista Figaro, Historia,...) specializat în istoria contemporană. El a scris cu Roger Faligot multe cărți despre serviciile secrete și serviciile de informații. De asemenea, este lector la Institutul de Studii Politice din Paris, Școala de Război Economic și Institutul Catolic pentru Învățământul Superior.

¹⁶ Rémi KAUFFER, *Guerre économique L'arme de la désinformation*, Grasset, 1999.

¹⁷ Henri Pierre CATHALA, *Epoca dezinformării*, Editura Antet, 2000; Cathala, Henri-Pierre, *Epoca dezinformării*, Ed. Militară, București, 1991.

¹⁸ Thomas Edward Lawrence, denumit și Lawrence of Arabia a fost numele dat unui ofițer britanic de informații, care a luptat alături de forțele de gherilă arabe din Orientul Mijlociu în timpul Primului Război Mondial.

Trebuia să le pregătim mințile în vederea luptei, cu aceeași grijă și cu aceeași precizie cu care ofițerii le-ar fi pregătit corpurile. Și nu numai mințile oamenilor noștri, deși negreșit că ei veneau în primul rând.

Trebuia totodată să pregătim și mințile dușmanilor noștri, pe cât putem ajunge până la ele; și apoi celelalte minți ale națiunii care ne susține îndărătul frontului, întrucât mai bine de jumătate din luptă se petrecea acolo, îndărăt. Apoi, mințile națiunii dușmane care aștepta verdictul; precum și ale celor neutri care stăteau și priveau. Toate, rând pe rând ”¹⁹.

Perspective teoretice ale Războiului informațional

Deși Războiul informațional a fost intuit și conceptualizat încă din 1976 de către Thomas P. Rona, conștientizarea posibilității existenței unui altfel de război, al unui război invizibil, mult mai subtil decât războiul clasic, nu s-a realizat decât foarte recent, tonul fiind dat de mediile militare.

Una dintre primele pietre de construcție ale conceptului de Război informațional a constituit-o cartea lui A. Toffler, „*Al treilea val*”, apărută în 1980. În aceasta se poate citi că „*pentru a ataca o națiune se poate obstructiona fluxul informațiilor – tăierea legăturii dintre sediul societății multinaționale și filialele sale din străinătate, ridicarea de bariere informaționale în jurul ei etc. Vocabularul internațional s-a îmbogățit cu o nouă expresie: suveranitatea (supremația) informației*”.

Această reflecție asupra epocii informaționale a fost continuată de o altă carte a aceluiași autor, intitulată „*Război și anti-război*”, care a permis relansarea dezbaterii în Statele Unite asupra conceptului de Război informațional.

Departamentul american al Apărării, care a urmărit aceste reflecții pe care, în mare măsură, le-a și provocat, a trecut prin mai multe etape, de la conceptul de Manoeuver Warfare, aplicabil unui război convențional, la Strategic Information Warfare. Acesta este un concept global care acoperă, în același timp, noțiunea de Conventional Warfare, care vizează în principal

---

¹⁹ T. E. LAWRENCE, *Seven Pillars of Wisdom: A Triumph*, Oxford University Press, 1926. *Șapte piloni ai înțelepciunii* reprezintă povestea autobiografică a experiențelor soldatului britanic T. Lawrence ("Lawrence of Arabia"), în timp ce servise ca ofițer de legătură cu forțele rebele în timpul Revoltei Arabe împotriva turcilor otomani din 1916 până în 1918. Lucrarea a fost terminată în februarie 1922, dar a fost publicată pentru prima dată în decembrie 1926

infrastructurile economice ale statului oponent, noțiunea de Command & Control Warfare, care privește în mod clasic distrugerea sau neutralizarea forțelor militare adverse și noțiunea de Information Warfare.

Expresia „Război informațional” acoperă o serie întreagă de semnificații. Lipsa unei definiții clare a Războiului informațional este vizibilă în toată literatura de specialitate. Până în prezent s-a încercat definirea originilor acestui tip de război, însă nimeni nu i-a stabilit încă principiile. Aproape fiecare persoană care scrie despre Războiul informațional se confruntă cu această dificultate. S-au formulat, bineînțeles, mai multe definiții care seamănă între ele. Dar faptul că aproape oricine scrie despre Războiul informațional se simte obligat să-l definească, subliniază această lipsă a unei definiții universal-acceptate.

Teoria și practica Războiului informațional se bucură, în ultimul timp, de o atenție crescândă din partea politicienilor, strategilor, oamenilor de știință și mijloacelor de informare în masă din diverse țări, îndeosebi din spațiul nord-atlantic și cel european, fenomen ușor de constatat urmărind frecvența discursurilor publice, conferințelor, simpoziunilor, cărților, studiilor și articolelor care abordează această problemă.

Caracteristica de subiect „fierbinte”, important, este de asemenea relevată de diversitatea și exotismul unor concepte („infrastructură informațională critică”, „operații informaționale”), specializări universitare (strategie cibernetică), instituții (Colegiul de Management al Resurselor Informaționale), preocupări („hacker”, „cracker”), toate asociate domeniului Războiului informațional.

În opinia unui autor de lucrări în acest domeniu se apreciază că *„Deși nu există o definiție universal-acceptată, se poate vorbi despre Războiul informațional ca fiind o formă nouă de război, dacă sunt avute în vedere instrumentele pe care le utilizează pentru a-și atinge scopurile (grație în special exploziei tehnologiei informaționale). Este însă important de notat că tehnologia informației nu permite doar desfășurarea războiului modern, ci adaugă o nouă dimensiune conflictelor”*²⁰.

Infrastructura informațională, prin conținutul său și tehnologiile care o compun, este considerată, acum, obiect al unui război informațional, dar și subiect de aceeași complexitate strategică cu dimensiunile tradiționale

---

²⁰ Col. prof. univ. dr. Gheorghe Boaru, *op.cit.*, p. 26.

(aeriană, terestră, marină și spațială). Rețelele informaționale compun un nou câmp de luptă, iar informația însăși devine o țintă. Fiecare a devenit, separat, dar și în combinație cu celelalte, atât armă cât și țintă.

În același timp, se poate vorbi despre Războiul informațional ca fiind o formă veche de război, dacă se face referire la conceptele pe care le are la bază (filosoful chinez Sun Tzu vorbea acum 25 de secole despre „viclenie”, despre arta de a înșela adversarul, despre necesitatea de a împiedica adversarul să evalueze corect o anumită situație. Într-un mod asemănător se exprima și Machiavelli, în secolul XV, când descria în „*Prințul*” sau în „*Arta războiului*” calitățile omului de stat, ale Prințului, care, înainte de toate, este un conducător militar ce trebuie să aibă o natură egoistă, calculată, șireată etc.).

După cum am menționat deja, „*Războiul informațional nu constituie o practică nouă, din punct de vedere al conceptelor după care se ghidează. Aspecte care ar putea fi considerate ca făcând parte dintr-un Război informațional pot fi identificate și în timpul celui de-al Doilea Război Mondial (acțiunile de dezinformare, de intimidare etc.). Însă elementul de noutate pe care-l aduce astăzi îl reprezintă includerea mijloacelor tehnice sofisticate existente într-o strategie globală, realizată în funcție de scopul urmărit*”²¹.

Această strategie urmărește obținerea unui avantaj, a unei superiorități informaționale față de adversari sau chiar față de aliați.

Iată câteva argumente care marchează diferențele majore dintre rolul istoric al informației și teoriile actuale privind Războiul informațional:

➤ Posedarea superiorității informaționale era o problemă de noroc și nu de sistem. Astăzi, Războiul informațional depinde de o exploatare superioară și sistematică și de o diseminare la timp a informației.

➤ Informația a putut influența anumite planuri de război, dar nu și execuția lor. Războiul informațional cere o avertizare timpurie și decizii într-un câmp de luptă rapid și schimbător.

---

²¹ Col. prof. univ. dr. Gheorghe Boaru, *RĂZBOIUL INFORMAȚIONAL ȘI OPERAȚIILE INFORMAȚIONALE*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2004, p. 27.

➤ Războaiele erau câștigate sau pierdute cu sau fără ajutorul informației. Astăzi, informația este primordială, iar un Război informațional cere un flux sigur al acesteia.

➤ Canalele de comunicare erau expuse interceptării în trecut. În zilele noastre, tehnologia digitală este extrem de vulnerabilă la interzicerea accesului sau la atacurile care au ca scop manipularea datelor. Atacurile software pot să nu distrugă arme sau forțe, dar pot, cu siguranță, să le interzică sau să le imobilizeze.

Sintetizând, verbele care se potrivesc cel mai bine pentru a rezuma conceptul de Război informațional sunt: a capta, a transmite, a trata rapid o informație, a împiedica (adversarul/aliatul să facă același lucru), a denatura, a dezinforma.

Concluzii

Războiul informațional constituie o formă modernă de acțiune asupra statelor, mai ales asupra infrastructurii pentru securitatea națională, ce poate afecta grav puterea lor economică și militară.

Apariția acestei categorii de război este rezultatul trecerii omenirii la societatea informațională și a cunoașterii, pe baza revoluției științifice în toate domeniile de activitate, cu precădere în tehnologia informației și a comunicațiilor, care a determinat ca distanțele să nu mai fie importante pentru realizarea comunicării pe întregul glob pământesc. Ca urmare, și unele forme de acțiune din războiul informațional se pot produce de la mare distanță față de țara atacată, în perfect anonim și cu riscuri minime.

Utilizarea acestora determină dispariția demarcației clare dintre perioadele de pace și situațiile de criză sau conflict militar, atacul informațional putând fi executat în oricare dintre acestea.

Totuși, este de așteptat ca intensificarea războiului informațional să aibă loc în situații de criză și mai ales pe timpul conflictului propriu-zis, ceea ce impune ca acesta să fie inclus în categoria principalelor amenințări la adresa securității naționale și a capacității de apărare a țării.

Situația este agravată și de faptul că, deocamdată, agresiunea informațională nu este supusă nici unei reglementări internaționale, neputând fi condamnată legal și sancționată de organismele suprastatale.

Desigur, fiind conștientă de urmările grave ale războiului informațional, țara noastră trebuie să fie în măsură atât să se apere

împotriva acestuia, cât și să-l utilizeze la nevoie, mai ales în cazul unui conflict militar, acționând în conformitate cu principiile generale de ripostă ale NATO.

Bibliografie

1. * * * HG nr. 30/2008 privind aprobarea Strategiei naționale de apărare a țării. Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 799 din 28/11/2008.
2. Adams, James *Următorul – Ultimul război mondial*, Editura ANTET, București, 1998.
3. Gheorghe, Boaru, Iulian
Marius, Iorga *SECURITATEA SISTEMELOR INFORMAȚIONALE MILITARE*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2018.
4. Col. prof. univ. dr. Gheorghe, Boaru *RĂZBOIUL INFORMAȚIONAL ȘI OPERAȚIILE INFORMAȚIONALE*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2004.
5. Cathala, Henri-Pierre *Epoca dezinformării*, Editura Antet, 2000.
6. Cathala, Henri-Pierre *Epoca dezinformării*, Editura Militară, București, 1991.
7. Jolanta, Darczewska *The anatomy of Russian information warfare. The Crimean operation, a case study*, Publisher: Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia, Centre for Eastern Studies ul. Koszykowa 6a, Warsaw, Poland, MAY 2014, p.14 /The Panarin school, p.17/ The Dugin school.
8. Дугин, Александр *Русская война*, Москва, ТД «Алгоритм», 2015.
9. Rémi, KAUFFER *Guerre économique L'arme de la désinformation*, Grasset, 1999.
10. T. E., LAWRENCE *Seven Pillars of Wisdom: A Triumph*, Oxford University Press, 1926.
11. Игорь, Панарин *Первая мировая информационная война. Развал СССР*, Санкт-Петербург: Издательство «Питер», 2010.
12. Vladimir, Volkoff *TRATAT DE DEZINFORMARE - De la Calul Troian la Internet*, Editura ANTET.

13. Shen, Weiguang *Focus of Contemporary World Military Revolution - Introduction to research in IW*, Jiefangjun Bao, 7 November 1995, translated and reported in FBIS-CHI-95-239, 13 December 1995.
14. Shen, Weiguang *Checking Information Warfare-Epoch Mission of Intellectual Military*, Jiefangjun Bao, 2 February 1999, translated and downloaded from the FBIS web site on 17 February 1999.
15. Li Yinnina;
in Huang Youf;
Zhang, Bibo;
Hang, Song;
New Subjects of Study Brought about by Information War—Summary of Army Command Academy Seminar on „Confrontation of Command” on the Information Battlefield”, Jiefangjun Bao, 11 November 1997.
16. * * * http://www.dreptonline.ro/legislatie/hg_strategie_nationala_aparare_tara_30_2008.php.
17. * * * https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/conf_proceedings/CF145/CF145.chap9.pdf.
18. * * * http://publ.lib.ru/ARCHIVES/P/PANARIN_Igor'_Nikolaevich/Panarin_I.N..html
19. * * * <https://www.capital.ro/rusia-ameninta-romania.html>.

RĂZBOIUL HIBRID ȘI COMPONENTA MARITIMĂ. ÎMPREUNĂ SAU SEPARAT?

HYBRID WARFARE AND THE MARITIME COMPONENT. TOGETHER OR SEPARATELY?

Gl.bg. (r.) prof.univ.dr. Viorel BUȚA

Membru titular al Academiei de Științe ale Securității Naționale,
Membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România,
E-mail: vbuta49@yahoo.com

Cpt. drd. Andrei PAVĂL

Comandamentul Flotei, Statul-Major al Forțelor Navale,
E-mail: pavalandrey@yahoo.com

Rezumat: *Tot mai multe acțiuni desfășurate de către diferiți actori statali sau non-statali sunt asociate de către comunitatea științifică internațională cu războiul de ultimă generație și anume, războiul hibrid. Mai mult, elementele definitorii pentru războiul hibrid sunt caracteristice componentei terestre, dar în ultimul timp acestea tranzitează către partea navală, componenta maritimă jucând un rol destul de important în ducerea acțiunilor de tip hibrid.*

„Mutațiile” suferite de-a lungul timpului de către acest tip de amenințare ca urmare a globalizării și a expansiunii tehnologice în domeniul IT obligă componenta maritimă să se adapteze în permanență noilor tipuri de amenințări și să caute să-și aducă aportul la contracararea și desfășurarea acțiunilor specifice războiului hibrid.

Comunitatea științifică trebuie să încadreze acest tip de amenințare într-un anumit tipar, în ideea cercetării și dezvoltării unor măsuri de contracarare unitare ce pot fi luate atât la nivel tactic cât și operativ-strategic acolo unde factorul politic își face simțită prezența.

Cuvinte cheie: *război hibrid, maritim, forțe navale, putere navală.*

Abstract: *More and more actions carried out by a different state or non-state actors are associated by the international scientific community with the latest generation war, namely the hybrid warfare. More over, the defining elements for the hybrid warfare*

are characteristic of the land component, but lately, they transit to the naval part, the maritime component playing a quite important role in carrying out the hybrid type actions.

The „mutations” suffered over time by this type of threat as a result of globalization and technological expansion in the IT field, force the maritime component to adapt permanently to the new types of threats and seek to contribute to counteracting and carrying out actions specific to the hybrid warfare.

The scientific community must place this type of threat in a certain pattern in the idea of research and development of unitary countermeasures that can be taken at the tactical level as well as the operational-strategic level where the political factor makes its presence felt.

Keywords: *hybrid warfare, maritime, naval forces, naval power.*

În ceea ce privește conceptul de „război hibrid” acesta este dezbătut în mediul academic cu mult timp înainte de anexarea Peninsulei Crimeea de către Federația Rusă în anul 2014, acțiune larg criticată la nivelul comunității internaționale. Acțiunea de anexare a Peninsulei Crimeea, la acel moment parte a Ucrainei, a stârnit numeroase controverse pe plan mondial, relansând totodată dezbaterile referitoare la războiul hibrid, lecția predată de către Federația Rusă întregii lumi venind într-un moment în care atenția era concentrată asupra altor zone fierbinți de pe glob, „conflictele înghețate” din Zona Extinsă a Mării Negre fiind oarecum trecute în plan secundar.

Definit ca un război de tip nou sau război de generația a patra, războiul hibrid se caracterizează prin armonizarea și sincronizarea operațiilor militare cu diferite acțiuni și direcții nonmilitare, aplicate gradual atât la nivel cultural, social, umanitar, economic cât și la nivel politic, diplomatic și strategic pe întregul spectru al conflictului, corespunzător elementelor care intră în componența acestuia¹.

Cu toate că au trecut mai mult de cinci ani de la rezultatele obținute în urma aplicării pas cu pas a elementelor ce stau la baza ducerii războiului hibrid, comunitatea științifică internațională nu a ajuns la un consens în ceea ce privește definirea clară a conceptului de război hibrid și nici asupra modului de contracarare a unei amenințări hibride la adresa actorilor geopolitici internaționali.

În mediile academice și analitice, acest tip de război nu reprezintă o noutate, el suferind unele „mutații” de-a lungul timpului în funcție de

---

¹ Buța Viorel, Valentin Vasile, *Războiul de tip nou: perspectiva Rusă*, Gândirea Militară Românească, numărul 2 din 2015.

noutatea și diversitatea apărută în cadrul elementelor care îl definesc, elemente ce vor fi succint prezentate în cadrul acestui articol.

Inițial, conceptul îl are ca tutore pe teoreticianul militar rus Evgheni Messner, colonel în cadrul Statului-Major General al armatei țariste în perioada celor două Războaie Mondiale, cel care a consacrat sintagma „meatejevoina” („războiul de insurgență” sau „războiul insurecțional”).

Practic, în perioada interbelică a luat naștere un nou tip de război, creat și dezvoltat de către bolșevici, cu scopul clar de a provoca și în final de a înfrânge Occidentul² prin înlăturarea unui regim politic existent sau a unei armate ocupante în lipsa unei confruntări militare directe³.

De-a lungul anilor acest fenomen a suferit modificări care au făcut tranziția de la tipul de război insurecțional la ceea ce este astăzi războiul hibrid și formele pe care acesta le îmbracă în cadrul confruntărilor militare. Un punct de cotitură în modificările genetice ale războiului de nouă generație a fost anul 1965, când Agenția pentru Proiecte de Cercetare Înaintate de Apărare - a Ministerului Apărării, Department of Defense sau DoD din SUA (Defence Advanced Research Projects Agency) a creat prima rețea de computere interconectate sub numele ARPAnet, rețea ce de-a lungul anilor a devenit Internetul de astăzi, cu provocările și riscurile binecunoscute la adresa securității și stabilității regionale și mondiale.

Ulterior, pe la mijlocul anilor 2000, teoretizarea conceptului, inițiată de către un fost ofițer american specialist în marină, Frank G. Hoffman, a adus în discuție și a sistematizat noile forme de agresiune din cadrul sistemului internațional. Combaterea metodelor și a mecanismelor politice, economice, de contrainformații militare, cibernetice, de intoxicare cu fake news etc., menite să decredibilizeze guverne și instituții, să destabilizeze societăți sau să influențeze alegeri, face ca în prezent utilizarea forței militare să nu mai fie necesară decât în ultimă instanță. La rândul lor, experții ruși au încercat să consacre ideea inversă conform căreia Occidentul poartă un „război hibrid” de anduranță împotriva Federației Ruse⁴.

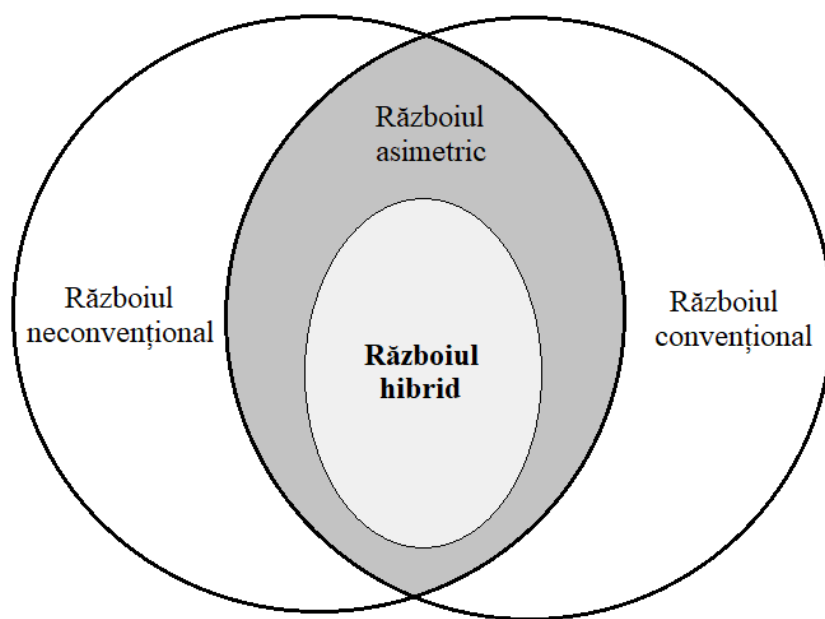
² Florina Mihaela Nicolescu, *Războiul hibrid. Perspectiva conceptuală rusă*, accesat pe 15.09.2019, pe <https://intelligence.sri.ro/razboiul-hibrid-perspectiva-conceptuala-rusa>.

³ Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, *Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2016, p. 561.

⁴ Buța Viorel, Valentin Vasile, *Studiu privind metamorfozele războiului hibrid*, București 2016.

Analizând evoluția și tranziția războiului hibrid din perioada interbelică și până în prezent, putem desprinde caracteristica principală a acestuia și anume lipsa utilizării forței armate, caracteristică ce îl face unic și demn de analizat în contextul internațional actual. Mai mult, acest război de nouă generație impune o analiză specifică la nivelul comunității științifice internaționale și datorită faptului că acesta nu prezintă un „pattern” prestabilit, ci oscilează de la utilizarea lui, atât de actorii statali cât și de cei non-statali, până la durata necesară câștigării unui conflict prin punerea în aplicare a măsurilor și elementelor definiției războiului hibrid.

Figura 1. Localizarea războiului de nouă generație în cadrul conflictelor majore

Din studiile efectuate până în prezent de către societatea academică mondială asupra războiului hibrid, se desprind câteva elemente definiției care stau la baza generării și perpetuării acestui nou „trend” care câștigă din ce în ce mai mult teren în cadrul ducerii acțiunilor militare, cu precădere în interiorul așa numitelor „conflicte înghețate” răspândite peste tot pe harta mondială a relațiilor internaționale. Aceste elemente, care sunt comune și se

regăsesc atât în cadrul războiului convențional, războiului neconvențional și în cadrul războiului asimetric, cumulat duc la ceea ce comunitatea internațională asimilează ca fiind „războiul de nouă generație” sau „războiul hibrid”⁵:

- Infiltrarea – în instituțiile de forță ale adversarului, atât pe plan politic, economic cât și în ceea ce privește infiltrarea în interiorul forțelor armate ale unui stat. Acestea din urmă reprezintă un element vulnerabil și odată destabilizat și câștigat de către adversar face ca războiul hibrid să fie câștigat relativ repede, fără utilizarea forței armate și cu un consum de resurse scăzut.

- Subminarea – economiei și a comerțului prin împiedicarea, prin diferite mijloace, a desfășurării normale a activității economice, aducând mari prejudicii acesteia. Totodată, prin desfășurarea de acțiuni violente săvârșite de grupuri de persoane cu scopul de a slăbi puterea de stat se ajunge, în final, la blocarea unui sistem întreg care poate contracara mare parte din acțiunile duse în cadrul unui război de nouă generație.

- Subversiunea – element care apare în cadrul ducerii unui război hibrid în strânsă legătură cu subminarea, particularitatea acestuia constând în ducerea de acțiuni false pentru dezorganizarea adversarului cu implicații majore asupra conducerii țării, armatei și a altor instituții ce stau la baza unui stat de drept.

- Dezinformarea – lansarea de informații false, aparent credibile și totodată acuzatoare la adresa unor instituții, persoane influente și cu putere de decizie în cadrul unui aparat de stat și impunerea propriilor persoane în funcții cheie, cu scopul de a facilita obținerea unor rezultate necesare câștigării războiului hibrid.

- Demoralizarea – în foarte strânsă legătură cu dezinformarea, ce are ca scop principal determinarea adversarului de a renunța și a accepta în final propunerile părții adverse cu scopul unor pierderi colaterale reduse.

- Resursele – sunt o altă particularitate a acestui tip de război de nouă generație. Resursele folosite în ducerea unui astfel de război pot părea destul de mari și în același timp cronofage la o primă analiză comparativă cu nivelul de trai și resursele din ce în ce mai puține avute la dispoziție cu fiecare deceniu ce încheie capitole de istorie mondială. Dar, analizând prin

---

⁵ Florina Mihaela Nicolescu, *op. cit.*

comparație cu celelalte tipuri de războaie prezentate în Figura 1 și totodată punând în balanță pierderile suferite de-a lungul timpului în cadrul conflictelor ce au măcinat globul pământesc, războiul hibrid rămâne o alternativă la care se apelează tot mai des în cadrul conflictelor internaționale.

- Globalizarea – un termen similar altor concepte ce se regăsesc în vocabularul științelor politice precum democrație și putere, rămâne totuși un termen controversat și deschis asupra încadrării sale într-o anumită definiție precisă, universal acceptată în cadrul mediilor academice internaționale. Aceasta a permis multiplicarea paradisurilor fiscale, a companiilor și a băncilor paravan, ceea ce a condus la un dezechilibru major pe plan mondial între țările sărace și cele bogate, îndatorând și sărăcind vizibil unele state cu scopul de a îmbogăți altele, precum și de a aduce capital suplimentar unor actori non-statali cu scopul de a interveni în anumite zone fierbinți de pe glob.

- Internetul – alături de globalizare, reprezintă elementele principale care fac ca războiul hibrid să capete valențe funcție de natura acțiunilor militare desfășurate într-o anumită zonă de pe mapamond. Prin propagandă agresivă, incitare la violență, recrutare de personal specializat în anumite domenii suplimentare acțiunilor militare, radicalizarea prin îndoctrinare, finanțarea unor acțiuni care stau paravan adevăratelor interese, planificarea în detaliu a unor acțiuni menite să contribuie la atingerea efectului scontat, social-media prin desfășurarea unor operațiuni ample de influențare în masă cu ajutorul agenților de influență fac din Internet un element definitoriu pentru războiul hibrid și totodată un element demn de monitorizat în permanență datorită faptului că se află într-o continuă expansiune tehnologică și face ca războiul hibrid să capete mutații care cu greu îl încadrează într-un anumit tipar de către comunitatea academică.

Elemente specifice unui război hibrid precum: prezența unor indivizi îmbrăcați în uniforme militare fără însemne care să ateste apartenența lor la o anumită armată, promovarea și propaganda unor informații și idei false cu scopul destabilizării unei regiuni, utilizarea unor tactici insurgente precum răpiri, traficul de droguri, tortura cu scopul destabilizării și înspăimântării populației, campania agresivă de criminalitate informatică în lipsa unei slabe strategii de securitate cibernetică sunt mai degrabă practici continentale specifice unui război hibrid dus dinspre uscat spre mare și care au stat la baza desfășurării unor largi operații terestre, dar acest lucru este pe

cale de a se schimba odată cu implicațiile tot mai elocvente ale puterilor navale în zonele de conflict existente.

Cu toate că acest război de nouă generație a fost adus în atenția opiniei publice în urma alipirii Peninsulei Crimeea de către Federația Rusă în anul 2014, așa cum a fost prezentat la începutul articolului, mediul academic internațional a scris și totodată cercetat destul de puțin componenta marină ce a stat la baza războiului purtat în cel mai strategic punct al Mării Negre de către Federația Rusă, precum și implicațiile avute de componenta navală la alipirea Peninsulei Crimeea la patria mamă.

Desfășurat asupra unui anumit teritoriu și relansat odată cu invadarea Ucrainei de către Federația Rusă, războiul hibrid este mai degrabă asociat cu un război terestru, având componenta terestră direct răspunzătoare de execuția acestuia. Acest lucru este parțial adevărat, componenta navală fiind și ea prezentă în majoritatea etapelor ducerii unui război hibrid, aceasta având implicații și misiuni definitorii specifice războiului de nouă generație.

Totodată, implicarea puterii maritime în cadrul unui război hibrid reprezintă un element ce trebuie avut în vedere în cadrul studiului războiului de nouă generație, element ce dă naștere unor întrebări precum: ce forme capătă misiunile forțelor navale în cadrul unui război hibrid? Ce forme de pregătire sunt necesare unei puteri maritime pentru a face față unor amenințări hibride și totodată necesare executării unor misiuni în cadrul unui război de nouă generație? Se impune crearea unor structuri navale specializate în lupta contra amenințărilor hibride maritime? Cum trebuie adaptată puerea navală a unui stat pentru a face față noilor tipuri de amenințări? Care pot fi consecințele unor acțiuni hibride la ceea ce reprezintă astăzi forțele navale? Toate aceste întrebări vin și ca urmare a faptului că ultimele acțiuni specifice războiului hibrid recunoscute la nivel internațional s-au petrecut la aproximativ 200 de mile marine de apele teritoriale ale României.

O componentă navală a unui stat poate executa o gamă largă de misiuni, acestea fiindu-i atribuite elemente precum apărarea și promovarea intereselor unui stat, independent sau împreună cu alte forțe în contextul apartenenței la Alianța Nord-Atlantică, UE, precum și la alte organizații regionale și internaționale prin participarea și ducerea unor operații în zona de responsabilitate atât pe mare cât și dinspre mare pe uscat, în vederea păstrării integrității teritoriale și menținerea libertății de navigație pe căile

de comunicații maritime. Mai mult, puterea navală a unui stat contribuie la realizarea măsurilor de asigurare a stabilității regionale, la apărarea colectivă în sistemele de alianță și coaliție militare, prin participarea la acțiuni privind menținerea sau restabilirea păcii⁶.

În ceea ce privește folosirea puterii navale a unui stat în ducerea acțiunilor în cadrul unui război hibrid, James G. Stavridis, amiral în rezervă în cadrul Forțelor Navale ale Statelor Unite ale Americii și fost comandant al Comandamentului Suprem al Forțelor Aliate din Europa (SHAPE – Supreme Headquarters Allied Powers Europe), afirmă că sunt patru mari avantaje ale folosirii componentei navale în cadrul războiului hibrid, astfel:

- permite unui actor statal sau non-statal ca, prin folosirea componentei maritime, să desfășoare acțiuni de intimidare, descurajare, neutralizare și nimicire a capacităților unui adversar sub paravanul mascării scopului și obiectivelor acțiunilor reale. Acțiunile navale de intimidare și descurajare sunt larg întâlnite pe mările și oceanele lumii, îndeosebi în zonele de interes pentru marile puteri maritime ale lumii cum ar fi estul Mării Mediterane, Marea Neagră, Marea Nordului, Marea Baltică, Golful Persic, Golful Aden etc. Caracteristica principală a acestor tipuri de acțiuni este reprezentată de libertatea de navigație pe oceanul planetar, ceea ce face ca prezența navală în apele internaționale ale unei anumite zone de interes să nu atragă critici și sancțiuni din partea comunității internaționale;

- folosirea componentei maritime în cadrul războiului hibrid presupune surprinderea adversarului care nu poate anticipa prezența, debarcarea, inserția și mișcările de trupe ce sunt pe cale să se desfășoare în zona de conflict. Mai mult, acesta nu poate anticipa sprijinul prin foc și aerian oferit de platformele maritime trupelor ce desfășoară acțiuni dinspre mare pe uscat;

- tacticile și tehnicile folosite de către componenta maritimă în cadrul unui război hibrid pot oferi siguranță și acuratețe în executarea misiunilor. Acestea pot impune ritmul, controla și urmări desfășurarea cronologică a evenimentelor planificate inițial. Amplasarea navei comandant sau a platformei care oferă comanda și controlul acțiunilor hibride desfășurate dinspre mare pe uscat la o distanță de siguranță și echipată cu senzori și sisteme de armament care pot contracara un spectru

---

⁶ ***, *Constituția României*, Editura Rosetti Internațional, București, 2015, p. 47.

larg de amenințări în diferite medii de luptă reprezintă un alt element specific războiului hibrid care implică forțe navale;

- folosirea de ambarcațiuni rapide de mici dimensiuni echipate corespunzător și care să contracareze diferite tipuri de amenințări presupune costuri mai mici în comparație cu folosirea clasicele platforme maritime de litoral. În esență, ducerea acestui tip de război de nouă generație presupune costuri mai mici comparativ cu alte tipuri de războaie purtate de-a lungul timpului, elementul principal de care trebuie ținut cont fiind adaptarea resurselor existente pentru a face față noilor tipuri de amenințări care sunt din ce în ce mai prezente în cadrul relațiilor internaționale⁷.

În acest sens, ar trebui reconsiderat rolul Forțelor Navale în combaterea acțiunilor hibride de pe uscat prin utilizarea elementelor definitorii ce le alcătuiesc: flota de la mare, flotila de la Dunăre, scafandrii de luptă, forțele pentru operații speciale, infanteria marină, aviația maritimă etc. Toate aceste capacități navale menite să contracareze și să combată amenințări hibride pe mare, pot fi folosite la litoral, în zonele costiere, precum și pe apele interioare de la litoral în ceea ce s-ar putea numi războiul hibrid dinspre mare pe uscat, acesta fiind o componentă importantă în cadrul războiului de nouă generație.

Utilizarea componentei navale în cadrul unui război hibrid poate căpăta valențe din cele mai neașteptate, precum: folosirea unor nave de dimensiuni reduse și fără inscripții distincte în apropierea zonei litorale pentru acțiuni logistice, supraveghere, punct de observare înaintat, comandă și control sau intimidare și descurajare a inamicului. Cu toate acestea, elementele principale ale unui război de nouă generație tranzitează și către domeniul naval, implicația componentei maritime fiind din ce în ce mai vizibilă și indispensabilă în desfășurarea acțiunilor hibride, cu precădere a celor dinspre mare pe uscat.

În concluzie, comunitatea internațională trebuie să fie conștientă de existența acestui tip de război, un război de generația a patra după unii cercetători, să încerce să îl încadreze într-o definiție cât mai apropiată de realitate și să studieze tendințele acestuia de dezvoltare în ideea de a stabili un set de măsuri ce trebuie luate în vederea contracarării timpurii a acestuia.

---

⁷ James G. Stavridis, *Maritime hybrid warfare is coming*, accesat pe 25.09.2019, pe <https://www.usni.org/magazines/proceedings/2016/december/maritime-hybrid-warfare-coming>.

Totodată, trebuie cercetat și impactul pe care îl are componenta navală în cadrul războiului hibrid, precum și modul de adaptare a forțelor navale la noile tipuri de amenințări specifice războiului de nouă generație.

Nu în ultimul rând, apartenența la organizații internaționale de apărare colectivă, precum Organizația Tratatului Atlanticului de Nord, presupune crearea și adoptarea unei strategii în ceea ce privește războiul hibrid cu scopul de a acționa independent, unitar sau întrunit în cazul desfășurării unor acțiuni asimilate războiului de generație nouă. Acest lucru vine în mod firesc și ca urmare a faptului că până în prezent Alianța Nord-Atlantică nu a luat o poziție fermă în ceea ce privește războiul hibrid prin recunoașterea acestuia ca amenințare permanentă a granițelor Alianței.

Prin promulgarea Allied Joint Doctrine AJP-01(D), de către Agenția de Standardizare a NATO la 21 decembrie 2010, Organizația Tratatului Atlanticului de Nord recunoaște o posibilă utilizare a amenințărilor hibride de către adversarii interesați să exploateze vulnerabilitățile Alianței, care își urmăresc obiectivele prin aplicarea unor strategii pe termen lung, centrate nu atât pe obținerea victoriei cât pe evitarea înfrângerii⁸.

Războiul hibrid folosește picătura chinezească, are timpul de partea sa și în momentul în care ajunge la punctul culminant, de cele mai multe ori va reprezenta un punct fără de întoarcere, când implementarea măsurilor de contracarare și algoritmul „descoperit” de către cercetători vor fi tardive și vor da naștere unui tip de conflict de natura celor asimetrice sau neconvenționale.

Bibliografie

1. *** *Constituția României*, Editura Rosetti Internațional, București, 2015.
2. *** European Network and Information Security Agency (ENISA). *Analysis of Cyber Security Aspects in the Maritime Sector* (Heraklion, Greece: European Network and Information Security Agency (ENISA).
3. *** „Maritime Cyber Attack – A Clear and Present Danger”.

---

⁸ Buța Viorel, Valentin Vasile, *Considerații privind perspectiva NATO asupra războiului hibrid*, Revista de Științe Militare editată de către Academia Oamenilor de Știință din România, numărul 1 din 2015.

4. ***
Academia Română,
Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”
Hybrid warfare: NATO’S new strategic challenge?, draft generak report, Julio MIRANDA CALHA (Portugal), General Rapporteur.
5. Buța, Viorel
Dicționarul explicativ al limbii române, Editura Univers Enciclopedic, București, 2016.
6. Buța, Viorel
Tendențe actuale în domeniul științe militare, Revista Academiei de Științe ale Securității Naționale, numărul 1 din 2016.
7. Buța, Viorel;
Valentin, Vasile
Considerații privind perspectiva NATO asupra războiului hibrid, Revista de Științe Militare editată de către Academia Oamenilor de Știință din România, numărul 1 din 2015.
8. Buța, Viorel;
Valentin, Vasile
Răzbiul de tip nou: perspectiva Rusă, Gândirea Militară Românească, numărul 2 din 2015.
9. Buța, Viorel;
Valentin, Vasile
Perspectivile asupra evoluției și influenței conceptului de război hibrid (I), Gândirea Militară Românească, numărul 3 din 2015.
10. Buța, Viorel;
Valentin, Vasile
Perspectivile asupra evoluției și influenței conceptului de război hibrid (I), Gândirea Militară Românească, numărul 4 din 2015.
11. Buța, Viorel;
Valentin, Vasile
Studiu privind metamorfozele războiului hibrid, București 2016.
12. Colectiv
F.N.-1, Doctrina Forțelor Navale.
13. Florina Mihaela,
Nicolescu
Războiul hibrid. Perspectiva conceptuală rusă, pe <https://intelligence.sri.ro/razboiul-hibrid-perspectiva-conceptuala-rusa>.
14. James G.,
Stavridis
Maritime hybride warfare is coming, pe <https://www.usni.org/magazines/proceedings/2016/december/maritime-hybrid-warfare-coming>.
15. Mattis, J. N.;
Hoffman, F.
Future Warfare: The Rise of Hybrid Wars, U.S. Naval Institute, Proceedings Magazine.
16. Frunzeti, Teodor;
Bușe, Dorel
Relații internaționale, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2011.

ABORDAREA ARTEI MILITARE DIN PERSPECTIVĂ HERMENEUTICĂ

APPROACHING MILITARY ART FROM A HERMENEUTICAL PERSPECTIVE

Col.(r.) prof.univ.dr. Ion MITULEȚU

Membru titular al Academiei de Științe ale Securității Naționale,
E-mail: mituletuion@yahoo.com

Rezumat: Abordarea artei militare din perspectivă hermeneutică vizează formularea unor puncte de vedere privind utilizarea instrumentelor normativ-logice pentru interpretarea, înțelegerea și descifrarea sensului conceptelor circumscrise acesteia.

În acest context, limbajul științific folosit în exprimarea conceptelor specifice artei militare trebuie să respecte regulile logicii hermeneutice, materializate în schema generală care cuprinde cunoașterea inițială, interpretarea, înțelegerea și se finalizează cu cunoașterea aprofundată (plus-valoarea în cunoaștere).

Relațiile care se stabilesc între componentele artei militare - strategie, artă operativă și tactică - se bazează pe integrarea, interconectarea, corelarea, sincronizarea și coordonarea obiectivelor, structurilor de comandă și control, forțelor, tehnicii de luptă performantă, tehnologiilor informaționale, echipamentelor de protecție și susținere în scopul obținerii unui efect sinergic în toată gama operațiilor militare.

Mutațiile profunde din mediul operațional multidimensional analizate din perspectivă hermeneutică determină următoarele tipuri de strategii: convenționale; neconvenționale; alternative; mixte.

Cuvinte cheie: hermeneutică, artă militară, strategie, artă operativă, tactică, mediu operațional extins.

Abstract: Approaching military art from a hermeneutical perspective aims at presenting certain points of view regarding the use of normative-logical instruments for interpreting, understanding and deciphering the sense of concepts it covers.

In this context, the scientific language used for expressing the concepts specific to military art has to respect the rules of hermeneutical logics, materialized in the general picture that comprises initial knowledge, interpretation, and understanding and its outcome is obtaining deep knowledge (added-value in knowledge).

The relations established among the components of military art – strategy, operational and tactical art – are based in integrating, inter-connecting, correlating,

synchronizing and coordinating objectives, command and control structures, forces, high-quality combat technique, information technologies, protection and support equipment to the purpose of obtaining a synergic effect within the whole range of military operations.

The profound mutations in the multi-dimensional operational environment analyzed from a hermeneutical perspective, determines the following types of strategies: conventional, unconventional, alternative; mixed.

Keywords: *hermeneutics, military art, strategy, operational art, tactics, extended operational environment*

Hermeneutica între interpretare și înțelegere

Hermeneutica este disciplina care utilizează metodele de interpretare și înțelegere a conceptelor circumscrise unei ramuri de știință sau a unor domenii ale acesteia, în scopul identificării sensului și esenței fenomenelor care o determină, precum și a evoluției lor în timp și spațiu¹.

În acest context, conceptele cheie ale hermeneuticii – interpretarea și înțelegerea – au ca finalitate dezvoltarea cunoașterii și pe această cale, formularea unor ipoteze care să conducă la decriptarea premiselor evoluției conceptelor specifice domeniului respectiv.

Hermeneutica este o artă ce instituie reguli clare de interpretare (caracter normativ) și reflecția asupra fenomenului interpretat².

Astfel, caracterul normativ-logic al hermeneuticii, materializat în instituirea unor reguli clare de interpretare a conceptelor, noțiunilor, sintagmelor și paradigmatelor domeniului respectiv, asigură reflecția prospectivă asupra modalităților de descifrare a sensurilor și tendințelor de evoluție a acestora în viitor.

Ca teorie a regulilor de interpretare, hermeneutica este o treaptă a logicii care, prin inducție și deducție, descoperă sensurile conceptelor și validează succesiunea fazelor în care acestea urmează să se dezvolte.

Astfel, hermeneutica oferă cadrul metodologic de analiză și interpretare a conceptelor în vederea descifrării sensurilor și semnificațiilor specifice, decodificării mesajelor care pot avea înțelesuri diferite, de aceea necesită rigoare în formularea unor judecăți de valoare privind redefinirea, reevaluarea sau reinterpretarea acestora.

---

¹ www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A22638/pdf („Textul” ca propunere de „lume” între explicație și înțelegere), accesat la data de 14.10.2019.

² <https://ro.scrib.com/document/About-Hermeneutics>, accesat la data de 14.10.2019.

În acest sens, se instituie un ciclu al interpretării care pornește de la un punct inițial ce vizează stadiul cunoașterii în domeniul respectiv, se înaintează prin operații logice succesive (logica inducției și deducției) unde sunt interpretate și înțelese sensurile fenomenelor și tendințele lor de evoluție, ajungându-se la punctul final, care exprimă cunoaștere îmbogățită, adică plus-valoare în cunoaștere³.

A înțelege din perspectivă hermeneutică înseamnă un act de creație, adică avansarea unor puncte de vedere personale și originale privind intenția de a redefini conceptele supuse analizei, de a le reinterpretă și aranja într-o ordine logică în cadrul domeniului respectiv.

De aceea afirmăm faptul că, hermeneutica utilizează instrumente specifice spiritului critic, exprimate prin capacitatea de interpretare a conceptelor și fenomenelor, folosind demonstrația logică și coerentă, pentru a fi corect înțelese, descifrate sensurile și tendințele de evoluție ale acestora.

Având în vedere faptul că hermeneutica este un act rațional, aceasta utilizează „strategii de interpretare” pentru a valida, înțelege sensul și tendințele de evoluție a conceptelor specifice și „reflecția hermeneutică” al cărei caracter este prospectiv, vizând interpretarea pentru viitor.

Astfel, schema generală a conceptului de hermeneutică vizează utilizarea următorului algoritm: cunoașterea inițială, interpretarea, înțelegerea (sens, evoluție, acțiune), cunoașterea îmbogățită (plus-valoarea în cunoaștere).

Având în vedere elementele teoretice prezentate anterior se pune firesc întrebarea: *Poate fi arta militară abordată din perspectivă hermeneutică?*

Răspunsul pe care-l formulăm vizează abordarea cu necesitate a artei militare din perspectivă hermeneutică, deoarece complexitatea și diversitatea conceptelor, sintagmelor, noțiunilor și paradigmelor circumscrise acestui domeniu complex, impun identificarea unor modalități logice și coerente în interpretarea, descifrarea și înțelegerea sensurilor acestora pentru a elimina ambiguitățile, confuziile și exagerările în comunicare și acțiune.

---

³ www.autorii.com/scriitori/sinteze-literare/precizari-metodologice-hermeneutice-si-poetica.php, accesat la data de 14.10.2019.

Hermeneutica, prin metodele și instrumentele pe care le utilizează, ne ajută să intrăm pregătiți în labirintul conceptelor complexe ale artei militare în vederea descoperirii, interpretării și înțelegerii sensului acestora. De aceea, apreciem faptul că, această abordare pragmatică vizează crearea unui cadru teoretico-metodologic destinat să asigure nu numai capacitatea de reacție și adaptare, ci și capacitatea de anticipare și de acțiune pro-activă în pregătirea și executarea operației militare.

Din această perspectivă, ne propunem să demonstrăm importanța hermeneuticii în abordarea artei militare prin dezvoltarea următoarelor probleme: limbajul științific utilizat în exprimarea conceptelor; relațiile stabilite între componentele artei militare; tipologia strategiilor rezultate din perspectivă hermeneutică.

Limbajul științific utilizat în exprimarea conceptelor

Deși hermeneutica are caracter universal, putând fi aplicată în toate ramurile de științe, apreciem că trebuie utilizat un limbaj de specialitate adecvat, adaptat și coerent pentru a fi înțelese și folosite corect conceptele, sintagmele, noțiunile și paradigmele care definesc știința militară, respectiv arta militară, ca principală componentă a acesteia.

În acest sens, literatura de specialitate consideră hermeneutica o teorie generală a limbajului, care transformă conceptele neclare și ambigue în expresii clare și coerente⁴.

De aceea, considerăm utilă aplicarea unui limbaj științific standardizat în definirea, interpretarea și înțelegerea conceptelor specifice domeniului militar, atât la modul general, cât și la nivelul particular al artei militare.

De asemenea, apreciem faptul că, utilizarea unui limbaj științific de specialitate standardizat potențează înțelegerea conceptelor circumscrise domeniului militar (artei militare) și eficientizează comunicarea la nivelul structurilor militare naționale și multinaționale.

Astfel, opinăm că, standardizarea limbajului științific de specialitate în cadrul comandamentelor și structurilor militare naționale, precum și în cele ale NATO, devine o condiție esențială a înțelegerii modului de planificare a operațiilor, comunicării ordinelor și precizării misiunilor.

---

⁴ <https://ro.scrib.com/document/About-Hermeneutics>, accesat la data de 14.10.2019.

Astfel, utilizarea unor metode și instrumente hermeneutice sprijină personalul de conducere și de execuție în interpretarea pragmatică a conceptelor specifice, înțelegerea corectă a sensului acestora, descifrarea tendințelor în care se vor manifesta, constituind punctul de convergență care face posibilă comunicarea eficientă la nivel militar-strategic, operativ și tactic.

Totodată, standardizarea limbajului militar trebuie însoțită de rigoare științifică, astfel încât, sensurile conceptelor, sintagmelor și noțiunilor utilizate de personalul militar (comandamente și structuri militare) în procesul de planificare, pregătire, execuție și evaluare a operației în context național și multinațional (Alianță, coaliție) să aibă același înțeles, pentru a nu exista ambiguități sau confuzii în comunicare și transmiterea mesajelor (ordinelor).

De aceea, sugerăm ca personalul de conducere de la nivel militar-strategic, operativ și tactic, precum și cadrele didactice din sistemul de învățământ militar să utilizeze metodele specifice hermeneuticii (normativ-logice, deducția și inducția logică etc.) pentru a interpreta cu rigoare conceptele specifice, astfel încât să fie înțelese corect sensurile acestora, precum și tendințele de evoluție.

În acest mod, se poate aplica schema generală a hermeneuticii care pleacă de la cunoașterea inițială a conceptelor, urmează procesul de interpretare și înțelegere a sensurilor acestora, natura relațiilor ce se stabilesc între componente și descifrarea tendințelor de manifestare în viitor, astfel încât, la final, să rezulte plus-valoarea în cunoașterea fenomenului respectiv.

Totodată, rezultă faptul că, introducerea și abordarea unor concepte de specialitate noi vizează definirea, interpretarea și înțelegerea acestora în corelație cu termenii actuali, aplicându-se schema generală a hermeneuticii prezentată anterior.

Abordarea acestor elemente teoretice privind necesitatea utilizării unor metode hermeneutice care să asigure definirea, interpretarea și înțelegerea corectă a conceptelor specifice domeniului artei militare, trebuie să constituie o preocupare permanentă a personalului militar în vederea dezvoltării unei culturi de specialitate, care să asigure formarea unei noi generații de lideri militari⁵.

Fără promovarea unei culturi de specialitate care să ofere liderilor militari posibilitatea interpretării riguroase și înțelegerii corecte a

---

⁵ *Strategia Militară a României*, București, 2016, p. 10.

conceptelor, noțiunilor și sintagmelor specifice artei militare, vor exista ambiguități și neclarități în procesul de planificare, comunicare și transmitere a ordinelor, respectiv a misiunilor.

Cultura în domeniul militar are următoarele trăsături: înțelepciunea; adaptarea activă; realismul; experiența⁶.

Înțelepciunea presupune capacitatea cognitivă a individului de a interpreta corect conceptele, noțiunile sau sintagmele pentru a fi riguros înțelese și aplicate în procesul de planificare, pregătire și executare a operațiilor militare.

Adaptarea activă este procesul prin care individul, pe baza utilizării unor instrumente critice (hermeneutice), sesizează la timp schimbările survenite în cadrul conceptelor și fenomenelor supuse analizei și descifrează noile sensuri în înțelegerea și aplicarea acestora.

Realismul vizează rigoarea cu care sunt standardizate conceptele, sintagmele și noțiunile specifice pentru a fi interpretate și înțelese coerent și unitar, fără distorsiuni, confuzii sau ambiguități.

Experiența provine din studiul aprofundat al domeniului militar, din cultura de specialitate care se formează și se dezvoltă în timp, asigurându-se în acest mod interpretarea și înțelegerea corectă a conceptelor, noțiunilor și sintagmelor utilizate în planificarea, pregătirea, executarea și evaluarea operațiilor, în context național și internațional.

În continuare, vom utiliza schema generală a hermeneuticii pentru a defini, interpreta și înțelege sensurile și tendințele de evoluție ale nivelurilor artei militare: strategic (militar-strategic); operativ; tactic.

Pasul 1-Cunoșterea inițială a conceptului

Nivelul strategic (militar-strategic) vizează o națiune care își stabilește obiective de securitate națională și alocă resurse de orice natură, inclusiv militare, pentru îndeplinirea acestora în campanii sau operații întrunite majore⁷.

Pasul 2-Interpretarea conceptului

Nivelul strategic (militar-strategic) este direcționat de conducerea politică, dispune de o structură de comandă și control strategică, utilizează instrumentele de putere națională (militare și nemilitare), îndeplinește

---

⁶ Mircea Malița, *Cumințenia Pământului: Strategii de supraviețuire în istoria poporului român*, Ed. A 2-a, rev., București, Ed. Compania, 2012, p. 21.

⁷ SMG-3, *Manualul de planificare a operațiilor*, București, 2016, p. 192.

obiectivele strategice pentru realizarea stării finale politice, alocă forțele și mijloacele necesare pentru executarea campaniei/operației întrunite majore, planifică operația strategică, transmite planul militar-strategic (dispoziția de execuție strategică).

Pasul 3-Înțelegerea conceptului

Sensul în care trebuie înțeles nivelul strategic (militar-strategic) vizează următoarele elemente: are ca obiect de studiu războiul (conflictul) și lupta armată; războiul (conflictul) este în continuare un instrument al politicii; dispune de un comandament strategic (național sau multinațional) care analizează sistemele PMESII⁸, utilizează instrumente de putere militare și nemilitare, stabilește nivelul efectelor, asigurând astfel, îndeplinirea obiectivelor strategice și realizarea stării finale politice; angajează structurile de forțe militare și nemilitare pentru un răspuns întrunit, interinstituțional în medii de operare ostile⁹; combină instrumentele de putere soft și hard; utilizează tehnologii de vârf și sisteme informaționale moderne care produc mutații în fizionomia războiului (conflictului).

Pasul 4-Tendențele de evoluție a conceptului (plus-valoarea în cunoaștere)

Se constată la nivel strategic (militar-strategic) că acesta devine un veritabil mijloc de descurajare în cadrul căruia se combină mai multe instrumente de putere. De asemenea, deși conflictele își mențin caracterul violent și distructiv, se constată mutarea centrului de greutate al acestora spre dimensiunile cognitivă și informațională, luând astfel naștere noi forme ale operațiilor militare.

Totodată, distincția pace, criză, război (conflict) se estompează, acțiunile fiind diversificate pentru a contracara ansamblul riscurilor și amenințărilor potențiale din mediul operațional.

Pasul 1-Cunoșterea inițială a conceptului

Nivelul operativ reprezintă modul în care bătăliile sau operațiile sunt planificate, executate și susținute pentru a realiza obiectivele strategice stabilite pentru zona de operații întrunite¹⁰.

---

⁸ Sistemele politice, militare, economice, sociale, de infrastructură și de informații existente în spațiul de angajare și care pot crea condiții inacceptabile pentru interesele naționale sau ale NATO (UE).

⁹ Strategia Militară a României, București, 2016, p. 15.

¹⁰ SMG-3, Manualul de planificare a operațiilor, București, 2016, p. 192.

Pasul 2-Interpretarea conceptului

Nivelul operativ este direcționat de palierul strategic (militar-strategic), dispune de o structură de comandă și control întrunită, utilizează forțele și mijloacele întrunite alocate (terestre, aeriene, navale), îndeplinește scopurile operative stabilite pentru realizarea obiectivelor strategice și a stării finale politice. De asemenea, planifică și execută operația întrunită într-o zonă de operații întrunite, stabilită de conducerea militar-strategică. Elaborează și transmite planul/ordinul de operații întrunite către structurile subordonate.

Pasul 3-Înțelegerea conceptului

Sensul în care trebuie înțeles nivelul operativ vizează următoarele elemente: dispune de un comandament întrunit (național sau multinațional) care analizează sistemele PMESII, utilizează forța întrunită, stabilește nivelul efectelor, asigurând astfel, îndeplinirea obiectivelor strategice și realizarea stării finale politice; conduce forțele și mijloacele la dispoziție în zona de operații întrunite, mai puțin rezerva strategică și forțele pentru operații speciale, chiar dacă acestea se află în spațiul său de angajare; utilizează tehnologii avansate și sisteme informaționale care generează noi forme ale operației întrunite desfășurate în mediul operațional extins.

Pasul 4-Tendențele de evoluție a conceptului (plus-valoarea în cunoaștere)

Se constată la nivel operativ apariția unor noi forme ale operațiilor militare, ca urmare a integrării și interconectării tehnologiilor performante și sistemelor informaționale, precum și diversificării riscurilor și amenințărilor din mediul operațional.

În acest sens, se constată existența unei game largi de operații militare întrunite, înalt tehnologizate și ultra-rapide, pe bază de rețea, pe bază de efecte, neregulate (asimetrice), psihologice, informaționale, cibernetice etc.

Pasul 1- Cunoșterea inițială a conceptului

Nivelul tactic reprezintă modul în care ciocnirile și luptele sunt planificate și executate cu scopul de a realiza obiectivele militare ale unităților și marilor unități tactice¹¹.

Pasul 2- Interpretarea conceptului

Nivelul tactic este direcționat de palierul operativ, dispune de structuri de comandă și control terestre, aeriene și navale, utilizează forțele

---

¹¹ SMG-3, *Manualul de planificare a operațiilor*, București, 2016, p. 192.

și mijloacele din subordine, îndeplinește scopurile tactice stabilite pentru realizarea obiectivelor operative. De asemenea, planifică și execută acțiunile în zonele de operații stabilite la nivel operativ. Elaborează și transmite planul/ordinul de operații către structurile subordonate.

Pasul 3- Înțelegerea conceptului

Sensul în care trebuie înțeles nivelul tactic vizează următoarele elemente: dispune de comandamente tactice la nivelul forțelor terestre, aeriene și navale, precum și al marilor unități și unități din compunerea acestora, întrebuițează structura de forte la dispoziție, stabilește nivelul efectelor, asigurând astfel, îndeplinirea obiectivelor operative; conduce forțele și mijloacele la dispoziție în zona de operații stabilită; utilizează tehnologii avansate și sisteme informaționale care generează noi forme și procedee ale operației (luptei).

Pasul 4- Tendințele de evoluție a conceptului (plus-valoarea în cunoaștere)

Se constată la nivel tactic apariția unor noi forme și procedee ale luptei, ca urmare a interconectării, pe de-o parte a tehnologiilor performante și a sistemelor informaționale, iar pe de altă parte, a diversificării riscurilor și amenințărilor din mediul operațional.

În acest sens, se constată existența unei game largi de procedee de luptă, executate de forțele regulate (convenționale), neregulate (asimetrice), de tip proxy (prin interpuși), non-cinetice sau mixte.

Relațiile stabilite între componentele artei militare

Hermeneutica nu ne oferă numai un model bazat pe informare și cercetarea conceptelor și fenomenelor care asigură exprimarea unor puncte de vedere proprii, ci și cadrul metodologic în care pot fi analizate relațiile dintre componentele domeniului militar.

În acest sens, ne propunem să evidențiem natura relațiilor ce se stabilesc între componentele artei militare pentru a avea o abordare unitară și cuprinzătoare a conflictului desfășurat în mediul operațional multidimensional.

Tripticul strategie, artă operativă și tactică poate fi privit ca un sistem sau ca un sistem de sisteme în cadrul căruia sunt integrate, interconectate, corelate, relaționate, sincronizate și coordonate scopuri, obiective, efecte,

structuri de comandă și control, forțe, tehnică de luptă performantă, tehnologii informaționale, echipamente de protecție și susținere.

Astfel, putem afirma că relațiile existente între componentele artei militare trebuie cunoscute, interpretate și înțelese pentru a aduce beneficii în obținerea superiorității informaționale, eficientizarea deciziei și potențarea acțiunilor executate în toată gama operațiilor militare.

În acest context, considerăm faptul că, angajarea capacităților adecvate, dimensionate și configurate în raport cu natura amenințării, are în vedere tocmai modalitățile de relaționare între componente, structuri și sisteme care să asigure îndeplinirea obiectivelor și a stării finale dorite.

De aceea, devine tot mai importantă abordarea cuprinzătoare a conflictului în cadrul căruia instrumentele de putere (părțile) implicate, acționează coordonat și coerent pentru gestionarea situației create.

Un prim element de relaționare vizează planificarea în colaborare (colaborativă, paralelă) la nivel strategic, operativ și tactic pentru a scurta timpul necesar luării deciziei, elaborării planului/ordinului de operații și transmiterii misiunilor în vederea realizării obiectivelor stabilite¹².

Atunci când avem în vedere sistemele complexe de comandă și control de tipul C4ISR (comandă, control, comunicații, computere, informații, supraveghere, recunoaștere), respectiv C4ISTAR (comandă, control, comunicații, computere, informații, supraveghere, selectarea și achiziția țintelor, recunoaștere), acestea integrează, interconectează, relaționează și sincronizează senzori, decidenți și platforme de luptă terestre, aeriene și navale, conflictul având astfel caracteristici noi, materializate în operații pe bază de rețea (operații informaționale), respectiv operații bazate pe efecte (abordare selectivă privind nivelul de distructivitate).

În ceea ce privește forțele și mijloacele angajate în conflict, gradul de relaționare vizează pregătirea acestora prin repetiții, coordonarea pe etape ale operației și pe misiuni. În acest mod se obține efectul sinergic în plan informațional, decizional și acțional, orientat spre cooperare, sincronizare și sprijin reciproc.

Privind relaționarea pe timpul planificării, pregătirii și executării operației militare în cadrul NATO, apreciem că trebuie să existe compatibilitate și interoperabilitate, atât în cadrul comandamentelor de nivel

---

¹² SMG-3, *Manualul de planificare a operațiilor*, București, 2016, pp. 13-14.

strategic, operativ și tactic, cât și la nivelul forțelor pentru a asigura îndeplinirea cu eficiență a misiunilor.

Concluzia acestei abordări vizează faptul că, relaționarea între componentele artei militare are loc de sus în jos, de la conducerea strategică care direcționează nivelul operativ, iar acesta pe cel tactic, iar rezultatele (îndeplinirea obiectivelor) se manifestă de jos în sus, astfel încât, îndeplinirea misiunilor la nivel tactic asigură realizarea scopurilor operative, obiectivelor strategice și a stării finale politice.

Tipologia strategiilor rezultate din perspectivă hermeneutică

Complexitatea mediului operațional, diversitatea și dinamica riscurilor și amenințărilor, multitudinea actorilor statali și nestatali, determină schimbări esențiale în fizionomia conflictului și generează noi forme de operații militare.

De aceea, considerăm faptul că, se impune reevaluarea și reinterpretarea strategiilor actuale pentru a reflecta noile condiții create în mediul operațional multidimensional.

Având în vedere aceste considerente, hermeneutica ne oferă cadrul normativ-logic de interpretare și înțelegere a esenței strategiilor care să răspundă tendințelor de evoluție a artei militare.

În acest context, apreciem faptul că, există următoarele tipuri de strategii: convenționale; neconvenționale; alternative; mixte.

Strategiile convenționale vizează întrebuințarea instrumentului militar, materializat în forța armată, în scopul îndeplinirii obiectivelor strategice și realizării stării finale stabilite de decidentul politic.

Strategiile convenționale au ca centru de greutate lupta armată, caracterizată prin violență și distructivitate, în raport cu scopurile campaniei sau operației militare majore.

În acest sens, abordarea convențională a conflictului vizează planificarea, pregătirea și executarea operației într-unite de nivel strategic, care poate fi ofensivă sau defensivă.

Operația întrunită de nivel strategic are caracter național sau multinațional, se desfășoară într-un teatru de operații, este condusă de un comandament strategic, cuprinde forțe militare (terestre, aeriene, navale, pentru operații speciale, de comunicații, informatică și apărare cibernetică și

de sprijin logistic) și nemilitare, îndeplinește obiectivele strategice stabilite în vederea realizării stării finale politice.

Integrarea și interconectarea tehnologiilor avansate determină mutații în fizionomia conflictului convențional. În acest sens, se produc schimbări în cadrul sistemelor de comandă și control care integrează tehnologii și echipamente informaționale și la nivelul componentelor forței prin asimilarea tehnicii de luptă performante care asigură mobilitate și eficiență în neutralizarea rapidă a țintelor adversarului.

Aceste elemente tehnologice de vârf, integrate structurilor de forțe, determină: operația întrunită strategică înalt tehnologizată și ultra-rapidă; apărarea inteligentă; operația bazată pe rețea; operația bazată de efecte etc.

Dacă operațiile convenționale în trecut erau executate în condiții aproximativ simetrice, în cadrul cărora exista un echilibru de putere, efortul făcut în domeniul tehnologic a vizat tocmai ruperea acestui echilibru și crearea unei disimetrii, a unei disproporționalități operaționale între adversari, care să dea câștig de cauză celui dotat cu sisteme, tehnologii și echipamente performante.

Decalajul tehnologic între adversari a redus aria de desfășurare a conflictelor la nivel local și regional și a introdus conceptul de descurajare convențională, căruia NATO îi acordă o atenție deosebită.

Din aceste motive, apreciem faptul că, statele care vor dispune și integra tehnologie performantă în cadrul forțelor armate (informațională, inteligență artificială, armamente și muniții performante etc.) vor crea acel decalaj operațional care le va permite să descurajeze adversarii potențiali, nu numai fizic, ci și la nivel cognitiv și moral.

Strategiile neconvenționale au ca vector principal arma nucleară. Existența capacităților nucleare în arsenalul unor state sau la nivelul NATO a generat strategia disuadării, respectiv descurajării.

Astfel, *strategia descurajării* are ca scop convingerea adversarului de a nu acționa, datorită consecințelor pe care întrebuițarea armelor nucleare le-ar genera.

Efectul descurajator este dat de efectele distructive al armei nucleare, fiind teoretizat sub denumirea de descurajare existențială sau de descurajare prin constatare¹³.

---

¹³ Herve Coutau-Begarie, *Breviar de strategie*, Ed. Sitech, Craiova, 2002, pp. 52-53.

Strategia descurajării nucleare urmărește și obținerea unor avantaje politice, statele posesoare de vectori nucleari fiind privilegiate în relațiile internaționale.

NATO a lărgit sfera descurajării și apărării prin combinația adecvată, proporțională și credibilă a capabilităților nucleare, convenționale și de apărare împotriva rachetelor balistice.

Astfel, susținerea descurajării nucleare constituie elementul de bază al apărării colective, forțele nucleare strategice ale Alianței reprezentând garanția supremă a securității statelor membre¹⁴.

Scopul capabilităților nucleare NATO vizează menținerea păcii, prevenirea constrângerilor și descurajarea potențialilor adversari¹⁵.

Federația Rusă susține strategia disuadării și descurajării nucleare, ca vector principal de apărare împotriva Alianței.

Proliferarea nucleară constituie un motiv major de îngrijorare pentru securitatea regională și globală, de aceea eforturile statelor și organizațiilor internaționale trebuie direcționate către măsuri ferme de contra-proliferare și de control al armamentelor și vectorilor de acest tip.

Strategiile alternative se bazează în principal pe asimetrie, ca reacție a unor actori preponderent nestatali de a compensa prin procedee și mijloace de luptă atipice, superioritatea tehnologică, informațională și decizională a adversarului.

Din categoria operațiilor asimetrice fac parte insurgența, gherila, terorismul și criminalitatea organizată.

Strategiile alternative vizează operațiile neregulate în cadrul cărora intră contra-insurgența, contra-gherila, contra-terorismul și contra-criminalitatea organizată¹⁶.

Aceste tipuri de operații depășesc nivelul întrunit al conflictului, având un caracter integrator, fiind desfășurate într-un cadru interinstituțional.

Strategiile mixte vizează operațiile care combină mai multe tipuri de acțiuni de natură convențională, neconvențională, asimetrică, cibernetică, psihologică, informațională, mediatică, economică, politică etc.

---

¹⁴ Declarația Finală a Summitului NATO de la Bruxelles din 11-12 iulie 2018.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ AJP-01, *Allied Joint Doctrine*, Edition E, Version 1, February, 2017, 2-21, 2-22, 2-23.

În categoria strategiilor mixte intră conflictele de tip hibrid și cele cu geometrie variabilă.

Conflictul hibrid cuprinde un ansamblu de operații non-cinetice (informaționale, cibernetice, psihologice, mediatice), cinetice (sisteme de rachete, platforme aeriene și navale), neregulate (de tip proxy, adică prin interpuși) și neconvenționale (forțe pentru operații speciale, deghizate în persoane inofensive) desfășurate într-o zonă de interes strategic în scopul afectării morale și cognitive a adversarului potențial și realizării unor obiective politice.

Conflictul cu geometrie variabilă cuprinde un ansamblu de operații care se modifică și se transformă în funcție de situația operațională creată, putând debuta cu un război civil în interiorul unui stat eșuat, continuă cu acțiuni neregulate (insurgență, contra-insurgență, gherilă, contra-gherilă, terorism, contra-terorism), acțiuni și procedee convenționale (atacuri aeriene), neconvenționale (operații speciale), non-cinetice și de tip proxy, sprijinite de state-sponsor.

Având în vedere multitudinea actorilor statali și nestatali implicați în conflictul cu geometrie variabilă, obiectivele strategice și politice sunt diferite, eterogene, putând fi armonizate numai prin acțiuni politice și diplomatice în vederea creării unei stări de stabilitate în zona afectată.

Concluzii

În condițiile în care arta militară și-a lărgit conținutul, iar operațiile militare desfășurate la nivel strategic, operativ și tactic și-au modificat fizionomia, căpătând caracteristici și dimensiuni noi, se impune cu necesitate utilizarea metodelor logicii hermeneutice pentru a realiza coerență și rigoare în interpretarea și înțelegerea esenței și sensului, precum și în descifrarea tendințelor de evoluție a conceptelor specifice.

Conceptele specifice artei militare supuse interpretării hermeneutice pot fi sistematizate, standardizate, aplicate unitar și fără echivoc în procesul de planificare, de comunicare și de transmitere a ordinilor, la nivel național și în context multinațional.

Înțelegerea esenței și tendințelor de evoluție a conceptelor circumscrise artei militare poate fi valorizată în elaborarea unor strategii realiste, adaptabile și credibile, în raport cu dinamica mediului de securitate, diversitatea actorilor implicați și multitudinea riscurilor și amenințărilor potențiale.

Aceste elemente pot fi cunoscute și înțelese numai prin dezvoltarea la personalul de conducere a unei culturi de specialitate solide și la formarea noii generații de lideri militari, capabili să identifice schimbările produse în mediul de securitate și să elaboreze opțiunile de răspuns adecvate și credibile la nivel strategic.

Pentru a formula și emite judecăți de valoare, hermeneutica este și o „disciplină a gândului”, care constituie punctul de interferență a ideilor care dau sens interpretării și înțelegerii conceptelor militare.

La final, chiar dacă acceptăm că există un „conflict al interpretărilor” între Hermes (zeul grec al comunicării și al interpretărilor) și Ares (zeul grec al războiului), disputa poate fi aplanată prin rigoare, coerență și credibilitate în efortul de cunoaștere, interpretare și înțelegere a complexității fenomenului militar.

Bibliografie

1. * * * *Strategia Militară a României*, București, 2016.
2. * * * *SMG-3, Manualul de planificare a operațiilor*, București, 2016.
3. * * * *Declarația Finală a Summitului NATO*, 11-12 iulie 2018.
4. * * * *AJP-01, Allied Joint Doctrine*, Edition E, Version 1, February, 2017, 2-21, 2-22, 2-23.
5. Herve, Coutau-Begarie *Breviar de strategie*, Editura Sitech, Craiova, 2002.
6. Mircea, Malița *Cumințenia Pământului: Strategii de supraviețuire în istoria poporului român*, Ed. A 2-a, rev., București, Editura Compania, 2012.
7. * * * www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A22638/pdf
(„Textul” ca propunere de „lume” între explicație și înțelegere).
8. * * * <https://ro.scrib.com/document/About-Hermeneutics>.
9. * * * www.autorii.com/scriitori/sinteze-literare/precizari-metodologice-hermeneutice-si-poetica.php.

ESTE MOMENTUL SCHIMBĂRII PROCESULUI DE LUARE A DECIZIEI ÎN ARMATA ROMÂNIEI?

IS IT TIME TO LOSE THE MDMP WITHIN THE ROMANIAN ARMY?

Gl.bg. (r.) prof.univ.dr. Viorel BUȚA

Membru titular al Academiei de Științe ale Securității Naționale,
Membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România,
E-mail: vbuta49@yahoo.com

Lt.col. drd. Irinel APOSTOLESCU

Ministerul Apărării Naționale,
E-mail: i_apostolescu@yahoo.com

Rezumat: *Procesul militar de luare a deciziei existent în Armata României este permanent criticat ca fiind un mare consumator de timp, nerealistic, dogmatic și lipsit de imaginație. De asemenea, se observă o nepotrivire între etapele Procesului de Planificare Operațională și Procesul militar de luare a deciziei. Manualele de planificare existente în armată acordă spații largi și aprofundate procesului de planificare efectuat la nivel strategic sau operativ și adiacent celui de la nivel tactic. Scopul acestui articol este de a demonstra că procesul MDMP (Military Decision Making Process), așa cum este el implementat, nu este un proces optim și, totodată, să propună un model MDMP alternativ care să se potrivească mai bine realității și modului de gândire românesc, dar și o mai bună conexiune cu etapele doctrinale ale procesului de planificare operațională.*

Cuvinte cheie: *decizie, planificare, proces, organizație militară.*

Abstract: *The military decision-making process existing in the Romanian Army is permanently criticized as being a big time consumer, unrealistic, dogmatic and unimaginative. Also, there is a mismatch between the stages of the Operational Planning Process and the military decision-making process. The existing planning manuals in the army give large and deep spaces to the planning process carried out at strategic or operational level and adjacent to the tactical level. The purpose of this material is to demonstrate that the MDMP process (Military Decision Making Process), as it is implemented, is not an optimal process and, at the same time, to propose an alternative MDMP model that better fits the Romanian reality and way of thinking, but also a better connection with the doctrinal stages of the operational planning process.*

Keywords: *decision, planning, process, military organisation.*

1. O scurtă trecere în revistă a prevederilor doctrinei

Procesul de Planificare Operațională (OPP – Operational Planning Process) – recentele operații ale Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (NATO – North Atlantic Treaty Organization) demonstrează cum comunitatea internațională trebuie să conlucreze mai eficient și să aibă o abordare exhaustivă când vine vorba de menținerea păcii și a securității internaționale.

O asemenea abordare necesită cooperarea tuturor actorilor majori implicați, inclusiv organizațiile internaționale (IO – International Organization), organizații non-guvernamentale (NGO – Non-governmental organization), agenții și organizații relevante din aria de operații întrunite. O implementare eficientă a oricărui plan de acțiune necesită concentrarea eforturilor, responsabilizarea și motivarea tuturor actorilor.

Pentru a maximiza abilitatea de a opera într-o manieră exhaustivă, Alianța dorește să-și îmbunătățească procedurile și capabilitățile de răspuns la criză și să sporească cooperarea la toate nivelurile cu toți actorii externi, incluzându-i pe cei implicați în misiuni de stabilizare și reconstrucție. Începând cu nivelul operativ, comandantul și statul său major trebuie să ia în considerare, poate la fel de mult ca și conducerea acțiunilor militare, interacțiunea cu diferite entități și organizații și impactul acțiunilor militare asupra activității acestora.

Politica NATO stabilește ca, la nivelul operativ, prioritatea să o constituie cooperarea cu ceilalți actori internaționali implicați în procesul de planificare a unei operații în care este necesară interacțiunea cu aceste entități. La nivelul teatrului de operații, comandantul trebuie să fie împuternicit să implice în execuție inclusiv autoritățile locale.

Etapele procesului de planificare - nivel operativ. Procesul de planificare operațională - nivel operativ, cuprinde pașii necesari astfel încât comandantul forței întrunite (CFÎ) și statul său major să întocmească planul operației la nivel operativ. Etapele includ și activitatea de evaluare continuă a operației pentru a putea revizui sau amenda planul, atunci când este necesar.

Etapele planificării operaționale de nivel operativ sunt:

Pasul 1 - Inițierea planificării.

Pasul 2 - Analiza problemei și a misiunii.

Pasul 3 - Elaborarea Cursurilor de acțiune (COA – Course of Action).

Pasul 4 - Analiza COA.

Pasul 5 - Compararea și validarea COA.

Pasul 6 - Decizia comandantului privind alegerea COA.

Pasul 7 - Dezvoltarea concepției operației de nivel operativ (CONOP – Concept of Operation) și al Planului Operației (OPLAN – Operation Plan).

Pasul 8 - Evaluarea campaniei și revizuirea OPLAN.

Procesul militar de luare a deciziei (MDMP – Military Decision Making Process) – este o adaptare făcută de către armată a modelului analitic de rezolvare a unei probleme. MDMP este un instrument la îndemâna comandantului și a statului său major pentru a dezvolta estimările și un plan de acțiune. În timp ce, formal, procesul de rezolvare a problemei începe la primirea misiunii și are ca obiectiv elaborarea unui ordin, partea analitică a MDMP continuă la toate nivelurile, pe parcursul întregii operații. MDMP ajută comandantul și statul-major să conștientizeze situația operațională și să ia decizii logice.

MDMP, ca un întreg, este o activitate detaliată, deliberată și consumatoare de timp atunci când există timp suficient pentru planificare și suficient personal de stat-major pentru elaborarea a cât mai multor cursuri probabile de acțiune ale inamicului și ale forțelor proprii. Acest lucru se întâmplă de obicei atunci când se dezvoltă planul operației, când se planifică o nouă misiune, pe timpul operațiilor îndelungate cu un stat-major antrenat care cunoaște în profunzime procesul MDMP. Avantajele parcurgerii întregului MDMP în locul unei versiuni prescurtate sunt:

- Analizează și compară numeroase cursuri probabile de acțiune ale inamicului și ale forțelor proprii pentru a identifica cel mai fezabil COA propriu.

- Realizează cea mai mare integrare, coordonare și sincronizare a unei operații și minimizează riscul omisiunii unui aspect critic al operației.

- Are ca rezultat un ordin sau un plan detaliat.

Procesul militar de luare a deciziei are șapte etape. Fiecare etapă debutează în urma unui factor declanșator care, la rândul său, reprezintă finalitatea etapei precedente. Fiecare etapă are un produs finit care contribuie la desfășurarea etapelor următoare:

- Pasul 1* - Primirea misiunii.
- Pasul 2* - Analiza misiunii.
- Pasul 3* - Dezvoltarea COA.
- Pasul 4* - Analiza COA.
- Pasul 5* - Compararea COA.
- Pasul 6* - Aprobarea COA.
- Pasul 7* - Elaborarea ordinelor.

2. Considerații personale

Mulți ofițeri și subofițeri descriu MDMP cu adjective ca „foarte complex”, „foarte dificil” sau pur și simplu „foarte greoi”. Frustrarea apare în special noaptea târziu în monologurile șefului de stat-major aflat în punctul de comandă, încercând să găsească metode pentru a ocoli sau a scurta MDMP și argumente pentru eficientizarea procesului. Întrebarea care derivă este următoarea: Este MDMP o metodă viabilă de a rezolva problemele statului-major actuale sau este momentul să găsim o altă paradigmă? Ce ar trebui să asigure MDMP? De ce este atât de dificil de aplicat procesul de către unități? Ce procese alternative există? Sunt aceste alternative viabile? Acestea sunt câteva dintre întrebările care ne frământă și la care vom încerca să răspundem pe parcursul acestei lucrări.

Lucrarea argumentează că MDMP este îngreunat de proceduri liniare, de rutină, care nu reflectă procesele cognitive naturale și propune un model alternativ bazat pe șase componente dezvoltate concomitent, derivate din abordarea sistemelor de soluționare a problemelor. Se presupune că succesul în planificare nu trebuie să fie perceput ca progres prin parcurgerea efectivă a etapelor predefinite, ci ca schimbare a stării atributelor cheie ale modelelor de planificare și a mediului operațional; atribute precum sfera de aplicare, incertitudinea, precizia, riscul, resursele, criteriile și obiectivele. În timp ce etapele predefinite pot induce în eroare, aceste atribute cheie sunt întotdeauna reale și trebuie să constituie baza luării deciziilor. Cu alte cuvinte, modelul nostru de planificare ar trebui să fie descriptiv, nu prescriptiv. Încercând să prescrie o serie de activități, MDMP renunță la capacitatea de a descrie corect problema și soluțiile propuse.

Cititorii familiarizați cu ultimele prevederi ale Manualului de planificare, probabil că vor recunoaște că multe dintre problemele descrise în această lucrare sunt abordate și se încearcă rezolvarea lor. Introducerea

acestor modele cognitive reprezintă un potențial deosebit de a îmbunătăți capacitatea colectivă de rezolvare a problemelor, dar implementarea actuală este subminată de încercările de a sincroniza metodele cognitive (strict neliniare) cu vechiul model de planificare liniară. Interfața defectuoasă între cele două modele, după părerea noastră, încurcă și mai mult lucrurile. Implementarea cu succes a noului model cognitiv depinde de dezvoltarea unui proces de planificare care să îl susțină, iar acest articol își propune să prezinte un astfel de model.

Este adevărat că MDMP funcționează, cel puțin parțial, ca un instrument pentru luarea deciziei în timp scurt în anumite condiții. Aceste condiții sunt: obiectivele sunt predefinite și sunt foarte simple; mare parte din plan este furnizat de către eșalonul superior sub forma sarcinilor și a măsurilor de control a operației; este o perioadă de inactivitate, urmată de o perioadă de activitate (faza de execuție); fluxul de informații este în principal de sus în jos, adică de la eșalonul superior la subordonați.

3. Definirea problemei

În ultimul deceniu au fost efectuate o serie de cercetări în sfera procesului de luare a deciziei, atât de către armată, cât și de mediul de afaceri sau academic, în speranța optimizării procesului. Așa cum am mai afirmat, MDMP este criticat ca fiind consumator de resurse umane și de timp, nerealistic, dogmatic și dificil. MDMP este considerat consumator de timp pentru că baremele până la care trebuie să rezolvi anumite probleme nu permit parcurgerea întregului proces. Este considerat nerealistic pentru că planificatorii pun în practică procesul, doar dacă sunt evaluați. Este considerat nerealistic și pentru că procesul de luare a deciziei este plin de incertitudini și, prin urmare, este aproape imposibil să fie cunoscute toate informațiile pentru a alege cea mai bună soluție de rezolvare a problemei.

MDMP este caracterizat ca fiind dogmatic pentru că planificatorii se concentrează pe proces în loc să se concentreze pe rezultat. Din moment ce MDMP se bazează pe analiză în detrimentul sintezei, apar criticile că este un proces mecanic și rigid. Există o alternativă la MDMP? Principalul argument al majorității celor care critică acest proces se bazează în principal pe cercetările lui Gary Klein. Gary Klein este un psiholog specializat în studiul proceselor cognitive aferente procesului de luare a deciziei, care a efectuat numeroase studii în acest domeniu pentru armata SUA. Acesta

afirmă că armata ar trebui să adopte o formă limitată de raționalitate în cadrul procesului de luare a deciziei și nu un proces complet de luare a deciziei bazat pe analiză.

Problemele sunt complexe, adesea fiind dificil de sesizat imaginea de ansamblu și întotdeauna complicate de factori precum terenul, vremea, tehnologia sau moralul. Indiferent de complexitatea situației, ducerea luptei pare o problemă simplă, iar MDMP este o metodă de a decide cum să folosești resursele disponibile pentru a rezolva o problemă tactică.

Planurile pe care le generează MDMP sunt valoroase doar dacă rezolvă problema respectivă. Ele nu sunt automat valoroase, detaliate, inovative sau îndrăznețe doar pentru că au respectat cadrul doctrinar. În luarea în considerare a valorii MDMP, este important să admitem acest adevăr central. Procesul de luare a deciziilor militare nu este altceva decât o modalitate de rezolvare a problemelor. Termenii doctrinari sau suprapunerile unor matrice și diagrame ascund uneori acest lucru, dar în cele din urmă obiectivul oricărui MDMP este rezolvarea unei probleme.

Orice înlocuire a actualului tip de proces trebuie să rezolve o gamă largă de probleme, nu doar o problemă particulară sau un set de probleme. O metodologie de rezolvare a problemelor trebuie să fie general aplicabilă, nu să se adreseze doar unui set de posibile probleme, altfel valoarea ei este nulă. Acest adevăr intrinsec este valabil pentru orice domeniu de activitate, dar este cu atât mai important în domeniul militar, unde statul-major trebuie să rezolve probleme complexe, de la rezolvarea unei operații umanitare până la conflicte militare de intensitate medie.

Procesul de luare a deciziei pe care îl folosește statul-major trebuie să fie aplicabil tuturor posibilelor situații ce pot apărea. MDMP este gândit să aibă o aplicabilitate universală. Tocmai această aplicabilitate generală dă naștere frustrării celor care o pun în aplicare. MDMP nu conține detalii despre problemă; el asigură doar metodologia de identificare a problemei, generarea unor posibile soluții, analizarea acestora, compararea și determinarea soluției optime. Comandantul și statul său major trebuie să depună toată munca intelectuală necesară.

Nu este de mirare că statul-major al batalioanelor și al brigăzilor strigă după ajutor. Două probleme majore cu care statele-majore se confruntă atunci când pun în aplicare MDMP sunt: lipsa experienței și timp de antrenament limitat în lucrul cu acest proces. Lipsa experienței

comandanților și a statelor-majore este o problemă pe care trebuie să o recunoaștem, iar actuala organizare a curriculumului cursurilor de carieră tinde să rezolve, parțial, această problemă. Considerăm că, cel puțin la nivel batalion și brigadă, pe termen scurt, această lipsă de experiență va persista în continuare.

Dacă facem o evaluare a unităților de infanterie, de exemplu, putem stabili că deficitul de căpitani de infanterie disponibili pentru repartizarea în comandamente de unități tactice ar trebui să fie o preocupare majoră pentru factorii de decizie în gestiunea resurselor umane. Penuria de personal are ca rezultat imediat această lipsă de experiență. În multe unități de manevră funcțiile care au atribuțiuni în planificarea activităților sunt încadrate cu personal prin cumul, fără pregătirea minimă necesară. Ofițerii care nu au trecut prin etapa de comandant de companie ajung să fie numiți pe funcții de planificatori.

La nivel brigadă, sunt frecvente situațiile în care sunt numiți pe funcții de planificatori, în toate domeniile funcționale ale statului-major, ofițeri care nu au trecut prin funcția de comandant de companie sau care nu cunosc realitatea unui batalion. Faptul că acestor ofițeri a căror experiență se limitează la nivel pluton, li se pare MDMP ca fiind împovărător nu trebuie să surprindă pe nimeni, dar lipsa de experiență nu este limitată doar la cei care au trecut sau nu de nivelul de comandant de companie. Mulți ofițeri care sunt foarte buni în organizarea și conducerea activităților practice, au foarte puțină sau deloc experiență stat-majoristică.

Lipsa generală de experiență în lucrul cu MDMP, din punctul nostru de vedere, este cauzată de timpul insuficient alocat instruirii personalului. Rutina zilnică, activitățile administrative, sarcinile extra, și mult blamatele termene scurte de răspuns la ordine care devin redundante, fac dificilă alocarea resurselor temporare pentru antrenament.

O posibilă rezolvare ar fi ca, odată cu numirea pe o funcție în statul-major, tânărul ofițer să parcurgă o convocare de specialitate care să-l ajute să se adapteze mai ușor la specificul unității și să-și cunoască sarcinile sale în cadrul procesului MDMP. Totuși, atunci când rezultatele muncii ofițerilor de stat-major nu sunt satisfăcătoare, opțiunile comandanților sunt de a accepta munca acestora sau de a-i schimba de pe funcții; reparcurgerea unui program de pregătire este pur și simplu o opțiune nefezabilă din punct de vedere al bugetului de timp alocat acestei activități. Ritmul frenetic al

activităților face din instruirea personalului o cerință pe care resursele limitate sunt rareori capabile să o îndeplinească.

Luată în combinație, încadrarea deficitară, lipsa de experiență a personalului și timpul limitat de pregătire disponibil, îngreunează parcurgerea MDMP rapid și eficient. Aceste probleme nu sunt noi în armată, dar ele încep să se acutizeze acum. Toți acești factori pun în dificultate comandantul de batalion sau de brigadă, care se întreabă cum se va descurca cu un stat-major neantrenat atunci când trebuie să parcurgă MDMP pe timpul stressului luptei sau pe timpul exercițiilor de evaluare.

S-au întâlnit în practică trei tipuri de atitudini nefericite ale unor comandanți, și anume: comandanți care ignoră problema, ignoră procesul sau ignoră personalul din subordine. Cea mai folosită atitudine este ignorarea problemei. Comandanții care adoptă această soluție refuză să admită că statul-major nu este pregătit să parcurgă MDMP. În aceste unități comandantul are o implicare redusă, iar implicarea șefului de stat-major se rezumă în urmărirea încadrării în timp, fără să acorde atenție calității muncii. Șeful de stat major va fi permanent nemulțumit de calitatea muncii statului său major, dar nu va mai avea timp să refacă documentele datorită obligativității de a trece la următoarea etapă a MDMP.

Problema este că ne-am obișnuit să parcurgem rapid procesul MDMP, fără să acordăm atenție analizei temeinice a problemei, iar statul-major oferă comandantului recomandări de adoptare al unui COA care se bazează pe presupuneri false și analize superficiale. Atunci când comandantul aprobă COA, statul-major se va găsi în situația de a reface multe dintre sarcini pentru că erau greșite ș.a.m.d. Asemenea ordine pot face mult rău în situații reale. Nu credem că un stat-major se poate autoeduca. Considerăm că și la un următor exercițiu vor adopta calea ușoară, de aceea singura metodă de a stopa fenomenul este parcurgerea unui program de pregătire cu întregul stat-major. Concluzia pe care o tragem este că ignorarea problemei nu este răspunsul.

Cea de-a doua atitudine prezentată este ignorarea procesului în favoarea alegerii unor modalități de varientare sau de înlocuire a MDMP folosind ordine de acțiune gata completate, estimări, matrici sau statistici din alte exerciții care au fost odată verificate și au trecut testul calității.

Aceste instrumente sunt inutile atunci când limitele lor devin evidente. Fiecare instrument de acest tip are o valoare autentică ca

supliment al MDMP, dar nu poate înlocui procesul MDMP. Un exemplu elocvent este rolul extins al procesului de targeting utilizat pentru efectuarea operațiunilor de căutare și atac în timpul exercițiilor tactice.

Din punct de vedere doctrinar, procesul de targeting reprezintă o metodologie prin intermediul căreia se determină cea mai eficientă modalitate de folosire a multiplicatorilor de putere din structura unei unități de manevră. Deoarece procesul implică completarea unei matrice, se consideră, în general, o sarcină care poate fi executată rapid. Unii fani ai acestui proces susțin că procesul de targeting poate fi folosit chiar și pentru determinarea COA sau a ordinului fragmentar (FRAGO – Fragmentary Order) zilnic. Prin folosirea matricei de targeting pentru a identifica țintele inamicului și modul de neutralizare, statul-major neantrenat consideră că a identificat o scurtătură în modalitatea de întocmire a FRAGO zilnic.

Această scurtătură evită elemente care sunt importante în cadrul MDMP și probabil cel mai important ar fi determinarea punctului decisiv. Punctul decisiv este locul/momentul în care unitatea va concentra efectele puterii de foc pentru a obține rezultatele scontate și este primul pas în dezvoltarea COA.

Procesul de targeting, folosit ca un înlocuitor al MDMP, înlocuiește identificarea punctelor decisive cu selectarea unuia sau mai multor ținte de mare valoare. Procesul de targeting are ca efect vizualizarea inamicului ca o serie de ținte și la sincronizarea forțelor alocate pentru eliminarea unei ținte specifice. În cadrul procesului de targeting se acordă o prea puțină atenție sincronizării efortului. Uzura inamicului devine soluția implicită în relația cu acesta. Procesul de targeting, când este folosit ca înlocuitor al MDMP, tinde să facă unitatea să se concentreze pe anihilarea inamicului în loc de incapacitarea acestuia. Aceasta nu înseamnă că procesul de targeting nu are nicio valoare sau este defect. Mai degrabă, indică faptul că procesul de targeting a fost proiectat pentru a funcționa în cadrul MDMP, nu în locul MDMP. Unitățile ar trebui să folosească procesul de targeting pentru sincronizarea multiplicatorilor de putere din organică, și nu pentru selecția și dezvoltarea unui COA. Deși ședința de targeting a devenit o constantă în cadrul MDMP, nu sunt puțini care susțin o aplicabilitate mai generală.

Din punctul nostru de vedere, aplicabilitatea procesului de targeting în selecția și dezvoltarea COA este limitată la câteva tipuri de operații. Adevărul este că nicio matrice, diagramă sau diapozitiv preformatat nu

poate evita nevoia unei gândiri clare și analitice pentru a rezolva problemele tactice. Matricele și alte instrumente pot ajuta foarte mult personalul în gestionarea, vizualizarea și prezentarea informațiilor, dar nu pot rezolva probleme tactice, doar procesele cognitive pot face asta, iar scurtăturile generează adesea mai multe probleme decât rezolvă. Concluzia este că modalitatea optimă de rezolvare a problemelor tactice este prin parcurgerea întregul MDMP și nu folosirea de scurtături.

A treia atitudine, pe care tot mai mulți comandanți o adoptă, este ignorarea statului-major. În timp ce statul-major trece prin vârtejul mental al MDMP, comandantul se deplasează într-un loc liniștit și își desfășoară propria analiză. În momentul prezentării briefingului de luare a deciziei, comandantul și-a formulat propriul COA, pe care îl dezvăluie statului-major la încheierea briefingului. Lamentabil, acest lucru va determina statul-major să reia lucrul de la zero. Acesta reprezintă așa numitul MDMP unui singur COA.

O serie de autori au argumentat în favoarea dezvoltării unui singur COA, după care statul-major să-și expună estimările și să parcurgă jocul de război. Această modalitate de desfășurare a MDMP are ca fundament dezvoltarea COA de către comandant, urmând să-l prezinte statului-major drept ghid de planificare, de preferat imediat după briefingul de analiză a misiunii. Deși această modalitate de abordare a problemei nu este foarte departe de prevederile regulamentare, este pusă în practică destul de ciudat, în sensul că este destul de frecventă situația în care comandantul își prezintă COA destul de târziu. Astfel statul-major, deși este nevoit să-și însușească acest COA, să elibereze ordine de acțiune, nu deține toate amănunțele, deși este acea entitate care ulterior va conduce operația și va stabili eficiența acesteia.

În asemenea cazuri, comandantul poate fi singura persoană care înțelege cu adevărat planul. Pericolele unui astfel de aranjament sunt destul de evidente și devin mai multe, întrucât oboseala și pericolele de pe câmpul de luptă împiedică implicarea directă a comandantului în luptă. Existența unui stat-major vine din necesitate și anume că, un singur om pur și simplu nu poate face totul. În acest sens, ignorarea statului-major nu este o soluție realistă.

4. O variantă de adaptare a modelului actual

Există o serie de subterfugii care pot fi folosite pentru a mai atenua din *suferința* statului-major, dar care să permită acestuia să-și îndeplinească rolul de asistent al comandantului. Gânditorii militari, când au stabilit pașii MDMP, au identificat și transpus toate aceste etape în mod științific și le-au inclus în manualul de planificare; din păcate, unitățile care implementează acești pași sunt destul de rare.

Manualul de planificare admite că personalul trebuie să planifice operația sub presiunea timpului. Conform acestui concept, aproape toate statele-majore de nivel batalion sau brigadă desfășoară planificarea operațională sub presiunea timpului. Nivelul de pregătire inadecvat al personalului conduce la desfășurarea defectuoasă a MDMP. Din punctul nostru de vedere, comandantul își poate ajuta personalul în trei moduri atunci când sunt sincope în desfășurarea MDMP sau există constrângeri de timp. Acesta poate:

- să crească implicarea directă în desfășurarea procesului, oferind astfel personalului o confirmare imediată de la cel mai experimentat tactician al unității;

- să ofere mai multe orientări de planificare, limitând astfel flexibilitatea personalului și menținându-l concentrat pe problemele pe care comandantul le consideră vitale;

- să limiteze numărul de COA care trebuie luate în considerare sau să direcționeze personalul către un COA specific. Combinând aceste opțiuni, comandantul poate obține analize la timp și de calitate a personalului.

Implicarea directă funcționează în cazul în care statul-major este încadrat cu personal energic, devotat dar neantrenat. În timp, statul-major va deveni încrezător în forțele proprii și va intui intenția comandantului și modul în care acesta abordează rezolvarea problemelor tactice. Un comandant care investește timp și energie în antrenarea subordonaților va fi recompensat de către aceștia prin muncă de calitate, oferirea de soluții rapide și eficiente.

5. Un model alternativ al procesului militar de luare a deciziei

O caracteristică comună a tuturor modelelor este clasificarea de un anumit fel. Modelele de luare a deciziilor și de planificare încearcă să clasifice elementele unei probleme și soluția acesteia, iar următoarele șase

categoria sunt propuse aici, iar din punctul nostru de vedere, le considerăm ca fiind cele mai robuste și utile:

Pasul 1 - Mediul operațional - ceea ce există, a existat și va exista.

Pasul 2 - Obiectivele - cum dorim să influențăm mediul / amenințarea / inamicul.

Pasul 3 - Cursurile de Acțiune (COA) – incluzând design-ul operației, metode.

Pasul 4 - Analiza COA – cum va influența COA mediul operațional.

Pasul 5 - Evaluarea COA – ce valoare reprezintă în funcție de obiectivele stabilite.

Pasul 6 - Decizie și execuție – comunicarea COA structurilor care le pun în aplicare.

Aceste șase componente reprezintă un model de planificare care în timp trebuie cizelat, adaptat pentru a-i crește acuratețea, a-l face mai precis și mai eficient. Aceste componente le considerăm mai prietenoase cu sistemul militar și credem că sunt potrivite pentru rezolvarea unor probleme tactice sau pentru luarea unei decizii.

Modelul bazat pe șase componente, prezentat aici, reprezintă baza unui proces de rezolvare a problemelor, general valabil, și poate astfel să contribuie la o serie de modele și metode la care planificatorii pot apela, oferind, de asemenea, o imagine comună de planificare care este necesară pentru planificarea colaborativă în cadrul și între organizații. MDMP este foarte aproape de acest model de bază și ar putea fi convertit fără perturbări semnificative de la prevederile existente.

Cu toate acestea, există unele diferențe importante care fac acest model mult mai util pentru tipul de medii operaționale prevăzute pentru operațiile viitoare. Cel mai important este faptul că aceste componente pot fi dezvoltate concomitent.

6. Este timpul unei schimbări a paradigmei procesului militar de luare a deciziei?

MDMP nu și-a depășit utilitatea; niciun alt proces nu oferă posibilitatea universală de a rezolva problemele. Deși departe de a fi perfect, MDMP rămâne cea mai bună resursă disponibilă pentru luarea deciziilor tactice. De asemenea, din punctul nostru de vedere, nici în viitorul apropiat cel puțin, nu vom putea rezolva problemele de încadrare sau de pregătire. În

continuare vom avea sarcini redundante și nu vom putea aloca timp suficient pregătirii integrate a statului-major.

Este timpul însă pentru o schimbare! Implicarea personală a comandantului în procesul de planificare, mentorat, predare și instruire poate face mult pentru a compensa provocările cu care se confruntă personalul batalionului și al brigăzii de astăzi. Creșterea rolului comandantului în desfășurarea procesului de planificare nu necesită nicio modificare a doctrinei actuale, ci doar ca aceștia să dea dovadă de mai multă flexibilitate în aplicarea doctrinei. Formarea și antrenarea unui stat-major eficient este o provocare imensă și uneori frustrantă. Doar acei comandanți dispuși să investească timp în antrenarea statului-major, îi pot face să realizeze că lupta înseamnă soluționarea problemelor și că rezolvarea problemelor este un joc al gândirii.

Bibliografie

1. *** PO(2010)0143, "Comprehensive Approach Report", 13 Oct 2010 and PO(2011)0045 "Updated List of Tasks for the Implementation of the Comprehensive Approach Action Plan and the Lisbon Summit Decisions on the Comprehensive Approach", 7 March 2011.
2. *** AJP_5_Operational_level_planning_with_UK_elements, page 1-1, 2014 edition.
3. *** FM101-5_the military decision making process, page 5-3.
4. Mclamb Is it time to abandon the mdmp, page 99, MILITARY REVIEW 1 March-April 2002.
5. David L., Walker Refining the MDMP for Operational Adaptability, page 1, Small Wars Foundation, 2011.
6. Maj, John; J., Marr The Military Decision Making Process: Making Better Decisions Versus Making Decisions Better, Monograph, (Leavenworth: School of Advanced Military Studies, US Army Command and General Staff College, 2001).
7. A.D, Hall A Methodology for Systems Engineering, (Van Nostrand, 1962).

BLINDATELE ȘI TACTICA LOR, ÎNCOTRO? 100 DE ANI DE ISTORIE

TANKS AND THEIR TACTICS, WHERE TO? 100 YEARS OF HISTORY

Gl.bg.(r.) prof.univ.dr. Gheorghe TOMA

Membru titular al Academiei de Științe ale Securității Naționale,
E-mail: gtoma49@yahoo.com

Rezumat: Secolul XX a fost secolul cu cele mai multe descoperiri științifice, care au revoluționat înzestrarea și desfășurarea acțiunilor militare. Fiecare armă și-a stabilit emblema de „regină” a bătăliilor. S-au făcut de către istoricii militari ai vremii, și nu numai, o serie de ierarhii a influenței acestor arme și genuri de armă dar, fiecare dintre acestea au avut un rol determinant în soarta conflictelor acestui secol, secol în care au murit cel mai mare număr de oameni, când omul, cu o ferocitate de nedescris, și-a ucis semenii. Nici astăzi nu știm cu adevărat de unde au apărut scânteile conflictelor și, mai ales, care au fost învingătorii. Tancurile, blindatele au parcurs același traseu, s-au dezvoltat și perfecționat continuu și au determinat multe schimbări de ordin tactic, operativ și strategic în folosirea acestora. Astăzi, ele sunt de neînlocuit pe câmpul de luptă, cea mai bună cale de a distruge un tanc fiind folosirea altui tanc și, ca urmare, ele trebuie tot timpul modernizate.

Cuvinte cheie: tanc, blindat, tactic, operativ, strategic, integrat, independent.

Abstract: The 20th century was the real breakthrough in the history of humanity, the century marked by most scientific discoveries, which brought up new tendencies in the endowment and conduct of military actions. Each branch found reasons for being considered the „queen” of battles. The military historians of the time, and not only, made a series of rankings regarding the influence of these branches and categories of service, but actually each of them played a vital role in the fate of the conflicts which burst out throughout this century during which the largest number of people died, as man, with an indescribable ruthlessness, killed his peers. Not even nowadays is it clear where the conflicts started from or – and especially – who the winners were. Tanks and armored vehicles followed the same trends, they were developed and continuously improved and they determined a lot of tactical, operation and strategic level changes in their manner of employment. Nowadays they are irreplaceable on the battlefield, the best way of

neutralizing a tank being the engagement of another; therefore, they need to be permanently modernized.

Keywords: *tank, armored vehicle, tactical, operation, strategic, integrated, independent.*

Direcțiile spre care se îndreaptă trupele blindate și tactica lor ar fi ușor de dedus dacă aparatul rațional ar fi destul de clar, accesibil, dar constatăm că această întrebare se pune mai întâi pentru însăși terminologia cu care operăm. Trebuie să trecem cât mai grabnic la unele clarificări, care vizează soarta trupelor blindate acum când țara noastră și implicit armata se află într-o perioadă de tranziție care presupune investigații, analize, examinări, atât de necesare la temelia reelaborărilor, reorientărilor și re proiectărilor în gândirea și practica militară.

Este evident că nu putem evita evoluția istorică a fenomenului studiat. La momentul potrivit, un ofițer român aprecia că introducerea blindatelor în ansamblul armatelor este „*un fenomen de civilizație și a luat caracterul unei necesități în toate domeniile*”¹.

Ceva mai târziu, Deygas scria: „*aparitia pe câmpul de luptă a vehiculelor mecanice cu șenile este un eveniment a cărui importanță egalează pe cea a inventării prafului de pușcă*”². Un alt ofițer român preciza atunci că blindatele „*vor evolua astfel încât multe din învățămintele tacticii vor fi amendate simțitor*”³.

O altă previziune s-a confirmat după Primul Război Mondial când, în literatura militară română se scria: „*tancul, grație puterii de foc, a mișcării independente în teren pe câmpul tactic și a micii vulnerabilități, devine o armă decisivă în faza decisivă a atacului (asaltului)*”⁴.

Perioada interbelică s-a evidențiat printr-o atenție deosebită acordată tuturor armelor și specializărilor și, mai ales, asupra definirii și

---

¹ Cpt. C. Zaglaru, *Motorizarea armatei*, București, 1929, p. 5.

² F. C. Deygas, *Les chars d'assaut-leur passe, leur avenir*, Editura Charles – Lavauzelle, Paris, 1937, p. 338.

³ Mr. Polihram Dumitrescu, *Informații și legături cu transportul în automobile*, Tipografia militară, București, 1928, p.7.

⁴ Florea Țenescu, *Cunoștințe generale asupra războiului și studiul lui*, Tipografia Militară a Ministerului de Război, București, 1921, p. 100.

redefinirii blindatelor, definite pe rând ca: „vehicule auto de teren cu armament sau blindaj”⁵; „vehicule auto, cuirasate prevăzute cu armament și tunuri; ele se pot mișca cu ușurință pe terenul frământat al câmpului de luptă”⁶.

Perioada postbelică a marcat „realizarea unor mașini pentru transportul trupelor în teren variat, capabile să asigure protecția personalului îmbarcat împotriva focului executat de adversar cu armament de calibru mic (...) deci înzestrarea infanteriei, artileriei și altor genuri de armă cu autovehicule blindate”⁷.

Din cele prezentate se poate constata că, din punct de vedere acțional, structurile de blindate au o înzestrare eterogenă, sunt sprijinite cu alte genuri de arme și categorii de forțe armate (elicoptere, aviație, mijloace de apărare antitanc) și, pe timpul îndeplinirii misiunilor de luptă acționează după principiile *luptei armelor întrunite*, cu particularitățile și procedeele de luptă specifice tacticii de profil, denumită „*tactica trupelor blindate*”⁸, ca tactica de armă care concurează la constituirea tacticii generale a trupelor de uscat.

După cel de-al Doilea Război Mondial, introducerea tehnicii blindate în armata română a cunoscut un amplu proces de modernizare. Noile cerințe ale câmpului de luptă, suprasaturat de tehnică militară, au determinat direcțiile de orientare ale construcției mașinilor de luptă (blindate) pentru a face față noilor condiții, rolul important revenind organizării generale, mobilității, puterii de foc și protecției acestora. Blindatele au fost redefinite și numite „*forța principală de izbire*”⁹ a trupelor de uscat pe următoarele considerente: acționează în tandem cu elicopterele (aparținând acțiunilor interarme), protejate de mijloace antiaerene și antiblindate de însoțire; sunt întrebuințate masat și prin surprindere; pot continua lupta ziua și noaptea

---

⁵ *Regulamentul provizoriu asupra întrebuințării tactice a marilor unități*, Editura Bacovia, I.E. București, 1939.

⁶ Gavrilesco A., Teodorescu Tr., *Conducerea trupelor*, Editura Cartea Românească, București, 1935, p. 123.

⁷ General-maior Gh. Stănescu, col. ing. Dumitru Vochin, *Tancuri și automobile*, Editura Militară, București, 1978, p. 173.

⁸ Col. dr. Valentin Arsene și colectiv, *Cerințe doctrinare ale perfecționării tacticii*, Editura Militară, București, 1982, p. 64.

⁹ Termenul de *izbire* se folosește pentru a marca momentul în care lovitura atinge dispozitivul inamicului (n.a.).

sau în condiții de vulnerabilitate redusă; pot folosi în diferite etape ale luptei acele forme de dispozitiv care de permite să realizeze ritmuri înalte de înaintare, fie că acționează independent, fie în cooperare cu alte arme.

Experiența celor două războaie mondiale, învățămintele din aplicațiile desfășurate cu trupe de blindate, arată că atât acțiunile independente, cât și cele integrate impun, pe de o parte, elaborarea doctrinei de luptă în legătură cu pașii parcurși de reforma armatei, iar, pe de altă parte, perfecționarea tacticii blindatelor (atât cea teoretică, cât și cea aplicativă), structurile de blindate fiind integratorul tuturor armelor (genurilor de armă) datorită calităților evidențiate pe parcursul a 100 de ani de evoluție a acestora.

Prin reforma românească a armatei, structurile înzestrate cu blindate își păstrează poziția dominantă, având capacitatea de a combina puterea de foc cu capacitatea tactică. Supremația blindatelor nu s-a menținut fără probleme. Au avut de înfruntat o gamă de arme, gloanțe performante, proiectile de artilerie, mine, toate capabile să le distrugă. La acestea se adaugă și lipsa de înțelegere și chiar ostilitatea manifestată de dușmanii lor tradiționali.

Blindatele (tancurile) nu au fost niciodată invulnerabile, iar precizările periodice privind abandonarea lor au fost eronate, bazate pe o concepție greșită a tancului. Trebuie să recunoaștem faptul că blindajul face ca tancurile să fie imune în fața multor arme de atac și sunt necesare arme speciale pentru a le distruge, motiv pentru care au o mare capacitate de supraviețuire pe câmpul de luptă.

Deși tancurile au putut fi distruse întotdeauna, totuși continuă să fie eficiente din două motive: primul este că raportul dintre amenințările cărora trebuie să le facă față, sub formă de arme antitanc și alte tipuri și capacitatea lor de supraviețuire nu s-a modificat substanțial; al doilea motiv este acela că nici un sistem de armament, în afară de tanc, nu este capabil să îndeplinească rolul jucat de acesta și structurile de blindate. Tancurile și structurile de blindate care au în compunere tancuri realizează o combinație unică de forță de asalt și de forță de rezistență pe poziții fizice. Unitățile de blindate au decis soarta bătăliilor și a unor campanii întregi din cel de-al Doilea Război Mondial și a celor mai recente conflicte din Orientul Apropiat.

În ultimii ani au avut loc o serie de dezvoltări revoluționare privind tancurile și blindatele în general. Prima a fost determinată de introducerea în anii '60 a rechetelor antitanc dirijate, care au obligat tancurile să se bazeze mai mult pe colaborarea cu alte arme, ceea ce evidențiază importanța folosirii acestora în acțiuni integrate sau pentru acțiuni independente. A doua a constat în introducerea în dotare a elicopterelor înzestrate cu rachete, având ca rezultat mobilitatea mai mare a armamentului antitanc față de tancuri, devenind mai dificilă concentrarea și manevra structurilor de blindate, crescând necesitatea de autoapărare a structurilor de blindate.

Viitorul ne va oferi și alte realizări revoluționare, prin care tancurile să poată face față atacurilor din toate direcțiile, inclusiv cele verticale, deci o protecție omnidirecțională care să încline balanța în favoarea acestora. A avut loc și o schimbare majoră privind conceptul de bază al tancului. Conceptele de tanc ușor, mijlociu și greu au fost înlocuite cu conceptul de tanc cu mobilitate tactică, tanc cu mobilitate operativă și tanc cu mobilitate strategică.

Toate aceste schimbări vor face forțele blindate să continue să îndeplinească cerințele principiilor de ducere a războiului, blindatele rămânând coloana vertebrală a forțelor terestre.

Deși se încearcă pe diferite căi, sub diferite motive, diminuarea importanței acestora, din lipsa altor mijloace capabile de performanțele lor, ele vor fi în continuare în optica tacticienilor și a constructorilor.

În viitor, eficiența blindatelor trebuie pusă în valoare de o concepție doctrinară flexibilă. Structurile combatanților viitoarelor conflicte imaginate de gânditorii militari ca o combinație de forțe grele, ușoare și speciale, o construcție de elemente active și de rezervă, trebuie să așeze blindatele ca factor de referință pe care se realizează întreaga concepție de pregătire și desfășurare a acțiunilor terestre.

Recentele conflicte (evenimente) militare evidențiază o imagine cu totul nouă a dimensiunilor protecției blindatelor, respectiv o combinație perfectă a trei caracteristici: puterea distructivă a armamentului, mobilitatea și capacitatea de protecție împotriva focului adversarului. O eficiență maximă presupune: integrarea tacticilor, tehnicilor și procedurilor, viteza de adaptare pe câmpurile de luptă la situația concretă și calitatea mijloacelor de transmisiuni.

„Călcând siguri prin existența noastră de tanchiști, împletind permanent teama cu bucuria, vom ști, la momentul potrivit, pentru oricare dintre posibیلی agresori, să fim o surpriză continuă într-o liniște ciudată”¹⁰.

Bibliografie

1. Valentin, Arsene și colectiv   *Cerințe doctrinare ale perfecționării tacticii*, Editura Militară, București, 1982
2. Deygas F. C.   *Les chars d'assaut-leur passe, leur avenir*, Editura Charles – Lavauzelle, Paris, 1937.
3. Gavrilesco, A.; Teodorescu, Tr.   *Conducerea trupelor*, Editura Cartea Românească, București, 1935.
5. Gheorghe, Toma   *Blindatele moderne. Studiu de artă militară*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 1998.
4. Stănescu, Gh.; Dumitru, Vochiu   *Tancuri și automobile*, Editura Militară, București, 1978
6. Țenescu, Florea   *Cunoștințe generale asupra războiului și studiul lui*, Tipografia Militară a Ministerului de Război, București, 1921
7. Zaglaru, C.;   *Motorizarea armatei*, București, 1929

---

¹⁰ Col. prof.univ.dr. Toma Gheorghe, *Blindatele moderne. Studiu de artă militară*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 1998, p. 133.

**MENTINEREA ORDINII PUBLICE –
ÎNTRE ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ**

**MAINTENANCE of PUBLIC ORDER –
BETWEEN SCIENCE AND ART**

Prof.univ.dr. Țuțu PIȘLEAG
E-mail: tutu.pisleag@yahoo.com

*„Nu există fericire fără libertate, libertate fără
autogovernare, autogovernare fără constituționalism, nici
constituționalism fără moralitate și la rândul-le fiecare
aceste progrese nu pot exista fără stabilitate și ordine”*

Clinton Rossiter

Rezumat: Scopul acestui articol este acela de a analiza calitativ conceptele de menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice consacrate în actele normative naționale prin raportare la nevoia unui model profesional de poliție și a unui model al continuumului utilizării forței în condițiile existenței a două forțe de ordine publică – poliție și jandarmerie. Metoda de analiză se direcționează pe examinarea și conexarea conținutului strategiilor de ordine publică elaborate de către Ministerul Afacerilor Interne, a legilor cu privire la domeniul de ordine publică în dimensiunile de menținere, asigurare și restabilire și dacă acestea reflectă realitatea spațiului public românesc. Analiza de față se direcționează și pe elementele de continuitate în elaborarea acestor strategii, cât de mult sunt ele operaționalizate și dacă domeniul ordinii publice este fragmentat pe cele trei subdomenii (menținere, asigurare, restabilire) pentru a justifica funcționarea actuală a forțelor de ordine publică.

Cuvinte cheie: poliție, jandarmerie, ordine publică, model profesional de poliție, prevenire, strategii.

Abstract: The purpose of this paper is to analyze the concepts for the maintaining, insuring and restoring public order as enshrined in the national laws in relation to i) the need for a professional model of policing, and ii) to the model of the continuum of force use, given the conditions for the existence of the two forces of public order – the police and the gendarmerie. The method of analysis is spent on the review and connection of the content of the strategies of public order strategies issued by the Ministry of Internal Affairs, of the laws with regard to the scope of the public policy dimensions of the maintaining, insuring and restoring, and whether these reflect the reality of the public space in Romania. The

analysis is focused on the elements of continuity in the development of the strategies, how much they are implemented and if the public order domain is divided on three sub-areas (maintaining, insuring and restoring) to justify the operation of the current status of the forces of public order.

Keywords: police, gendarmerie, public order, professional police model, prevention, strategies.

Analiza calitativă a conținutului strategiilor¹ Ministerului Afacerilor Interne de realizare a ordinii și siguranței publice evidențiază cu certitudine că la nivel strategic au existat și există astfel de instrumente și viziuni prin care să se consolideze siguranța publică în România și care, totodată, reflectă realitatea situației operative la nivel național a ceea ce înseamnă criminalitatea. Sub aspect conceptual se operează cu trei concepte, menținerea ordinii publice², asigurarea ordinii publice³ și restabilirea ordinii

---

¹ *Strategia* Ministerului Administrației și Internelor de realizare a ordinii și siguranței publice pentru creșterea siguranței cetățeanului și prevenirea criminalității stradale, Monitorul Oficial nr. 243 din 23 martie 2005; *Strategia* națională de ordine publică 2010 - 2013, Monitorul Oficial nr. 721 din 28 octombrie 2010; *Strategia* națională de ordine și siguranță publică 2015-2020, Monitorul Oficial nr. 763 din 13 octombrie 2015.

² *Menținerea ordinii publice* reprezintă ansamblul măsurilor, activităților și acțiunilor organizate și desfășurate cotidian de către forțele de ordine și siguranță publică, pentru funcționarea normală a instituțiilor statului, protejarea și respectarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor, a normelor de conduită civică, regulilor de conviețuire socială, a celorlalte valori supreme, precum și a avutului public și privat, *Strategia Ministerului Administrației și Internelor de realizare a ordinii și siguranței publice, pentru creșterea siguranței cetățeanului și prevenirea criminalității stradale*, Monitorul Oficial nr. 243 din 23 martie 2005, pct. 3.1.

Menținerea ordinii publice reprezintă ansamblul măsurilor și activităților desfășurate cotidian de către poliție pentru protejarea și respectarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor, funcționarea normală a instituțiilor statului, a normelor de conduită civică, a regulilor de conviețuire socială, a celorlalte valori supreme, precum și a avutului public și privat, *Strategia națională de ordine publică 2010 – 2013*, Monitorul Oficial, Partea I, nr. 721 din 28 octombrie 2010.

³ *Asigurarea ordinii publice* cuprinde măsurile ce se întreprind pentru respectarea legalității, prevenirea și descurajarea unor acțiuni care vizează tulburări sociale sau manifestări de violență pe timpul adunărilor și manifestațiilor publice, activităților culturale și sportive, precum și altor manifestări similare cu participare numeroasă și se asigură de forțele principale și de sprijin, potrivit competențelor, *Strategia Ministerului Administrației și Internelor de realizare a ordinii și siguranței publice, pentru creșterea siguranței cetățeanului și prevenirea criminalității stradale*, Monitorul Oficial nr. 243 din 23 martie 2005, pct. 3.1.

publice⁴, care au fost implementate după anii 90 și cu care se operează și astăzi. Totuși, acestea reflectă mai degrabă delimitarea atribuțiilor și competențelor poliției și jandarmeriei.

Tot la nivelul Ministerului Afacerilor Interne, s-a elaborat și Planul Strategic Instituțional al Ministerului Afacerilor Interne 2014 - 2016⁵ în care sunt identificate provocările la adresa ordinii de drept, printre care și „aparitia unor infracțiuni atipice pentru spațiul românesc, de genul atacuri la bănci, tâlhării cu folosirea armelor de foc, răpiri, sechestrări de persoane, furturi de arme, ... criminalitatea organizată (terorismul, traficul de persoane, traficul de droguri) și ... infracțiunile transfrontaliere, manifestate sub forme cât mai complexe (migrație ilegală, călăuzire, fals și uz de fals, trafic cu bunuri contrafăcute ... ”)⁶.

În ceea ce privește conceptele de asigurare și restabilire a ordinii publice, apreciem că acestea se rezumă de fapt la ceea ce reprezintă menținerea ordinii publice, întrucât pe timpul întrunirilor publice avem de-a face cu manifestarea dreptului la întrunire și exprimare, care trebuie protejat, de fapt o concentrare în spațiu și timp a unui anumit public, într-un anumit context care reclamă operaționalizarea unor strategii proactive adecvat acestor puncte „fierbinți”.

*

În același timp, ordinea publică fiind considerată și „componentă a securității naționale” evidențiază că suntem în fața unui deziderat fundamental al statului de drept. Cele trei delimitări conceptuale, menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice au fost printre altele și un motiv de promovare a celor două legi în domeniu, Legea nr. 60/1991 privind organizarea și desfășurarea adunărilor publice (republicată) și Legea nr. 61/1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice (republicată).

---

⁴ Restabilirea ordinii publice reprezintă ansamblul măsurilor legale întreprinse pentru repunerea acesteia în situația inițială, atunci când a fost tulburată grav, cu mijloace pașnice ori prin folosirea exclusivă a forței, *Strategia Ministerului Administrației și Internelor de realizare a ordinii și siguranței publice, pentru creșterea siguranței cetățeanului și prevenirea criminalității stradale*, Monitorul Oficial nr. 243 din 23 martie 2005, pct. 3.1.

⁵ *Anexă la Ordinul ministrului afacerilor interne nr. 159 din data de 05.11.2014.*

⁶ *Planul Strategic Instituțional al Ministerului Afacerilor Interne 2014 – 2016 (anexă la Ordinul ministrului afacerilor interne nr. 159 din data de 05.11.2014), p. 14.*

Într-o societate democratică, ordinea publică devine un deziderat, o cerință, o necesitate și un imperativ, statul fiind responsabil pentru asigurarea climatului de ordine publică în societate circumscris siguranței publice. De asemenea, fiecare stat și-a dezvoltat, de-a lungul evoluției sale, normele juridice și structurile necesare pentru aplicarea legii în raport cu propriile particularități istorice, politice, sociale, culturale etc. și indiferent de natura agențiilor de aplicare a legii (forțe de ordine publică sau de securitate publică) este relevant ca drepturile omului să fie respectate, astfel încât să se asigure un climat de ordine publică în parametri acceptați și reclamați de societate pentru consolidarea statului de drept.

La nivelul ONU, în Codul de conduită al oficialilor pentru aplicarea legii⁷ se prevede că aceștia „trebuie să-și îndeplinească în orice moment obligațiile impuse prin lege, servind comunității și prin protejarea tuturor persoanelor împotriva actelor ilegale, în concordanță cu gradul ridicat de responsabilitate impusă de profesia lor”⁸. Textul în cauză este însoțit de comentariul potrivit căruia „în țările în care puterile de poliție sunt exercitate de autoritățile militare, în uniformă sau nu, sau de către forțele de securitate de stat, se consideră că ofițerii de aplicare a legii sunt incluși în această definiție”⁹.

Rezultă astfel, că putem considera poliția și jandarmeria ca agenții (instituții) de aplicare a legii, iar personalul operativ ale acestora ca oficiali de aplicare a legii, dar și mai interesant este faptul că atribuțiile jandarmeriei sunt de natură pur polițienească, și trebuie astfel reconsiderate, chiar dacă jandarmeria este „instituție militară specializată...”.

O altă constatare privind complexitatea și provocările specifice ordinii publice reiese și din Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2015 – 2019. Aceste provocări sunt evidențiate în cadrul direcțiilor de acțiune pe dimensiunea de ordine publică¹⁰ și se circumscriu ca obiectiv

---

⁷ *Code of Conduct for Law Enforcement Officials*, Adopted by General Assembly resolution 34/169 of 17 December 1979.

⁸ *Ibidem*, art 1.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ Creșterea gradului de siguranță a cetățenilor prin protejarea vieții, integrității corporale și a dreptului de proprietate al acestora; identificarea și contracararea activităților derulate de rețele de crimă organizată transfrontalieră și destructurarea grupărilor infracționale; prevenirea și combaterea evaziunii fiscale și a altor forme ale criminalității economico-financiare; combaterea consumului și a traficului de droguri; securizarea frontierei, în special a celei care este frontiera externă a Uniunii Europene, în vederea combaterii migrației ilegale, traficului de persoane și a

constituțional imperativ al vieții sociale. Dacă avem în vedere conceptul imperativ al strategiilor de *realizare a ordinii și siguranței publice*, atunci în mod cert „*această abordare face parte integrantă din recunoașterea securității (siguranței n.n.) ca bun public sau comun care trebuie coprodus de toți cei implicați și care garantează drepturile și libertățile tuturor cetățenilor*”¹¹, dar mai cu seamă cea *coproducere* la nivelul tactic și operațional al forțelor de ordine publică.

Față de cele de mai sus, din perspectivă conceptuală și prin conexare cu realitatea cotidiană, apreciem că ordinea publică este cu mult mai cuprinzătoare decât exprimarea ei în normele juridice, ceea ce face ca aceasta să devină o problemă majoră pentru securitatea națională. Operaționalizarea strategiei naționale și a strategiilor departamentale ne conduce la o altă concluzie potrivit căreia, menținerea ordinii publice reprezintă în fond o tactică operațională bazată deopotrivă pe știință și pe artă.

Din perspectiva complexității, fluidității, dinamicii, conținutului și fizionomiei ordinii publice se constată că nu se poate „*crea o lege, o regulă sau o reglementare care să țină cont de fiecare variabilă posibilă într-o situație care se dezvoltă rapid, cu potențial de violență*”¹². Or, tocmai din aceste considerente se naște premisa că intervine aici relația organică dintre artă și știință în tactica operațională a menținerii ordinii publice. Tactica operațională mai evidențiază și un alt aspect, acela al efectelor la nivel strategic (național) nu numai la nivelul tactic propriu zis, nivelul local.

Astfel, sunt întărite autoritatea și legitimitatea forțelor de ordine publică în raport cu percepția cetățeanului că este protejat, în condițiile în care acestea sunt autorizate și au capacitatea de a recurge la violență, acceptând și întărind ideea că „*protecția drepturilor constituționale este*

---

altor riscuri cu impact asupra securității naționale; creșterea capacității de răspuns și de gestionare a situațiilor de urgență; sporirea gradului de siguranță rutieră și a transporturilor; asigurarea resurselor umane, a mijloacelor materiale, financiare și informaționale necesare menținerii și dezvoltării capacității operaționale a instituțiilor abilitate în baza unui proces riguros de planificare, *Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2015 – 2019. O Românie puternică în Europa și în lume*, Monitorul Oficial, 23 iunie 2015.

¹¹ Maurice Chalom, Lucie Léonard, Franz Vanderschueren, Claude Vézina, *Urban Safety and Good Governance: The Role of the Police*, UNCHS - Habitat, ICPC, 2001, p. 35.

¹² Chuck Canterbury, *Reasonable force isn't perfect force: Opposing view*, <https://eu.usatoday.com/story/opinion/2017/07/10/reasonable-force-perfect-force/103589682/>.

*misiunea poliției într-o democrație*¹³. Deși, din perspectiva conținutului acestor strategii care reflectă dimensiunile ordinii publice, constatăm că la nivelul managementului ordinii publice, al adoptării tacticilor operaționale și al rezultatelor acestora, exprimate în principal prin percepția cetățeanului asupra gradului de siguranță, sunt unele decalaje care devin mult mai vizibile în situații punctuale și critice de angajare a forțelor de ordine publică.

Atunci când ne referim la știință avem în vedere „*principiile, regulile, conceptele și metodologia*”¹⁴, normele, procedurile integrate cu alte științe. În acest domeniu al ordinii publice, știința presupune „*înțelegerea acelor aspecte (...) ale capacităților tactice și tehnice și ale procedurilor - care pot fi măsurate și codificate*”¹⁵, pe când arta implică performanțe specializate ale unor abilități specifice bazate pe facultăți intuitive, experiență, pregătire, judecăți, capabilitate și capacitate de a le integra, creativitate și flexibilitate, cel mai adesea în situații tensionate, de urgență, de incertitudine, în circumstanțele unice ale unei situații date, cu nevoia vitală de pregătire sau asigurare informativă a spațiului de acțiune.

Arta implică totodată capacitatea integrativă a tuturor acestor elemente, și nu numai, este ceea ce în pictură ar reprezenta combinarea diferită a aceluiași culori cu finalitatea unei capodopere și mai puțin a unei picturi naive.

Raportându-ne la cele trei concepte, niveluri ale ordinii publice – menținere, asigurare și restabilire, putem aprecia că ultimele două, asigurarea și restabilirea nu au o continuitate și constanță în timp și spațiu, ci mai degrabă ele presupun o densitate și intensitate acțională în raport cu unele evenimente, însă care aparțin de fapt menținerii ordinii publice centrată mai degrabă pe asigurarea siguranței publice. Atenția majoră trebuie acordată nivelului de menținere a ordinii publice, față de care este

---

¹³ Sue Rahr, Stephen K. Rice, *From Warriors to Guardians: Recommitting American Police Culture to Democratic Ideals, New Perspectives*, in Policing Bulletin, Washington, D.C.: U.S. Department of Justice, National Institute of Justice, 2015. p. 2.

¹⁴ Gheorghe Văduva, *Știința militară. Rolul științei militare în managementul mediului de securitate și apărare în procesul de modernizare a societății*, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, Institutul de Studii de Securitate, 2011, p. 3.

¹⁵ ADP 3-90, *Offence and Defence*, Army Doctrine Publication No. 3-90, Headquarters Department of the Army Washington, DC 13 august 2018, article 1-22.

nevoie imperativă de un model profesional al poliției (inclusiv al jandarmeriei), de un model de ordine publică, de fapt un continuum al utilizării forței care să exprime manifestarea poliției în spațiul public, potrivit celor consacrate în alte sisteme polițienești – *poliția comunitară, poliția orientată spre probleme și poliția bazată/condusă pe/de informații*.

În ceea ce privește poliția comunitară care este mai degrabă o filozofie decât o strategie polițienească, deși este abordată diferit sub aspect conceptual, ca poliție de cartier sau ca poliție de proximitate, sunt identificate „*trei caracteristici comune: relațiile de parteneriat poliție-comunitate, o abordare de rezolvare a problemelor și descentralizarea organizațională*”¹⁶.

*

Considerăm că la nivelul conceptualizării strategiilor de ordine publică la nivel național, s-au consacrat conceptele de menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice mai degrabă determinate de departajarea prin lege a atribuțiilor poliției și jandarmeriei, într-un context social particularizat de transformare democratică a societății fără a aprofunda conținutul și evoluția ordinii și siguranței publice, a unei realități operative în plină transformare, dinamică și conexată la infraționalitatea din spațiul extranațional.

Considerăm că cele trei concepte de menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice cu care astăzi se operează au fost adoptate și implementate într-un mod necritic și fără a avea în vedere că forțele de poliție, prin misiunea lor polițienească esențială a unui serviciu polițienesc, trebuie să fie adaptate societății românești pe care o servesc. Altfel spus, era mai degrabă necesar să se revină la jandarmeria rurală pentru că, iată astăzi, sunt tot mai evidente, dificile și controversate abordările actuale de „realizare a ordinii și siguranței publice”.

Din evaluarea strategiilor în domeniul ordinii publice nu reiese în mod explicit și nici nu se operează cu un anumit model polițienesc, de fapt a unui amestec de modele, a unei adaptări și a unei abordări polițienești specifice societății românești. Preluarea și implementarea conceptului de poliție de proximitate ca structură, considerată ca fiind valabilă pentru orice

---

¹⁶ Peter Somerville, *Understanding community policing*, Policing An International Journal of Police Strategies and Management, May 2009, University of Lincoln, UK, p. 5.

serviciu de poliție, a condus la neglijarea tacticilor de patrulare preventivă, patrulare direcționată sau patrulare de rutină, care și-au dovedit eficiența, demonstrează că astăzi trebuie regândită modalitatea de asigurare a siguranței publice și de regândire a atribuțiilor jandarmeriei ca forță de poliție.

Funcțiile poliției și ale jandarmeriei trebuie înțelese înainte de toate prin activitatea cotidiană de menținere a ordinii publice, iar aceste două forțe trebuie să fie mai mult proactive „*decât o forță reactivă care să răspundă la infracțiunile deja comise. Ele trebuie să acționeze într-o entitate proactivă într-o mare varietate de condiții care tind să perturbe pacea comunității sau să afecteze în mod negativ calitatea vieții*”¹⁷.

Este ceea ce reprezintă prevenirea, altfel forțele de ordine publică pot fi considerate a nu fi depășit „*modelul popular de luptător împotriva crimei care este o reminiscență*”¹⁸ a începutului activității de poliție. Ambele instituții, poliția și jandarmeria, sunt destinate exclusiv unui serviciu polițienesc iar ordinea publică poate fi considerată și ca domeniu în aria de competență și autoritate a forțelor de ordine publică, poliție și jandarmerie.

Cercetările în domeniu au identificat abordarea strategică a modelului profesional de *poliție orientată spre probleme* care vizează „*cauzele care stau la baza problemelor în spatele unui șir de incidente de criminalitate*”¹⁹ în detrimentul modelului profesional de *poliție condusă de incidente* în care „*direcțiile sunt orientate către rezolvarea incidentelor individuale în loc să rezolve problemele recurente ale infracțiunilor*”²⁰. În cadrul acestui model „*direcțiile sunt orientate către rezolvarea incidentelor individuale*”²¹. Abordarea strategică a modelului de poliție orientată spre probleme influențează practic tot ceea ce întreprinde poliția, inclusiv jandarmeria, atât operațional, cât și managerial și implică patru principii²²:

---

¹⁷ Edwin Mees, *Community Policing and the Police Officer, Perspectives on Policing*, National Institute of Justice, U.S. Department of Justice, January 1993 No. 15, p. 2.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ Anthony A. Braga, *Problem - Oriented Policing and Crime Prevention*, 2nd edition, Criminal Justice Press

Monsey, New York, U.S.A., 2008, p. 12.

²⁰ *Ibidem*, p.10.

²¹ *Ibidem*.

²² Jennifer West, *Problem-Oriented Policing: A Team Approach, National Overview on Crime Prevention*, Conference proceedings series. Canberra: Australian Institute of Criminology, 1992, p. 196.

- utilizarea cunoștințelor extinse despre mediul local pentru a identifica tiparele de criminalitate, adesea asociate cu anumite spații, care pot fi definite ca problemă în faza de scanare;

- colectarea și analiza a cât mai multor informații despre o problemă (atât din surse interne cât și externe) cu scopul de a înțelege cauzele care stau la baza unei probleme identificate (faza de analiză);

- cercetarea naturii răspunsului care ar putea rezolva problema de bază prin analiza condițiilor și factorilor unei probleme care ulterior să ducă la implementarea unei potențiale soluții prin dezvoltarea unei serii de alternative posibile, privite ca răspuns pentru rezolvarea problemei de bază. Întrucât cauzele majorității infracțiunilor se află dincolo de granițele normale ale muncii de poliție, dezvoltarea de soluții ar implica de obicei alte instituții și, în multe cazuri, comunitatea în general (faza de răspuns);

- evaluarea soluțiilor implementate, astfel că, dacă răspunsul a eșuat, acesta trebuie adaptat (modificat) prin îmbunătățirea analizei și, în unele cazuri, prin redefinirea naturii problemei.

De asemenea, aducem în dezbatere și faptul că o astfel de abordare strategică nu devine eficientă în prevenirea și combaterea criminalității, dacă forțele de poliție sunt „*prea concentrate pe mijloacele de poliție și neglijează obiectivele de prevenire și control ale criminalității și a altor probleme comunitare*”²³.

Implementarea unei astfel de abordări strategice în acțiunile poliției, desigur că schimbă fundamental modelul profesional al polițistului, care pe lângă misiunile de „*prevenire a infracționalității, menținerea ordinii, aplicarea unor sancțiuni, rețineri etc., includ astfel, medieri, negocieri, relaționări cu alte instituții, cu comunitatea. Mai importantă decât schimbarea competențelor este însă schimbarea atitudinii: în locul reacției la incidente, polițistul analizează, planifică și ia inițiativă. În loc să recurgă în permanență la mecanismele birocratice de comandă pentru îndrumare și asistență, polițistul trebuie să rezolve problema în interesul comunității*”²⁴.

---

²³ David Weisburd, Cody W. Telep, Joshua C. Hinkle, John E. Eck, *The Effects of Problem Oriented Policing on Crime Goldstein and Disorder*, Campbell Systematic Reviews, 2008, p. 4.

²⁴ Edwin Mees, *Community Policing and the Police Officer, Perspectives on Policing*, National Institute of Justice, U.S. Department of Justice, January 1993 No. 15, p. 2.

Această viziune este întărită și de observația lui David Couper²⁵ cu referire la activitatea polițistului care „vede activitățile unui oraș prin parbrizul unei mașini de poliție și aude despre ce face orașul printr-un radio al poliției. Acestea sunt opinii destul de miopice ale vieții urbane”. Abordarea strategică de mai sus este printre altele recunoscută și ca o „abordare proactivă a poliției care vizează cauzele principale ale problemelor”²⁶.

Alături de abordarea poliției orientată spre rezolvarea problemelor combinată cu poliția bazată pe informații se „pot include uneori tactici tradiționale de poliție și noi tehnologii ale informației și comunicațiilor”²⁷ cu scopul de prevenire în care patrularea este considerată o practică fundamentală a poliției chiar dacă este una dintre cele mai mari sarcini consumatoare de timp și resurse. Totuși, este demonstrat că „în anumite circumstanțe, prezența activă a poliției și cu vizibilitate ridicată într-o comunitate poate reduce criminalitatea deoarece oamenii își schimbă comportamentul dacă percep o probabilitate mare de sancționare (reținere)”²⁸.

În concluzie, considerăm că prevenirea este o funcție anticipativă fundamentală în domeniul ordinii publice și care în opinia noastră trebuie să reprezinte obiectivul strategic al forțelor de ordine publică și în același timp să fie și un criteriu relevant în evaluare. Este deja demonstrat că „prevenirea criminalității este esențială și nu arestările”²⁹, iar sloganul că „sarcina poliției este aceea de a prinde hoți” este depășit întrucât plasează forțele de ordine publică într-o situație reactivă. Aceasta nu înseamnă că trebuie să se renunțe la sancționarea faptelor antisociale, ci mai degrabă prevenirea să

---

²⁵ Șef al Departamentului de Poliție Madison (1972 – 1993), a ajutat la implementarea „poliției comunitare”, inclusiv a ceea ce a devenit cunoscută sub numele de „metoda Madison” a controlului mulțimii. <https://isthmus.com/news/news/former-mpd-chief-david-couper-takes-modern-policing-to-task/>.

²⁶ United Nations Office on Drugs and Crime, *Training Manual on Policing Urban Space*, United Nations Office at Vienna, February 2013, p. 24.

²⁷ *Ibidem*, p. 2.

²⁸ Sarah Lawrence, Bobby McCarthy, *What Works in Community Policing? A Best Practices Context for Measure Y Efforts*, The Chief Justice Earl Warren Institute on Law and Social Policy University of California, Berkeley School of Law, November 2013, p. 6.

²⁹ Tamara Rise Lave, Eric J. Miller, *The Cambridge Handbook of Policing in The United States*, Cambridge University Press, 2019, p. 36.

devină prioritară, numai astfel crește încrederea cetățeanului în forțele de ordine.

Cu privire la conceptele de asigurare și restabilire a ordinii publice, așa cum au fost prezentate la început, și competențele jandarmeriei în acest domeniu, considerăm că se produce o fracturare a protecției juridice a ordinii publice întrucât este dificil de a asigura ordinea publică pe timpul adunărilor publice în care menținerea ordinii publice în același spațiu public revine numai poliției. În acest sens, abordarea strategică a conceptului consacrat de „*poliție condusă pe baza informațiilor*”³⁰ produce disfuncționalități operaționale pe timpul adunărilor publice în condițiile în care forțele de jandarmi sunt angajate în aceste acțiuni în mod periodic în raport cu organizarea și manifestarea adunărilor publice, fie ele spontane sau nu.

Această abordare presupune culegerea informațiilor specifice la toate nivelurile, care analizate și conexeate cu tehnologia informației ajută fundamental în planificarea, organizarea și executarea operațiunilor de menținere a ordinii publice. Am putea lansa chiar conceptul de *intelligence al ordinii publice*. Față de cele prezentate, considerăm că este depășită abordarea conceptuală și operațională de angajare a forțelor de ordine publică prin segmentarea artificială a competențelor de menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice, în condițiile în care menținerea ordinii publice este prioritară. În acest sens este nevoie de regândirea ariilor de competență și autoritate a acestor două forțe de serviciu polițienesc mai degrabă prin conexare cu caracteristicile tradiționale ale spațiului de acțiune, urban sau rural.

Astfel, dacă ne raportăm la atribuțiile jandarmeriei care se circumscriu în principal în asigurarea și restabilirea ordinii publice, atribuții care nu au caracter cotidian în spațiu și timp într-un sector (raion, zonă) de responsabilitate, este nevoie de a regândi atribuțiile jandarmeriei pe domeniul menținerii ordinii publice după criterii și caracteristici ale spațiului de acțiune, urban sau rural (posturi, secții de jandarmi). În aceste condiții, evident ar crește capacitatea de acțiune pentru executarea unui serviciu polițienesc în interesul cetățeanului și al comunității.

---

³⁰ Originile acestui concept sunt din perioada anilor 1980 – 1990 în Marea Britanie, pe fondul creșterii criminalității. Jerry H. Ratcliffe, *Intelligence-led Policing*, Trend & Issues in Crime and Criminal Justice, No. 248, Australian Institute of Criminology, April 2003.

Este astfel imperioasă nevoia de reconsiderare a naturii atribuțiilor jandarmeriei ca atribuții pur polițienești considerând domeniul ordinii publice în aria de competență și autoritate a forțelor de ordine publică, poliție și jandarmerie. Dincolo de toate acestea se impune schimbarea culturii organizaționale, susținerea și promovarea profesionalismului la toate nivelurile organizaționale, cu toate că în realitate „*schimbarea culturii unui departament poate fi la fel de dificilă, dacă nu chiar mai dificilă, decât schimbarea politicilor, procedurilor și instruirii*”³¹.

Prin raportare la manifestarea violenței, în oricare societate, ca parte a experienței umane, în toate formele sale și „*în ciuda faptului că violența a fost întotdeauna prezentă, lumea nu trebuie să o accepte ca o parte inevitabilă a condiției umane, ci prevenirea ca pe o prioritate*”³², se impune promovarea unui model profesional de poliție în care accentul să se pună pe selecționarea (recrutarea), admiterea, formarea inițială, formarea continuă și evoluția în carieră.

În ceea ce privește formarea inițială și formarea continuă, se impune regândirea curriculei prin conexare cu realitatea spațiului operativ, iar în concret, pregătirea să fie de natură integrată a disciplinelor de specialitate (fundamentale) și de *pregătire fizică* (abilități fizice în tactici defensive, de intervenție, utilizarea mijloacelor de protecție și intervenție, a armamentului) cu elemente de formare în comunicare (tactică) și managementul comportamentului pe dinamica modelului continuumului utilizării forței în condițiile în care utilizarea forței reprezintă provocări semnificative atât pentru instituție în sine cât și la nivel individual. O reformă reală la nivelul forțelor de ordine publică nu trebuie să se rezume la constituirea patrulilor mixte (poliție și jandarmerie) ci mai degrabă la descentralizarea instituțională (la nivelul Ministerului Afacerilor Interne), regândirea conceptelor de menținere, asigurare și restabilire, în care menținerea ordinii publice este prioritară datorită atributelor sale de primaritate și care ar putea fi consolidată prin operaționalizarea *secțiilor (posturilor) de jandarmi*, reevaluarea pregătirii inițiale și continue.

---

³¹ Sarah Lawrence, Bobby McCarthy, *What Works in Community Policing? A Best Practices Context for Measure Y Efforts*, The Chief Justice Earl Warren Institute on Law and Social Policy University of California, Berkeley School of Law, November 2013, p. 12.

³² Jonathan Blanks, *Thin Blue Lies: How Pretextual Stops Undermine Police Legitimacy*, Case Western Reserve Law Review, Volume 66, Issue 4, 2016, p. 945.

Delimitarea conceptuală pe cele trei arii de competență – menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice, este mai degrabă determinată simplist ca urmare a existenței poliției și jandarmeriei, față de care s-a operat această ierarhizare a unui domeniu extrem de dinamic și complex în care menținerea ordinii publice din perspectiva sa ca tactică operațională este în fond esențială.

Considerăm, de asemenea, că ordinea publică văzută ca un „*concept juridic teritorial*”³³ este multifacetată iar definițiile acestui concept pot fi considerate ca fiind satisfăcătoare și pragmatice specifice unei „pluralități ale mediilor normative în care evoluează” și care pot fi mult mai clare prin promovarea unei *legi a ordinii publice* pentru că „*este întotdeauna dificil să definești concepte juridice fără să le poți verifica aplicabilitatea în domeniu*”³⁴.

Concludentă în acest sens este definiția cu care se operează în România, potrivit căreia „*ordinea publică, ca parte componentă a securității naționale, reprezintă starea de legalitate, de echilibru și de pace, corespunzătoare unui nivel socialmente acceptabil de respectare a normelor legale și de comportament civic, care permite exercitarea drepturilor și libertăților constituționale, precum și funcționarea structurilor specifice statului de drept și se caracterizează prin credibilitatea instituțiilor, sănătatea și morala publică, starea de normalitate în organizarea și desfășurarea vieții politice, sociale și economice, în concordanță cu normele juridice, etice, morale, religioase și de altă natură, general acceptate de societate*”³⁵.

Așadar, conceptul de ordine publică este unul plural, multidimensional, evolutiv și multifacetat al cărei conținut este determinat direct de lege, pe baza standardelor de moralitate și sănătate publică, de nevoia de siguranță a bunurilor și persoanelor, iar aplicabilitatea acestui

---

³³ Țuțu Pișleag, *Ordinea publică – un concept juridic teritorial*, Revista Academiei de Științe ale Securității Naționale, nr. 2, 2017, p. 80.

³⁴ Marc Rémy, *Le maintien et le rétablissement de l'ordre public par la police: définitions, acteurs et principes juridiques*, Revue économique et sociale: bulletin de la Société d'Etudes Economiques et Sociales, vol. 66 n°2 juin 2008, p. 27.

³⁵ *Strategia Ministerului Administrației și Internelor de realizare a ordinii și siguranței publice, pentru creșterea siguranței cetățeanului și prevenirea criminalității stradale*, Monitorul Oficial nr. 243 din 23 martie 2005.

concept în practică se verifică numai prin responsabilitatea, performanța și credibilitatea serviciului polițienesc. În acest sens, chiar dacă până acum reformele au fost fragmentate și greu acceptate, realitatea dovedește nevoia unui management modern al serviciului polițienesc, în ansamblul său, față de care cetățeanul este beneficiar în calitatea sa de consumator.

Asigurarea și restabilirea ordinii publice, așa după cum sunt ele definite la nivel strategic, evidențiază un caracter de discontinuitate în timp și spațiu, care în fond reprezintă o intensitate și densitate acțională și operațională determinate de dinamica menținerii ordinii publice.

De asemenea, este greșit înțeleasă menținerea ordinii publice prin confundarea acesteia, de cele mai multe ori, cu structurile organizatorice de ordine publică (menținere a ordinii publice) și care este conexasă mai degrabă cu competențele de sancționare contravențională în domeniu. Or, dacă privim menținerea ordinii publice ca tactică operațională, atunci putem spune că siguranța publică, așa după cum este definită³⁶ și prin raportare la prevederile constituționale³⁷, este un drept fundamental și una dintre condițiile pentru exercitarea libertăților individuale și colective. Însă, a considera siguranța publică astfel după cum se precizează în strategia din anul 2005 că „*exprimă sentimentul de liniște și încredere pe care îl conferă serviciul polițienesc*” este oarecum greșit pentru că siguranța publică implică un control al pericolelor și condițiilor care conduc la provocări fizice, provocări psihologice sau daune fizice la nivelul persoanei sau al colectivității.

În același timp, siguranța publică implică o dimensiune obiectivă „*definită de parametri obiectivi comportamentali și de mediu*”³⁸ și o

---

³⁶ Siguranța publică exprimă sentimentul de liniște și încredere pe care îl conferă serviciul polițienesc pentru aplicarea măsurilor de menținere a ordinii și liniștii publice, a gradului de siguranță a persoanelor, colectivităților și bunurilor, precum și pentru realizarea parteneriatului societate civilă - poliție, în scopul soluționării problemelor comunității, al apărării drepturilor, libertăților și intereselor legale ale cetățenilor, Hotărârea nr.196 din 17 martie 2005 privind aprobarea Strategiei Ministerului Administrației și Internelor de realizare a ordinii și siguranței publice, pentru creșterea siguranței cetățeanului și prevenirea criminalității stradale, Monitorul Oficial nr. 243 din 23 martie 2005.

³⁷ *Capitolul II, Titlul II, Constituția României*, Monitorul Oficial nr. 233 din 21 noiembrie 1991 (modificată și completată, Monitorul Oficial nr. 767 din 31 octombrie 2003).

³⁸ *Safety and Safety Promotion: Conceptual and Operational Aspects*, https://www.inspq.qc.ca/pdf/publications/150_SecurityPromotion.pdf.

dimensiune subiectivă „*evaluată în funcție de sentimentul de siguranță (sau nesiguranță) al populației*”³⁹.

De asemenea, articolul de față deschide și dezbateră pentru specialiști, de a considera jandarmeria ca forță de poliție a statului, întrucât atribuțiile acesteia sunt de natură pur polițienească. Este oarecum dificil de acceptat și nivelul de restabilire a ordinii publice, evident în viziunea strategiilor de ordine publică, întrucât poate fi considerat ca un curs al exprimării menținerii și asigurării ordinii publice, de cele mai multe ori din cauza unui management defectuos al adunărilor publice, indiferent de natura acestora. Avem în vedere aici și experiența forțelor de ordine publică cu privire la „*competențele de intervenție care ar trebui să fie considerate opționale și nu obligatorii ... și nu să fie utilizate în mod automat*”⁴⁰.

În formarea inițială și continuă este nevoie de cunoașterea și însușirea standardelor și principiilor de aplicare a legii, punându-se un accent mai mare pe atitudinea și prezența forțelor de ordine publică în care comunicarea tactică (dialogul) să fie prioritară și din perspectiva rezonabilității utilizării forței.

Domeniul pregătirii forțelor de ordine ar reprezenta, de asemenea, o prioritate în reforma instituțională, într-o concepție unitară, integrată și modernă la nivel național și european, prin care să se regândească deopotrivă conținutul pregătirii tactice dar și al atitudinii față de aceasta, bazată pe disciplină profesională care se poate realiza și pe cunoașterea motivațiilor care îi determină cu adevărat pe cei care intenționează să devină polițiști.

Bibliografie

1. *** *Constituția României*, Monitorul Oficial nr. 233 din 21 noiembrie 1991 (modificată și completată, Monitorul Oficial nr. 767 din 31 octombrie 2003).

---

³⁹ *Safety and Safety Promotion: Conceptual and Operational Aspects, op.cit.*

⁴⁰ Jim Murdoch, Ralph Roche, *The European Convention On Human Right and Policing, A handbook for police officers and other law enforcement officials*, Council of Europe Publishing, December 2013, p. 108.

2. *** *Legea nr. 60/1991 privind organizarea și desfășurarea adunărilor publice*, Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 192 din 25 septembrie 1991, republicată, Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 4 iunie 2004.
3. *** *Legea nr. 61/1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice*, Monitorul Oficial nr. 196 din 27 septembrie 1991, republicată.
4. *** *Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2015 - 2019, O Românie puternică în Europa și în lume*, Monitorul Oficial nr. 450 din 23 iunie 2015.
Strategia Ministerului Administrației și Internelor de realizare a ordinii și siguranței publice pentru creșterea siguranței cetățeanului și prevenirea criminalității stradale, Monitorul Oficial nr. 243 din 23 martie 2005.
5. *** *Strategia națională de ordine publică 2010 - 2013*, Monitorul Oficial, nr. 721 din 28 octombrie 2010.
6. *** *Strategia națională de ordine și siguranță publică 2015-2020*, Monitorul Oficial nr. 763 din 13 octombrie 2015.
7. *** *Planul Strategic Instituțional al Ministerului Afacerilor Interne 2014 – 2016* (anexă la Ordinul ministrului afacerilor interne nr. 159 din data de 05.11.2014).
8. *** *Strategia Ministerului Administrației și Internelor de realizare a ordinii și siguranței publice, pentru creșterea siguranței cetățeanului și prevenirea criminalității stradale*, Monitorul Oficial nr. 243 din 23 martie 2005.
9. *** *Code of Conduct for Law Enforcement Officials*, Adopted by General Assembly resolution 34/169 of 17 December 1979.
10. *** United Nations Office on Drugs and Crime, *Training Manual on Policing Urban Space*, United Nations Office at Vienna, February 2013.
11. *** *ADP 3-90, Offence and Defence*, Army Doctrine Publication No. 3-90, Headquarters Department of the Army, Washington, DC 13 august 2018.
12. Jonathan,
Blanks

Anthony A.,
Braga
Thin Blue Lies: How Pretextual Stops Undermine Police Legitimacy, Case Western Reserve Law Review, Volume 66, Issue 4, 2016.
Problem - Oriented Policing and Crime Prevention, 2nd edition, Criminal Justice Press Monsey, New York, U.S.A., 2008.

- Maurice,
Chalom; Lucie,
Léonard; Franz,
Vanderschuren;
Claude, Vézina
Urban Safety and Good Governance: The Role of the Police,
UNCHS – Habitat, ICPC, 2001.
- Sarah,
Lawrence;
Bobby,
McCarthy
*What Works in Community Policing? A Best Practices Context
for Measure Y Efforts*, The Chief Justice Earl Warren Institute
on Law and Social Policy University of California, Berkeley
School of Law, November 2013
- Edwin, Mees
*Community Policing and the Police Officer, Perspectives on
Policing*, National Institute of Justice, U.S. Department of
Justice, January 1993 No. 15
- Jim, Murdoch;
Ralph, Roche
*The European Convention On Human Right and Policing, A
handbook for police officers and other law enforcement
officials*, Council of Europe Publishing, December 2013.
- Țuțu, Pișleag
Ordinea publică – un concept juridic teritorial, Revista
Academiei de Științe ale Securității Naționale, nr. 2, 2017.
- Sue, Rahr;
Stephen K.,
Rice
*From Warriors to Guardians: Recommitting American Police
Culture to Democratic Ideals*, New Perspectives, in Policing
Bulletin Washington, D.C.: U.S. Department of Justice,
National Institute of Justice, 2015.
- Jerry H.,
Ratcliffe
Intelligence-led Policing, Trend & Issues in Crime and Criminal
Justice, No. 248, Australian Institute of Criminology, April 2003.
- Marc, Rémy
*Le maintien et le rétablissement de l'ordre public par la police:
définitions, acteurs et principes juridiques*, Revue économique
et sociale : bulletin de la Société d'Etudes Economiques et
Sociales, vol. 66 n°2 juin 2008.
- Tamara, Rise
Lave; Eric J.,
Miller
The Cambridge Handbook of Policing in The United States,
Cambridge University Press, 2019.
- Peter,
Somerville
Understanding community policing, Policing An International
Journal of Police Strategies and Management, May 2009,
University of Lincoln, UK.
- Gheorghe,
Văduva
*Știința militară. Rolul științei militare în managementul
mediului de securitate și apărare în procesul de modernizare a
societății*, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, Institutul
de Studii de Securitate, 2011.

David,
Weisburd;
Cody W.,
Telep; Joshua
C., Hinkle;
John E., Eck
Jennifer, West

*The Effects of Problem Oriented Policing on Crime Goldstein
and Disorder*, Campbell Systematic Reviews, 2008.

*Problem-Oriented Policing: A Team Approach, National
Overview on Crime Prevention*, Conference proceedings series.
Canberra: Australian Institute of Criminology, 1992.

***
<https://eu.usatoday.com/story/opinion/2017/07/10/reasonable-force-perfect-force/103589682/>.

***
<https://isthmus.com/news/news/former-mpd-chief-david-couper-takes-modern-policing-to-task/>.

***
https://www.inspq.qc.ca/pdf/publications/150_SecurityPromotion.pdf.

DEZASTRELE NATURALE, UN PERICOL TOT MAI ACCENTUAT ASUPRA STATELOR LUMII

NATURAL DISASTERS, A GROWING HAZARD FOR WORLDWIDE STATES

Col. conf.univ.dr.ing. Florin NEACȘA

Membru titular al Academiei de Științe ale Securității Naționale,

E-mail: neacsaf@yahoo.com

Abstract: *Dezastrele naturale se manifestă diferit pe toată suprafața planetei noastre, cele mai multe au caracter violent și produc numeroase victime în rândul populației, precum și pagube economice deosebit de importante. În acest articol am vrut să scot în evidență care sunt tipurile de dezastre naturale și care au fost consecințele acestora în anul 2018, comparativ cu ultimii 10 ani. Se observă faptul că modul de manifestare a acestora este în strânsă legătură cu încălzirea globală, care afectează planeta noastră și duce la acționarea cu violență a unor tipuri de dezastre cum sunt: inundațiile, incendiile de vegetație, seceta și furtunile. Un alt tip de dezastru natural care a făcut numeroase victime și a produs pagube materiale majore în 2018 a fost cutremurul de pământ. Acesta este un tip de dezastru natural care are o manifestare tot mai accentuată și în Europa, specialiștii în domeniu realizând în ultima perioadă studii de cercetare privind morbiditatea asociată cu perioada post-cutremur.*

Cuvinte cheie: *dezastre naturale; incendii de vegetație; cutremur de pământ; morbiditate, victime; pagube economice.*

Abstract: *Natural disasters are manifesting themselves differently all over our planet, most of them displaying a violent nature and leading to many victims being registered from the population, as well as to very significant economic damages. In the current article it was meant to emphasize which are the types of natural disasters and which were their consequences in 2018 as compared to the last 10 years. One can notice that their manifestation is tightly related to global warming, which is affecting our planet and leads to a violent action of a series of disasters such as: floods, vegetation fires, drought and storms. Another type of natural disaster which caused many victims and produced major material damages in 2018 was the earthquake. This is a type of natural disaster that has a stronger and stronger manifestation also in Europe, specialists running lately a series of studies regarding morbidity associated with post-earthquake periods.*

Keywords: *natural disasters; vegetation fires; earthquake; morbidity; victims; economic damages.*

Centrul de Cercetare pentru Epidemiologia Dezastrelor (CRED) își desfășoară activitatea de peste 40 de ani în domeniul studiilor internaționale privind dezastrelor și conflictele care se manifestă peste tot în lume. CRED susține activitățile de cercetare, formare și expertiză tehnică în domeniul situațiilor de urgență umanitare – punând un accent deosebit pe activitățile care privesc asistența de specialitate, reabilitarea zonelor afectate și dezvoltarea durabilă. Acest centru a luat ființă în 1973 la Bruxelles, în cadrul Școlii de Sănătate Publică a Universității Catolice din Louvain (UCL), iar în conformitate cu legislația belgiană, este o instituție non-profit cu statut internațional.

Începând cu 1980, CRED colaborează cu Organizația Mondială a Sănătății (OMS), fiind parte integrantă a Programului Global pentru Pregătirea și Răspunsurile de Urgență al OMS. Acest lucru a favorizat dezvoltarea rețelei internaționale a CRED, prin colaborarea permanentă cu numeroase agenții ONU, instituții interguvernamentale și guvernamentale, cu diferite organizații neguvernamentale, cu numeroase institute de cercetare sau universități. Din anul 1988, CRED a lansat EM-DAT- baza de date privind dezastrelor la nivel mondial, realizată cu ajutorul sponsorizării primite din partea Biroului de asistență externă pentru dezastre (USAID / OFDA) al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională. EM-DAT conține date importante cu privire la producerea și efectele a peste 14.000 de dezastre naturale și 8.400 de dezastre antropice, produse la nivel mondial din 1900 și până în prezent. Specialiștii EM-DAT împart dezastrelor naturale în mai multe subgrupe, după cum urmează: geofizice (cutremure de pământ, mișcări de mase-terenuri uscate, activitate vulcanică); hidrologice (inundații, alunecări de terenuri umede, acțiunea valurilor); meteorologice (furtuni, temperaturi extreme, ceață); climatologice (secetă, revărsări de lacuri glaciare, incendii de vegetație); biologice (epidemii, epizootii, zoonoze și infecții datorate insectelor); extra-terestre (căderi de obiecte din cosmos, fenomene naturale din spațiu).

Din datele înregistrate de către specialiștii EM-DAT, rezultă faptul că, la nivel mondial, în anul 2018, au avut loc 315 dezastre naturale. Acestea au dus la decesul unui număr de 11.804 de persoane, au afectat peste 68 de milioane de persoane și au produs pierderi economice în valoare de 131,7

miliarde de USD¹. Cel mai afectat continent a fost cel asiatic, unde s-au înregistrat 45% din evenimentele totale raportate, care au dus la decesul a 80% din totalul deceselor de persoane înregistrate la nivel mondial și la afectarea a 76% din totalul persoanelor afectate la nivel mondial. Din punct de vedere al țărilor afectate, o situație cu totul aparte la nivel mondial o reprezintă Indonezia, care a înregistrat 47% din numărul total de persoane decedate și India, cu 35% din numărul total de persoane afectate². Privind din punct de vedere al subgrupelor prezentate anterior, cele mai multe persoane decedate au rezultat în urma manifestării cutremurelor de pământ (45% din numărul deceselor) și a inundațiilor (24% din numărul deceselor)³. Cele mai multe persoane afectate de inundații (50% din numărul total de persoane afectate) și de furtuni (28% din numărul total de persoane afectate), au fost înregistrate tot pe continentul asiatic. Un aport considerabil la aceste procentaje ridicate este dat și de faptul că Asia este un continent cu o suprafață foarte mare de pământ, populația este cea mai numeroasă comparativ cu celelalte continente, iar riscurile de apariție a diverselor dezastre naturale sunt deosebit de ridicate.

Comparativ cu media anuală a ultimilor 10 ani (perioada 2008-2017), se poate observa faptul că numărul dezastrelor naturale este mai mic, 315 (în 2018) față de 348 care este media anuală a perioadei 2008-2017, la fel și numărul persoanelor decedate, 11.804 (în 2018) față de 67.572 care este media anuală a perioadei 2008-2017, precum și în cazul persoanelor afectate, peste 68 de milioane de persoane (în 2018) față de 198,8 milioane de persoane care este media anuală a perioadei 2008-2017. Valoarea pierderilor economice este de 131,7 miliarde de USD (în 2018) față de 166,7 miliarde de USD, care este media anuală a perioadei 2008-2017⁴. Acest lucru este îmbucurător, dar trebuie să ținem cont de faptul că în 2018 nu am avut dezastre catastrofale cum sunt considerate cutremurul de pământ din 2010 din Haiti, când s-au înregistrat 222.500 de persoane decedate, seceta din India, care în perioada 2015-2016 a afectat 330 de milioane de persoane, sau cutremurul de pământ din Japonia urmat de tsunami din 2011, care a produs daune economice în valoare de 210 miliarde de USD.

---

¹ file:///D:/Downloads/CREDNaturalDisaster2018%20(2).pdf.

² file:///D:/Downloads/CredCrunch54%20(1).pdf.

³ *Ibidem.*

⁴ file:///D:/Downloads/CREDNaturalDisaster2018%20(2).pdf.

Dintre toate tipurile de dezastre naturale, cel care a produs cele mai multe decese în rândul populației în 2018 a fost cutremurul de pământ (geofizice), care în Indonezia s-a manifestat cu violență în lunile august și septembrie, provocând 4904 de persoane decedate sau dispărute⁵. Tot în 2018, au fost înregistrate numeroase incendii de vegetație (10 astfel de evenimente) precum și o importantă activitate vulcanică (7 astfel de evenimente), care au produs numeroase victime, precum și pagube economice deosebit de importante, unele dintre ele fiind chiar istorice. În acest sens, spre exemplu, incendiul de vegetație care a avut loc în Grecia, regiunea Attica, în luna iulie 2018, a provocat decesul a aproximativ 100 de persoane, acesta fiind cel mai mortal incendiu produs în Europa, așa cum reiese din înregistrările bazei de date EM-DAT⁶.

Un alt incendiu de vegetație deosebit de violent care a avut loc în noiembrie 2018, este cel din California, S.U.A, cunoscut sub numele de Camp Fire, care este considerat cel mai mortal (86 de persoane decedate) și cel mai costisitor din istoria statului California⁷. Totodată, acesta este al șaselea cel mai mortal incendiu de vegetație din toate datele înregistrate în S.U.A, iar daunele economice estimate la aproximativ 16,5 miliarde de dolari, sunt cele mai mari înregistrate vreodată, din S.U.A⁸. Activitatea vulcanică a fost deosebit de intensă în 2018, aceasta ducând la decesul unui număr de persoane mai mare decât cel înregistrat în ultimii 18 ani. În acest sens, avem erupția vulcanului Fuego din Guatemala, situat la 44 km de Guatemala City, care a avut loc în data de 3 iunie 2018, și care a provocat decesul a peste 400 de persoane, afectând în total peste 1,7 milioane de persoane⁹.

O altă erupție devastatoare a avut loc în data de 22 decembrie 2018, când a erupt vulcanul Anak Krakatau din Indonezia, masele de pământ dizlocate producând un devastator tsunami, care a afectat insule Java și

---

⁵ file:///D:/Downloads/CredCrunch54%20(1).pdf.

⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/2018_Attica_wildfires.

⁷ [https://en.wikipedia.org/wiki/Camp_Fire_\(2018\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Camp_Fire_(2018)).

⁸ https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_natural_disasters_by_death_toll#Deadliest_wildfires/_bushfires.

⁹ https://en.wikipedia.org/wiki/2018_Volc%C3%A1n_de_Fuego_eruption.

Sumatra, fiind înregistrate 426 de persoane decedate și 14.059 de persoane rănite¹⁰.

Dezastrele naturale de natură hidrologică, și în mod special inundațiile, sunt cele mai devastatoare dezastre naturale la nivel mondial, prin numărul de persoane afectate și pagubele economice produse. În 2018 au fost înregistrate 127 de astfel de evenimente. Dintre acestea, cele mai distructive sunt inundațiile din august 2018 din India, statul Kerala, care au dus la decesul a 504 persoane și au afectat peste 23 de milioane de persoane. Ploile abundente au dus la apariția unor inundații devastatoare în Nigeria, provocând decesul a 300 de persoane și afectând aproximativ 2 milioane de oameni, iar în Japonia inundațiile au dus la pierderea a 230 de vieți omenești, acestea fiind cele mai mari pierderi din 1982 până în prezent¹¹.

În 2018, cele mai mari pierderi economice au fost provocate de dezastrele naturale de natură meteorologică. Astfel, în S.U.A uraganele Florence și Michael au produs pagube materiale în valoare de 30 miliarde de USD, iar taifunul Jebi a produs în Japonia pagube materiale în valoare de 12,5 miliarde de USD. Au fost afectate de furtuni și alte țări cum sunt China și India, iar în Filipine s-au înregistrat peste 300 de pierderi de vieți omenești și au fost afectate peste 10 milioane de persoane¹².

De remarcat este faptul că o serie de dezastre naturale au afectat și țările unde se desfășoară conflicte militare, cum sunt: în Somalia (țară care se confruntă frecvent cu seceta) inundațiile au afectat 700.000 de persoane; în Afganistan seceta a afectat peste 3,6 milioane de persoane; în Kenia, seceta a afectat 3 milioane de persoane; în America Centrală au fost afectate de secetă peste 2,5 milioane de persoane; în Madagascar seceta a afectat 1,2 milioane de persoane¹³.

La nivel mondial, în anul 2018, repartiția dezastrelor naturale pe continente se prezintă astfel: cele mai numeroase sunt în Asia, 141 de astfel de evenimente, iar din punct de vedere al țărilor, cele mai numeroase evenimente au fost raportate în India și China, câte 22 de dezastre naturale pentru fiecare dintre ele, Indonezia 15 dezastre naturale, Filipine 10 dezastre naturale, Japonia și Vietnam câte 7 dezastre naturale fiecare, Afganistan 6

---

¹⁰ https://en.wikipedia.org/wiki/2018_Sunda_Strait_tsunami.

¹¹ [file:///D:/Downloads/CREDNaturalDisaster2018%20\(2\).pdf](file:///D:/Downloads/CREDNaturalDisaster2018%20(2).pdf).

¹² *Ibidem*.

¹³ *Ibidem*.

dezastre naturale, Myanmar 5 dezastre naturale; următorul continent, din punct de vedere al numărului de dezastre naturale, este dat de cele două Americi, iar cele mai multe au fost raportate în U.S.A, 19 dezastre naturale și Argentina, 5 dezastre naturale; urmează continentul European, cu 48 de dezastre naturale raportate, cele mai multe fiind în Franța cu 7 astfel de evenimente; continentul African a raportat 46 de dezastre naturale iar Oceania 15 astfel de evenimente¹⁴.

O altă comparație deosebit de interesantă este cea referitoare la numărul de dezastre naturale care s-au manifestat în 2018 în funcție de subgrupele stabilite de specialiștii EM-DAT, comparativ media anuală a decadelor 2008-2017. Astfel, avem următoarele date: cele de natură climatologică (secetă, 16 în 2018 comparativ cu 17 care este media anuală a perioadei 2008-2017, incendiile de vegetație, 10 în 2018 comparativ cu 9 care este media anuală a perioadei 2008-2017); cele de natură geofizică (cutremurele de pământ, 20 în 2018 comparativ cu 26 care este media anuală a perioadei 2008-2017; mișcări de mase-terenuri uscate, 1 în 2018 comparativ cu 1 care este media anuală a perioadei 2008-2017; activitate vulcanică, 7 în 2018 (comparativ cu 4 care este media anuală a perioadei 2008-2017); cele de natură hidrologică (inundații 127 în 2018 comparativ cu 153 care este media anuală a perioadei 2008-2017; alunecări de terenuri umede, 13 în 2018 comparativ cu 19 care este media anuală a perioadei 2008-2017); cele de natură meteorologică (temperaturi extreme 26 în 2018 comparativ cu 20 care este media anuală a perioadei 2008-2017; furtuni, 95 în 2018 comparativ cu 101 care este media anuală a perioadei 2008-2017)¹⁵.

Urmând aceeași clasificare a dezastrelor naturale, statistica numărului de persoane decedate în 2018, pe tipuri de dezastre comparativ cu media anuală a perioadei 2008-2017, arată următoarele cifre: cele de natură climatologică (secetă, 0 în 2018 comparativ cu 2004 care este media anuală a perioadei 2008-2017, incendiile de vegetație, 221 în 2018 comparativ cu 80 care este media anuală a perioadei 2008-2017); cele de natură geofizică (cutremurele de pământ, 5264 în 2018 comparativ cu 35197 care este media anuală a perioadei 2008-2017; mișcări de mase-terenuri uscate, 17 în 2018 comparativ cu 24 care este media anuală a perioadei 2008-2017; activitate

---

¹⁴ file:///D:/Downloads/CREDNaturalDisaster2018%20(2).pdf.

¹⁵ *Ibidem*.

vulcanică 878 în 2018 comparativ cu 44 care este media anuală a perioadei 2008-2017); cele de natură hidrologică (inundații 2879 în 2018 comparativ cu 5039 care este media anuală a perioadei 2008-2017; alunecări de terenuri umede 275 în 2018 comparativ cu 1034 care este media anuală a perioadei 2008-2017); cele de natură meteorologică (temperaturi extreme 536 în 2018 comparativ cu 7388 care este media anuală a perioadei 2008-2017; furtuni 1734 în 2018 comparativ cu 16762 care este media anuală a perioadei 2008-2017)¹⁶.

Țările cu cele mai multe persoane decedate, în 2018, au fost Indonezia cu un total de 5357 (din surse diferite: 4340 din cutremur de pământ urmat de tsunami, 564 din cutremur de pământ și 453 din activitate vulcanică urmată de tsunami), India cu 453 de persoane decedate din cauza inundațiilor și Guatemala cu 425 de persoane decedate din cauza activității vulcanice¹⁷.

Numărul persoanelor afectate de dezastrele naturale în 2018, pe tipuri de dezastre, comparativ cu media anuală a perioadei 2008-2017, arată astfel: cele de natură climatologică (secetă, 10.8 milioane de persoane în 2018 comparativ cu 73.8 milioane de persoane, care este media anuală a perioadei 2008-2017; incendii de vegetație, 0.3 milioane de persoane în 2018 comparativ cu 0.1 milioane de persoane, care este media anuală a perioadei 2008-2017); cele de natură geofizică (cutremurele de pământ, 1.4 milioane de persoane în 2018 comparativ cu 8.3 milioane de persoane, care este media anuală a perioadei 2008-2017; mișcări de mase-terenuri uscate, 0 în 2018 comparativ cu mai puțin de 0.1 milioane de persoane, care este media anuală a perioadei 2008-2017; activitate vulcanică 1.8 milioane de persoane în 2018 comparativ cu 0.2 milioane de persoane care este media anuală a perioadei 2008-2017); cele de natură hidrologică (inundații 34.2 milioane de persoane în 2018 comparativ cu 73.1 milioane de persoane, care este media anuală a perioadei 2008-2017; alunecări de terenuri umede mai puțin de 0.1 milioane de persoane în 2018 comparativ cu 0.3 milioane de persoane, care este media anuală a perioadei 2008-2017); cele de natură meteorologică (temperaturi extreme 0.3 milioane de persoane în 2018 comparativ cu 9.0 milioane de persoane, care este media anuală a perioadei

---

¹⁶ file:///D:/Downloads/CREDNaturalDisaster2018%20(2).pdf.

¹⁷ file:///D:/Downloads/CredCrunch54%20(3).pdf.

2008-2017; furtuni 19.4 milioane de persoane în 2018 comparativ cu 33.9 milioane de persoane, care este media anuală a perioadei 2008-2017)¹⁸. Se observă o creștere semnificativă a valorilor în cazul dezastrelor naturale de natura climatologică, dar numai în ceea ce privește incendiile de vegetație și a celor de natură geofizică, prin activitatea vulcanică ridicată.

Din numărul total de persoane afectate de dezastre la nivel mondial, se observă ca în anul 2018 procentul cel mai mare de persoane afectate este în Asia cu 76.3 %, comparativ cu media anuală a perioadei 2008-2017 care este de 79.8 %, pe a doua poziție este Africa cu 12.6 % în 2018, comparativ cu 9.2 % care este media anuală a perioadei 2008-2017, pe locul trei se află cele două Americi cu 9.8 % în 2018 comparativ cu 10.5 % care este media anuală a perioadei 2008-2017. Pe locul patru este Oceania cu 1.2 % în 2018 comparativ cu 0.3 % care este media anuală a perioadei 2008-2017, iar pe locul cinci este Europa cu 0.1 % în 2018 comparativ cu 0.3 % care este media anuală a perioadei 2008-2017¹⁹. Repartiția pe țări, a numărului de persoane afectate de dezastre naturale, ne arată faptul că cea mai afectată țară în 2018 a fost India cu 23.2 milioane de persoane afectate de inundații, urmată de Filipine cu 3.8 milioane de persoane afectate de taifunul Mangkut, Afganistan cu 3.6 milioane afectate de secetă, Kenya cu 3.0 milioane de persoane afectate de secetă și China cu 2.5 milioane de persoane afectate de furtuni²⁰.

Pierderile economice, înregistrate la nivel mondial, în anul 2018 comparativ cu media anuală a perioadei 2008-2017, sunt repartizate procentual astfel: cel mai mare procent în 2018, de 53.0%, este înregistrat de cele două Americi, comparativ cu 44.1 % care este media anuală a perioadei 2008-2017, urmează Asia cu 42.1% în 2018 comparativ cu 45.1 % care este media anuală a perioadei 2008-2017, pe locul trei se află Europa cu 2.3% în 2018 comparativ cu 6.6%, care este media anuală a perioadei 2008-2017, pe locul patru se află Africa cu 1.5% în 2018 comparativ cu 0.6%, care este media anuală a perioadei 2008-2017, iar pe locul cinci Oceania cu 1.0% în 2018 comparativ cu 3.5% care este media anuală a perioadei 2008-2017²¹.

---

¹⁸ file:///D:/Downloads/CREDNaturalDisaster2018%20(2).pdf.

¹⁹ *Ibidem.*

²⁰ *Ibidem.*

²¹ *Ibidem.*

Repartizarea pierderilor economice în 2018, pe tipuri de dezastre, comparativ cu media anuală a perioadei 2008-2017, este următoarea: cele de natură climatologică (secetă, 9.7 miliarde de USD în 2018 comparativ cu 8.3 miliarde de USD, care este media anuală a perioadei 2008-2017; incendii de vegetație, 22.8 miliarde de USD în 2018 comparativ cu 3.8 miliarde de USD, care este media anuală a perioadei 2008-2017); cele de natură geofizică (cutremurele de pământ, 7.1 miliarde de USD în 2018 comparativ cu 45.3 miliarde de USD care este media anuală a perioadei 2008-2017; mișcări de mase-terenuri uscate, 0 în 2018 comparativ cu mai puțin de 0.1 miliarde de USD, care este media anuală a perioadei 2008-2017; activitate vulcanică 0.8 miliarde de USD în 2018 comparativ cu mai puțin de 0.1 miliarde de USD care este media anuală a perioadei 2008-2017); cele de natură hidrologică (inundații 19.7 miliarde de USD în 2018 comparativ cu 36.3 miliarde de USD, care este media anuală a perioadei 2008-2017; alunecări de terenuri umede 0.9 miliarde de USD în 2018 comparativ cu 0.3 miliarde de USD, care este media anuală a perioadei 2008-2017); cele de natură meteorologică (temperaturi extreme 0 în 2018 comparativ cu 3.0 miliarde de USD, care este media anuală a perioadei 2008-2017; furtuni 70.8 miliarde de USD în 2018 comparativ cu 69.6 miliarde de USD, care este media anuală a perioadei 2008-2017)²².

Cele mai afectate țări în 2018, din punct de vedere al pierderilor economice, au fost S.U.A. cu un total de 46.5 miliarde de USD (16.5 miliarde de USD din cauza incendiilor de vegetație, 16 miliarde de USD din cauza uraganului Michael și 14 miliarde de USD din cauza uraganului Florence) și Japonia, cu un total de 22 miliarde de USD (12.5 din cauza taifunului Jebi și 9.5 miliarde de USD din cauza inundațiilor)²³.

Din datele prezentate de specialiștii EM-DAT, se observă că dezastrele naturale de natură geofizică, cutremurele de pământ, au dus la producerea celor mai multe victime în 2018. Acest lucru, este determinat de imprevizibilitatea acestor tipuri de dezastre, durata foarte scurtă de manifestare și impactul devastator asupra mediului. Deși specialiștii în domeniu studiază fenomenul cu foarte mare atenție, nu există în momentul de față o predicție asupra modului de manifestare a acestora, și astfel,

---

²² file:///D:/Downloads/CREDNaturalDisaster2018%20(2).pdf.

²³ *Ibidem*.

impactul lor este foarte diferit și este caracterizat de o serie de elemente, dintre care cele mai importate sunt: mărimea manifestării (magnitudinea sau intensitatea, în funcție de scara de măsură folosită); perioada din zi când se manifestă (ziua sau noaptea); perioada din an când se manifestă (în funcție de anotimpul existent); tipul de construcții existente în zona respectivă (din punct de vedere al codurilor de proiectare seismică). Toate aceste lucruri, determină o implicare foarte mare a factorului politic și de decizie de la nivel național și local, a specialiștilor din domeniul sănătății și a celor care gestionează astfel de situații de urgență.

Din datele existente, se arată faptul că în baza de date a EM-DAT, în perioada 2000-2017, în lume au avut loc 504 cutremure de pământ, 34 dintre aceste manifestându-se în Europa (în calcul au fost luate cele care au avut magnitudinea medie de 5.7 pe scara Richter). Cutremurele de pământ care au avut loc în Europa, în perioada respectivă, s-au manifestat în 13 țări diferite, cele mai afectate fiind în ordine descrescătoare, Italia, Grecia, Spania, Serbia și Marea Britanie, și au dus la înregistrarea unui număr de 701 persoane decedate, 257.303 persoane afectate și pagube economice în valoare de aproximativ 29 miliarde de USD²⁴. O caracteristică deosebit de importantă este dată de faptul că dintre cele 34 de cutremure de pământ care s-au manifestat în Europa, în perioada precizată, aproape jumătate dintre ele, adică 15, au avut magnitudinea mai mare de 6.0 pe scara Richter. În perioada 2000-2017, Italia a fost cea mai afectată țară din Europa de acest tip de dezastru (cutremurul din 2012 din regiunea Emilia Romagna, cel din 2016 care a afectat orașul Amatrice, cel din 2009 din regiunea L'Aquila), înregistrând 679 persoane decedate și alte 124.000 de persoane afectate, iar pierderile economice au fost de 27.665 milioane de USD. Urmează Grecia, cu 8 persoane decedate și 82.701 de persoane afectate, iar pagubele materiale au fost în valoare de 648 milioane de USD. Spania a înregistrat 10 persoane decedate și alte 15.300 de persoane afectate, pagubele economice fiind estimate la 217 milioane de USD, Serbia a înregistrat 2 persoane decedate și alte 27.030 persoane afectate, iar pagubele economice au fost în valoare de 148 milioane de USD, Marea Britanie chiar dacă nu a raportat

---

²⁴ file:///D:/Downloads/CredCrunch51%20(3).pdf.

pierderi de vieți omenești, a înregistrat 4.501 persoane afectate și pierderi economice în valoare de 71 milioane de USD²⁵.

Este foarte clar faptul că cele mai multe persoane decedate în urma cutremurelor sunt rezultatul prinderii sub dărâmături și sub clădirile prăbușite a acestora. Totodată, avem o serie de victime cu traumatisme majore sau minore, determinate de căderi sau prinderi ale acestora sub dărâmături sau cu arsuri determinate de eventualele incendii care pot să apară în astfel de situații. Personalul specializat care intervine în astfel de situații de urgență împreună cu personalul medical, au ca priorități salvarea victimelor, triajul și evacuarea acestora, și îngrijirea de urgență a diferitelor traumatisme cu care se confruntă victimele. Din analizele specialiștilor în domeniu, cutremurele de pământ sunt direct responsabile de producerea a numeroase victime, dar totodată acestea generează și multiple probleme de sănătate prelungită prin faptul că populația este deplasată și adăpostită în locuri sau tabere aglomerate unde pot să apară diferite boli printre supraviețuitori, unele dintre ele transmisibile, prin faptul că pot să apară probleme de nutriție printre victime, multe dintre acestea manifestându-se inclusiv după terminarea situației de urgență²⁶.

Dacă de-a lungul anilor, specialiștii au fost preocupați în mare măsură de impactul pe care cutremurul îl are asupra ariei de manifestare, prin distrugerile pe care le-ar putea produce, în ultima perioadă un loc aparte în cercetările specialiștilor este ocupat de impactul cutremurelor asupra populației afectate din perspectiva sănătății publice, având în vedere faptul că despre morbiditatea generată de cutremure se cunosc mai puține lucruri.

Astfel, în ultima perioadă, au fost făcute studii epidemiologice asupra populațiilor afectate și considerate vulnerabile după producerea unui cutremur de pământ, iar rezultatele pe termen lung au arătat apariția tulburărilor de sănătate mintală, a afecțiunilor cardiovasculare, precum și o serie de alte boli cronice.

Pierderea rudelor sau a prietenilor, pierderea locuinței sau avarierea gravă a acesteia, perturbarea accesului la serviciile publice sau private cresc riscul apariției de tulburări de natură mintală a supraviețuitorilor, din cauza stresului post-traumatic. Din studiile desfășurate a rezultat faptul că,

---

²⁵ file:///D:/Downloads/CredCrunch51%20(3).pdf.

²⁶ *Ibidem*.

sănătatea mintală a copiilor afectați de un dezastru natural, a fost puternic afectată, aceștia având o inteligență verbală mult diminuată comparativ cu alți copii de aceeași vârstă dar care nu au suferit un astfel de stres traumatic. Totodată, un studiu desfășurat în 2009, confirmat de un alt studiu recent, a scos în evidență faptul că mortalitatea din cauza bolilor cardiovasculare la femeile și bărbații supraviețuitori ai unui cutremur dintr-o anumită zonă este considerabil mai ridicată decât în perioada pre-dezastru (specialiștii sunt de părere că acest lucru se poate datora creșterii presiunii sistolice sau a glicemiei după dezastru)²⁷.

Toate aceste studii au rolul de a reduce riscul actual și viitor în caz de cutremur, prin introducerea de strategii preventive, care să diminueze considerabil mortalitatea și morbiditatea în cazul unui astfel de dezastru natural. În acest sens, cel mai important aspect este legat de pregătirea populației, acest lucru fiind responsabilitatea factorului politic și de decizie, a specialiștilor în situații de urgență și acelor din sectorul sanitar.

Studii de cercetare în domeniul respectiv se desfășoară în momentul de față de către CRED în colaborare cu Universitatea din L'Aquila, care au ca scop evaluarea impactului asupra populației a cutremurului din 2009, în ceea ce privește tipurile de boli apărute și mortalitatea rezultată. Pentru ca aceste studii să fie cât mai complete, CRED colaborează și cu Spitalul Universitar din Tribhuvan (Nepal), prin intermediul unui proiect de cercetare, care studiază impactul cutremurului devastator din 2015, din punct de vedere al internărilor în spital pe tipuri de boli și a modului de funcționare al acestuia²⁸.

Concluzii

La o scurtă trecere în revistă a anului 2018, cele mai importante dezastre naturale care s-au manifestat de-a lungul anului, au fost: cutremurele de pământ din Indonezia, inundații în India, furtuni în Japonia, un număr deosebit de ridicat de incendii de vegetație și de activități vulcanice. Numărul mai mic de persoane decedate, comparativ cu media anuală a ultimei decade, poate fi pus și pe seama creșterii nivelului de protecție a populației prin măsurile adoptate de către factorii politici și de

---

²⁷ file:///D:/Downloads/CredCrunch51%20(3).pdf.

²⁸ *Ibidem*.

decizie, în colaborare cu specialiștii în domeniu, în ceea ce privește impactul schimbărilor climatice.

Incendiile de vegetație s-au manifestat cu violență în ultimii ani provocând numeroase victime și pagube materiale importante. Producerea acestora, de cele mai multe ori, este favorizată în ultimii ani de perioadele caniculare manifestate pe perioade lungi de timp și cu temperaturi deosebit de ridicate, care apar tot mai des din cauza încălzirii globale care afectează planeta noastră. În Europa, țările din sud s-au confruntat cu incendii de pădure deosebit de violente, dar acest risc este deosebit de ridicat pentru oricare dintre țările Comunității Europene.

În momentul în care una dintre țările membre ale Comunității Europene solicită sprijin internațional pentru o astfel de intervenție, țările membre trimit în sprijin, avioane cisternă, elicoptere special echipate pentru astfel de situații, echipament de intervenție și pompieri special antrenați. Această solicitare se realizează prin activarea mecanismului de protecție civilă de la nivelul Uniunii Europene, de către țara afectată, intervenția fiind coordonată de la nivelul Centrului de coordonare a răspunsului în situații de urgență (ERCC); al Comisiei Europene.

În 2017, incendiile forestiere din Europa, au dus la activarea mecanismului de protecție de 18 ori, cele mai afectate state membre fiind Portugalia, Italia, Franța, Muntenegru și Albania²⁹. Tot în 2017, U.E. a oferit sprijin internațional statului Chile (la solicitarea acestuia), pentru stingerea și lichidarea celor mai puternice incendii de pădure din istoria acestei țări. În 2018, incendiile de pădure au determinat activarea mecanismului de cinci ori, la solicitarea Suediei, Greciei, Portugaliei și Letoniei³⁰. Pentru intervențiile din 2018, au fost folosite 18 avioane de tip cisternă, 6 elicoptere, 69 de autospeciale de intervenție și peste 400 de pompieri și piloți, iar serviciul de cartografiere prin sateliți, Copernicus al U.E., utilizat pentru gestionarea incendiilor de pădure, a generat 139 de hărți, care au oferit date deosebit de importante în ceea ce privește suprafața de manifestare, intensitatea și amploarea pagubelor³¹.

---

²⁹ file:///F:/Downloads/MEMO-15-5411_RO.pdf.

³⁰ *Ibidem*.

³¹ *Ibidem*.

Având în vedere riscul deosebit de ridicat la cutremur pe care îl prezintă Bucureștiul, care conform specialiștilor este orașul cu cea mai expusă populație din lume, la cutremurele de pământ provenite sistematic din aceeași sursă (zona seismogenă Vrancea), din cauza poziționării geografice la o distanță de aproximativ 150 km de zona epicentrală Vrancea, care este și adâncimea aproximativă a focarelor cutremurelor vrâncene, în anul 2018 a avut loc exercițiul național „SEISM 2018”.

Acest exercițiu a avut ca scop antrenarea structurilor de conducere și de răspuns în cazul producerii unui cutremur major (cu magnitudinea de 7,5 pe scara Richter), care a afectat puternic Bucureștiul și a dus la producerea de numeroase victime în rândul populației (s-a verificat practic punerea în aplicare a „Concepției naționale de răspuns post seism”). În vederea realizării unui exercițiu cât mai aproape de realitate, situație în care multe dintre spitalele bucureștene sunt afectate, odată cu desfășurarea exercițiului național „SEISM 2018” s-a derulat și exercițiul internațional medical „ModEx 2018”, prin solicitarea țării noastre de sprijin medical internațional, prin declanșarea mecanismului de protecție civilă al Uniunii Europene, ocazie cu care au fost evaluate modulele medicale de tip EMT 1-3.

Bibliografie

1. *** file:///D:/Downloads/CREDNaturalDisaster2018%20(2).pdf.
2. *** file:///D:/Downloads/CredCrunch54%20(3).pdf.
3. *** file:///D:/Downloads/CredCrunch51%20(3).pdf.
4. *** https://en.wikipedia.org/wiki/2018_Attica_wildfires.
5. *** [https://en.wikipedia.org/wiki/Camp_Fire_\(2018\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Camp_Fire_(2018)).
6. *** https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_natural_disasters_by_death_toll#Deadliest_wildfires/_bushfires.
7. *** https://en.wikipedia.org/wiki/2018_Volc%C3%A1n_de_Fuego_eruption.
8. *** https://en.wikipedia.org/wiki/2018_Sunda_Strait_tsunami;
file:///F:/Downloads/MEMO-15-5411_RO.pdf.

INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ ȘI IMPACTUL EI ASUPRA SECURITĂȚII

THE ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND ITS IMPACT ON SECURITY

Col. dr. Ion-Marius NICOLAE

Statul-Major al Forțelor Terestre,

E-mail: marius24nicolae@yahoo.com; marius71nicolae@gmail.com

Motto:

„Inteligența artificială este fantastică, dar îi lipsește și-i va lipsi totdeauna ceva ce are alături de ea inteligența naturală: un suflet”.

aforism de **George Budo**i din „Aforisme” (15 februarie 2019)

Rezumat: Acest articol arată că inteligența artificială (IA) este un domeniu al informaticii care explorează capacitățile intelectuale cu dispozitive de calcul și care sunt implicațiile sale asupra securității.

Inteligența artificială (IA) este capacitatea mașinilor sau a computerelor de a îndeplini atribuții și sarcini asociate în mod obișnuit cu mintea umană.

În informatică, inteligența artificială (IA) este inteligența expusă de mașini, spre deosebire de inteligența naturală, expusă de oameni și de unele animale.

Informatica definește cercetarea IA ca studiu al „agenților inteligenți”: orice dispozitiv care își percepe mediul și efectuează acțiuni care maximizează șansa de a-și atinge cu succes obiectivele.

Termenul „inteligență artificială” este utilizat colocvial pentru a descrie mașinile care imită funcțiile „cognitive” pe care le asociază oamenii cu alte minți umane, cum ar fi „învățarea” și „rezolvarea problemelor”¹.

Termenul de „inteligență artificială” a apărut pentru prima oară în anul 1956 la un seminar în cadrul Universității Stanford din Statele Unite ale Americii.

Inteligența artificială este o tehnologie cu potențial revoluționar pentru multe sectoare de activitate.

---

¹ https://www.ro.w3ki.com/artificial_intelligence/, accesat la data de 10.09.2019.

În ultimii ani, inteligența artificială s-a dezvoltat rapid, servind ca bază pentru numeroase aplicații informatice în sănătate, industria auto, finanțe și economie, jocuri video, armată, audit, publicitate, artă, educație, explorarea spațiului etc.

Astăzi, inteligența artificială este utilizată din ce în ce mai mult în domeniul securității și apărării, îndeosebi în cel cibernetic, dar și în serviciile de securitate.

În domeniul securității și apărării, nu este prea greu pentru a vedea de ce utilizarea inteligenței artificiale poate reprezenta atât o oportunitate, cât și un pericol.

Cuvinte cheie: inteligență, inteligență artificială, mașini de învățare, computere, securitate, apărare.

Abstract: This article shows that artificial intelligence (AI) is an area of informatics that explores intellectual capabilities with computing devices and what its implications are for security.

Artificial intelligence (AI) is the ability of machines or computers to perform tasks and tasks normally associated with the human mind.

In computer science, artificial intelligence (AI) is the intelligence exposed by machines, unlike natural intelligence, exposed by humans and some animals.

Informatics defines the research of artificial intelligence as a study of “intelligent agents”: any device that perceives its environment and performs actions that maximize the chance of successfully achieving its objectives.

The term “artificial intelligence” is used colloquially to describe machines imitating the “cognitive” functions that people associate with other human minds, such as “learning” and “solving problems”².

The term “artificial intelligence” first appeared in the year 1956 at a seminar at Stanford University in the United States of America.

Artificial intelligence is a technology with revolutionary potential for many sectors of activity.

In recent years, artificial intelligence has developed rapidly, serving as a basis for numerous computer applications in health, the car construction industry, finance and economics, video games, military, auditing, advertising, art, education, space exploration, etc.

Today, artificial intelligence is increasingly being used in the field of security and defence, especially in cybernetic, but also in security services.

In the field of security and defence, it is not too difficult to see why the use of artificial intelligence can represent both an opportunity and a danger.

Keywords: intelligence, artificial intelligence, learning machines, computers, security, defense.

Introducere

Chiar dacă pare de domeniul SF, *Inteligența artificială (IA)* este o noțiune care a apărut încă din antichitate.

---

² https://www.ro.w3ki.com/artificial_intelligence/, accesat la 10.09.2019.

Istoria Inteligenței artificiale - tehnologie care gândește ca un om - începe din a doua parte a secolului XX.

Odată cu apariția computerului digital în anul 1940, în rândul cercetătorilor apare tot mai des ideea construcției unei minți artificiale, electronice.

Astfel, în vara anului 1956, în timpul unui workshop la colegiul american Dartmouth, se pun bazele cercetării Inteligenței artificiale.

Din păcate însă, la începutul anilor 1970, cercetarea Inteligenței artificiale a fost abandonată, deoarece s-a considerat că cercetătorii și finanțatorii lor din acele vremuri au realizat limitele tehnologice.

Interesul pentru cercetarea și finanțarea Inteligenței artificiale a fost reluat la începutul anilor 1980.

În primii ani ai secolului XXI, investițiile și interesul pentru Inteligența artificială au atins apogeul și continuă și în zilele noastre.

În secolul XXI, este clar că lumea trebuie să răspundă unui număr tot mai mare al alertelor de securitate. Și ținând cont de viteza cu care atacurile informatice s-au răspândit în întreaga lume, începând cu anul 2017, răspunsul trebuie să fie unul rapid.

În fața lipsei de specialiști relevanți, în întreaga lume, companiile transformă mașinile de învățat și în instrumente de inteligență artificială pentru automatizarea proceselor de securitate.

În contextul securității informației, Inteligența artificială este „*un sistem digital inteligent care învață singur, își dezvoltă singur sisteme de căutare și de învățare, poate chiar avea limbaj propriu (fără a fi înțeles de oameni), își dezvoltă singur rețele neuronale artificiale, își poate scrie propriile programe, dar cel mai important, are putere de decizie*”³.

Datorită IA, acum este posibil să se prevadă și detecta amenințări în scopul de a preveni eventualele atacuri informatice. Astfel, Inteligența artificială poate consolida securitatea din lumea reală, dar și securitatea cibernetică.

Inteligența artificială este o tehnologie cu un potențial revoluționar pentru multe sectoare, cum ar fi: sănătatea, industria auto, finanțe și economie, jocuri video, armată, securitate, audit, publicitate, artă, educație, explorarea spațiului etc. Cu toate acestea, unul dintre principalele sale

---

³ <http://www.laurageorgescu.ro/inteligența-artificială-si-impactul-ei-societate/>, accesat la data de 11.09.2019.

sectoare în care este întrebuințată cu succes, este cel de securitate și îndeosebi al securității cibernetice.

1. Inteligența artificială - ajutor pentru echipele de securitate

În secolul XXI, companiile au început deja să utilizeze inteligența artificială pentru a recunoaște și a răspunde amenințărilor de securitate. La ora actuală, în lume, companiile au instrumente destul de puternice, dar managerii acestora trebuie să decidă să le includă cât mai repede în strategia de securitate cibernetică a companiilor.

1.1. Utilizarea Inteligenței artificiale pentru detectarea amenințărilor

Inteligența artificială este folosită de compania Barclays Africa pentru a detecta semnalele de compromitere a sistemului în rețeaua locală. Odată cu schimbarea rapidă a peisajului global de amenințare și cu numărul tot mai mare de atacuri informatice, este nevoie de prelucrarea unei cantități uriașe de date, căreia trebuie să-i facă față folosind cele mai avansate tehnici și tehnologii pentru a le contracara.

Cadence Design Systems, o companie de servicii de inginerie, a implementat sisteme de monitorizare continuă a amenințărilor pentru a contribui la protejarea proprietății sale intelectuale. Datele zilnice de securitate a traficului, provenind de la 30.000 de calculatoare (PC) și 8.200 de utilizatori, sunt de aproximativ 30-60 GB, iar analiștii companiei care le studiază sunt în număr de 15. Iar asta nu e tot. Aceeași companie mai preciza că, pentru a face tot mai multe analize este necesar a fi introduse instrumente de inteligență artificială pentru a detecta și a remedia problemele.

Aruba Networks, o filială a Hewlett Packard Enterprise (HPE)⁴, utilizează produsele relevante pentru a monitoriza comportamentul utilizatorului și al sistemului, precum și pentru a gestiona accesul la Cadence. Așa cum a menționat Cadence, o caracteristică a platformei Aruba este că funcționează pe principiul de învățare fără profesor. Compania mai adaugă, atacurile se schimbă și devin tot mai dificile: de exemplu, dacă de ceva timp există o activitate rău intenționată de a fura date, care mai târziu va da posibilitatea atacatorului de a fura o cantitate mare de date,

---

⁴ https://www.hpe.com/emea_europe/en/home.html, accesat la data de 11.09.2019.

instrumentele de învățare automată/inteligență artificială vor ajuta la detectarea acestui lucru la timp.

Chiar și companiile mici sunt afectate de supraîncărcarea de cantități mari de date de securitate. De exemplu, Daqri, o firmă augmentată pentru a produce ochelari și căști de protecție, angajează 300 de persoane, iar la structura de securitate numai o persoană. În acest timp, procesele de analiză și de răspuns la evenimentele de securitate sunt mari consumatoare de timp.

Folosind inteligența artificială de la Vectra Networks în Daqri, aproximativ 1.200 de oameni pot fi monitorizați în trafic. Instrumentele automatizate pot observa atunci când cineva scanează porturi, merge de la o gazdă la alta sau să zicem, într-un mod neobișnuit trimite cuiva cantități mari de date. Compania colectează toate informațiile relevante, le analizează și le introduce în modelul de învățare automată. Acest lucru face posibil ca să prevină eventualele incidente rău intenționate, într-un anumit tip de trafic.

Această analiză trebuie să se facă rapid, micșorînd timpul dintre recunoaștere și răspuns. Inteligența artificială ne va permite să accelerăm analiza incidentelor și, astfel, să îmbunătățim înțelegerea a ceea ce se întâmplă în rețeaua corporativă, să prezicem mai precis scurgeri grave, să detectăm mai rapid incidentele și să le răspundem rapid pentru a micșora posibilele fraude și deteriorări.

1.2. Creșterea utilizării Inteligenței artificiale pentru securitate

Inteligența artificială și mașina de învățare accelerează în mod semnificativ răspunsul la amenințări, așa după cum recunosc analiștii companiei Nemertes. Potrivit acestora, astăzi inteligența artificială este o necesitate, aceasta având o piață de desfacere serioasă, formată sub influența unei nevoi reale.

Specialiștii din cadrul companiei Nemertes⁵ au efectuat un studiu de securitate globală, iar rezultatele acestuia arată că, în medie, este nevoie de 39 de zile pentru a detecta și a răspunde la un atac informatic, dar unele companii au reușit să reducă acest timp la câteva ore. Viteza răspunsului depinde în mod direct de nivelul de automatizare oferit de inteligența artificială, dar și de învățarea automată a companiei respective.

---

⁵ <https://www.cio.ru/articles/121117-Kak-iskusstvenny-intellekt-mozhet-protivostoyat-kiberugrozam>, accesat la data de 12.09.2019.

Timpul mediu pentru a detecta un atac este de o oră. În cele mai eficiente companii care utilizează inteligența artificială, dar și învățarea automată, este nevoie de mai puțin de 10 minute pentru a detecta. În ceea ce privește timpul mediu de analiză a amenințărilor, acesta este de trei ore. În cele mai bune companii, o astfel de analiză durează câteva minute, iar în cel mai rău caz, zile sau chiar săptămâni.

Companiile de servicii financiare sunt în prim plan. Deoarece datele lor sunt de valoare crescută, ele sunt, de obicei, cu un pas înainte de toate în asigurarea securității cibernetice și investesc foarte mult în tehnologii noi.

În ceea ce privește aplicațiile inteligenței artificiale și învățarea automată în general, cifrele sunt chiar mai mari. Conform studiului Vanson Bourne, astăzi 80% din organizații folosesc inteligența artificială pentru un scop sau altul.

Grupul Garrigan Lyman introduce inteligența artificială și învățarea automată pentru a aborda o serie de provocări legate de securitatea cibernetică, inclusiv detectarea unei rețele și a unei activități de utilizator neobișnuite, precum și recunoașterea celor mai noi companii de phishing. Fără noi tehnologii, ar fi imposibil de a lucra în mod normal, deoarece și atacatorii au recurs de mult timp la inteligența artificială, automatizând activitățile lor, afirmă Garrigan Lyman.

Inteligența artificială și mașinile de învățare dau acestei companii un avantaj. Compania este mică, are doar 125 de angajați, dar are capacitatea de a introduce în cel mai scurt timp cele mai noi tehnologii. La Garrigan Lyman, pot fi puse în funcțiune inovații utile în doar câteva săptămâni. În special, companiile de informații artificiale de alertă și Barracuda Networks utilizează echipamentele de securitate aici, și, așa cum afirmă Garrigan Lyman, sistemele cele mai inteligente sunt cele de scanare a reținei.

Inteligența artificială ajută sistemele să se adapteze cerințelor companiei fără a fi necesară o formare extinsă.

Un alt avantaj al inteligenței artificiale ajută companiile să-și îmbunătățească produsele în funcție de feedbackul clienților.

„Securitatea cibernetică este ca vigilența în cartier. Dacă observ ceva suspect în cartierul nostru, voi alerta pe alții”⁶, a declarat Chris

---

⁶ <https://research-journal.org/economical/iskusstvennyj-intellekt/>, accesat la data de 12.09.2019.

Geysler, Director de tehnologie la Garrigan Lyman. Mesajele de phishing sau atacurile de rețea pot fi detectate mai devreme în alte fusuri orare, permițând companiilor să se pregătească. Desigur, ar trebui să existe încredere în furnizorul de servicii.

Neîncrederea în inovare face dificilă trecerea de la procesele tradiționale la automatizare bazată pe inteligența artificială, deoarece, în plus față de cunoașterea particularităților activității furnizorului dumneavoastră, nu se va suprapune cu informații despre modul în care inteligența artificială ia decizii. Principiile experților de sisteme informatice trebuie să fie clare, astfel încât să poată fi de încredere. Înțelegând modul cum funcționează sistemul, clientul trimite feedback-ul său și dorește să ajute la îmbunătățirea modelelor de învățare automată.

1.3. Inteligența artificială permite obținerea de date înainte de atacul hackerilor

Inteligența artificială ajută la creșterea cantității de date pe care le primim. Când în sistemele informatice se acumulează goluri de date suficient de mari, acestea sunt în măsură să detecteze semnale de amenințare în cel mai scurt timp.

Datorită mașinii de învățare, companiile nu procesează doar datele mai rapid, dar corelează și evenimentele care apar în momente diferite în alte locații. Unele atacuri pot fi repetate în câteva săptămâni sau luni, pe Internet.

Pentru a putea conduce cu succes un motor al mașinii de învățare într-un timp rezonabil, este nevoie de o mulțime de resurse IT.

Potrivit experților de securitate cibernetică, atunci când vine vorba de Inteligența artificială, furnizorii de soluții de protecție a datelor sunt cu mult înaintea hackerilor.

Prin urmare, companiile au la dispoziție instrumente de securitate, care ar trebui să rămână eficiente o lungă perioadă de timp.

Însă, specialiștii în securitate au nevoie de timp pentru a alege soluțiile cele mai bune, deoarece Inteligența artificială reprezintă pentru companii și un pericol, împotriva căruia trebuie să se apere și care nu are nimic de a face cu pirateria: marketingul⁷.

---

⁷ <https://www.journaldunet.com/solutions/expert/70239/cybersecurite---comment-l-intelligence-artificielle-peut-se-retourner-contre-vous.shtml>, accesat la data de 12.09.2019.

Specialiștii în IT, după ce au analizat fenomenul, au identificat mai multe soluții hardware sau antivirus și pretind că acestea se bazează pe cele mai noi versiuni de Inteligență artificială cu privire la protecția datelor din sistemele informatice.

2. Pericolul Inteligenței artificiale

Din cele mai vechi timpuri, omul a dat naștere la vechile fantezii science-fiction, de la calculatoare de buzunar, la auto-conducerea autoturismelor, teleportarea, realitatea virtuală, iar în zilele noastre, Inteligența artificială.

Inteligența artificială este astăzi o perspectivă foarte reală pe care companiile din întreaga lume se concentrează.

„Inteligența artificială este un domeniu de știință care se concentrează pe modul în care componentele hardware și software ale unui calculator poate expune un comportament inteligent”⁸.

În zilele noastre, multe companii lucrează la proiecte de Inteligență artificială, inclusiv Microsoft, Facebook, Google și Minecraft. Și Coreea de Sud are proiecte de mare succes în Inteligența artificială. Dar, să nu uităm că mai sunt în lume companii ale unor mari puteri (SUA, Federația Rusă, China etc.) care lucrează în secret.

Dar de ce trebuie să ne îngrijorăm de Inteligența artificială? Cât de periculoasă e aceasta?

Astăzi, Inteligența artificială, care, cândva a fost gândită să existe numai în imaginația umană, este foarte reală.

În ultimul timp, Inteligența artificială a apărut ca un subiect de mare interes pentru mulți lideri din IT, cum ar fi: Stephen Hawking, Elon Musk, Bill Gates.

Potrivit lui Bill Gates, *„dispozitivele de inteligență artificială vor fi bine la început, dar pe măsură ce acestea încep să învețe din ce în ce mai mult de la noi și despre noi, vor deveni mult mai puternice și mai inteligente decât omenirea”⁹.*

Dar care ar putea fi riscurile reprezentate de Inteligența artificială?

---

⁸ <https://rickscloud.com/how-dangerous-is-artificial-intelligence/>, accesat la data de 16.09.2019.

⁹ <https://rickscloud.com/how-is-artificial-intelligence-changing-the-recruitment-practices>, accesat la data de 16.09.2019.

La ora actuală, se cunosc patru clase de risc reprezentate de Inteligența artificială: *riscul ostil rău intenționat*; *riscul apatic*; *riscul accidental*; *riscul necunoscut*¹⁰.

Riscul ostil rău intenționat - singurele scenarii posibile prin care Inteligența artificială să fie întrebuințată cu rea intenție sau programată în mod deliberat să fie ostilă (de exemplu, de către un grup militar sau terorist).

Riscul apatic - nu există în mod eficient un risc de pericol apatic de la o Inteligență artificială cu un super-obiectiv prietenos, dar este aproape sigur de la o Inteligență artificială fără un obiectiv prietenos. O inteligență apatică este periculoasă pur și simplu pentru că, aceasta nu ține cont de siguranța umană, așa cum o fac oamenii, de obicei.

Riscul accidental - dacă Inteligența artificială lucrează cu date incomplete, este posibil ca aceasta să ia decizii greșite, la fel ca un om. Greșelile de acest fel sunt greu de evitat, deoarece este imposibil să știi chiar totul despre lume, însă acestea sunt mai puțin periculoase dintre toate cele patru riscuri.

Riscul necunoscut - pericolul real al Inteligenței artificiale bine proiectată se află în capacitatea sa de a se reprograma și de a-și face eventualele ajustări singură. Orice Inteligență artificială este capabilă să se autoîmbunătățească și este în măsură să depășească în cele din urmă inteligența umană.

Chiar dacă există multe presupuneri despre Inteligența artificială ca fiind periculoasă, trebuie să ne aducem aminte că acestea sunt doar presupuneri și nu fapte reale.

Oamenii au fost întotdeauna neîncredători privind noile tehnologii, și chiar a existat o perioadă, ezitantă, cu privire la telefoanele mobile.

În cele din urmă, este vorba despre cum păstrăm Inteligența artificială și de modul în care o controlăm.

3. Implicațiile Inteligenței artificiale în domeniul militar, asupra securității și apărării

În următoarele decenii, Inteligența artificială va avea implicații majore atât asupra principalelor domenii ale societății, cum ar fi asistența medicală, comunicațiile și transporturile, dar și asupra securității și apărării.

---

¹⁰ <https://rickscloud.com/3897-2/>, accesat la data de 16.09.2019.

Astfel, Inteligența artificială, în linii mari, poate fi definită ca „sisteme care afișează un comportament inteligent și îndeplinesc sarcini cognitive analizând mediul lor, luând măsuri și chiar învățând din experiență”¹¹.

Astăzi, mașinile inteligente și conștiente devin o realitate în lumea modernă. Sistemele Inteligenței artificiale existente pot înțelege comenzi verbale, pot distinge imagini, pot conduce autoturismele, pot avea rezultate foarte bune la jocuri, iar peste puțin timp, vor avea loc discuții între robot și un om și între roboți.

În viitorul apropiat, „inteligenta artificială va prelua tot mai multe atribuții și sarcini ale oamenilor, pe care le va îndeplini cu succes, chiar mai bine decât oamenii”¹².

Forțele militare sunt tot mai tentate să integreze tehnologiile Inteligenței artificiale pentru a-și ghida sau automatiza deciziile. Ele sunt, de asemenea, gândite ca arme autonome care, la rândul lor, vor deveni posibile ținte în spațiul cibernetic.

În domeniul militar, Inteligența artificială reprezintă o oportunitate, dar și un pericol.

Pe de o parte, lipsa supravegherii umane în ceea ce privește funcționarea sistemelor de armament cu Inteligență artificială, însoțită de probabilitatea ca un sistem să poată fi compromis, ar putea duce la acțiuni și comportamente care încalcă normele internaționale de desfășurare a războiului. Este puțin probabil ca aceste sisteme să respecte demnitatea umană. Abuzul de către actorii nestatali și proliferarea sunt, de asemenea, riscuri de luat în considerare.

Pe de altă parte, avocații Inteligenței artificiale susțin că o astfel de inteligență poate îmbunătăți efectiv procesele decizionale militare.

Având în vedere gradul ridicat de tensiune și emoție care înconjoară, de obicei, conflictele, „tehnologiile inteligenței artificiale ar putea fi implementate pentru a ameliora sarcinile logistice, pentru a îmbunătăți

---

¹¹ Such a definition of AI is quoted in the European Commission’s Communication on “Artificial Intelligence for Europe”, COM(2018) 237 final, April 25, 2018.

¹² <https://gotech.world/inteligenta-artificiala-definitie-tipuri-de-ai-cum-invata-si-ce-aplicatii-are/>, accesat la data de 16.09.2019.

colectarea și interpretarea datelor, pentru a asigura superioritatea militară și tehnologică și pentru a consolida combaterea reacțiunii”¹³.

Indiferent de modul în care este vizualizată Inteligența artificială, este clar că *„aplicarea sa în spațiul de conflict este de natură să ridice întrebări cu privire la viitorul caracter al războiului și autonomia strategică a acestuia*”¹⁴.

3.1. Provocări tehnice, aspecte culturale și etice

În anul 2015 și din nou, în anul 2017, un grup de cercetători, printre care și Stephen Hawking, dar și industriași (cum ar fi Elon Musk) au publicat o scrisoare deschisă, solicitând Națiunilor Unite să oprească producerea de roboți ucigași.

Dar ce-i îngrijorează pe specialiștii în Inteligență artificială la aceste calculatoare (roboți ucigași)? Răspunsul este: joncțiunea tehnologiilor și roboticii mașinilor de învățare, rezultând în crearea de arme autonome capabile să recunoască ținte și să ia singure decizii de a le distruge.

Este science fiction? Nu chiar. Deoarece acest scenariu „*Terminator*” este în mod clar o prioritate pentru unele state, cum ar fi Federația Rusă, China, Statele Unite ale Americii etc.

Federația Rusă menționează că vrea să robotizeze cel puțin o treime din armamentul său până în anul 2025.

„Armata viitorului este armata vehiculelor, navelor și aeronavelor robotizate”¹⁵.

Mai mult decât atât, celebrul producător de armament, Kalașnikov, nu se abține de la alinierea mai multor sisteme autonome la catalogul său, datorită utilizării tehnologiei Inteligenței artificiale care ar fi în măsură să identifice țintele de pe câmpul de luptă și să ia decizia de a trage fără

---

¹³ Michael C. Horowitz, “*The Promise and Peril of Military Applications Artificial Intelligence*”, Bulletin of the Atomic Scientists, April 23, 2018, https://thebulletin.org/landing_article/the-promise-and-peril-of-military-applications-of-artificial-intelligence/, accesat la data de 16.09.2019.

¹⁴ Aaron Mehta, “*AI makes Mattis question ‘fundamental’ beliefs about war*”, C4ISRNET, February 17, 2018, <https://www.c4isrnet.com/intel-geoint/2018/02/17/ai-makes-mattis-question-fundamental-beliefs-about-war/>, accesat la data de 16.09.2019;

¹⁵ https://www.defenseromania.ro/armata-viitorului-este-armata-vehiculelor-robotizate_597587.html, accesat la data de 17.09.2019.

intervenția umană. Munca cercetătorilor ruși este concretizată într-un video în care este prezentat un robot umanoid (Feodor), care execută tragerea la ținte cu pistoale.

Și cercetătorii americani (SUA) au un videoclip în care sunt prezentate prototipuri de roboți ucigași¹⁶.

Și China se grăbește să investească în tehnologia roboticii pentru dezvoltarea roboților ucigași.

Să fie oare al treilea război mondial purtat numai cu roboții ucigași?

Iată o întrebare la care nu putem răspunde acum cu certitudine, dar e posibil ca să fie adevărat.

Dar deocamdată, însă, în absența tehnologiilor inteligente, armele pe deplin autonome nu ar fi, probabil, operaționale pe un câmp de luptă.

„Având 100% arme autonome pe un câmp de luptă acestea ar putea avea o serie de probleme tehnice, deoarece aici vorbim despre sarcini complexe”, explică Jean-Cristophe Noel, cercetător asociat la Centrul pentru studii de securitate la Institutul Francez de Relații Internaționale (IFRI). Soluțiile actuale sunt aplicații limitate...Inovatoare și foarte utile, dar limitate. Mai presus decât orice, omul nu a negat locul său în armată; aspectele culturale și etice ale implementării armelor autonome nu vor putea fi șterse peste noapte.

3.2. Inteligența artificială - ajutor pentru operatorul care identifică ținte

Primul Forum al apărării inovării, organizat la sfârșitul lunii noiembrie 2018, la Paris, oferă o prezentare generală a proiectelor emblematice pe care lucrează armata franceză și industriașii francezi.

Acestea includ programul de drone aeriene, proiectat de grupul naval (anterior DCNS) și Airbus, pentru a dota navele de luptă ale Marinei naționale franceze. Derivate dintr-un elicopter civil, aceste drone de recunoaștere, care, probabil vor fi și înarmate, vor putea fi comandate, începând cu anul 2030.

Asemănător proiectului francez de drone aeriene este și proiectul franco-britanic de combatere a minelor subacvatice. Este o chestiune de

---

¹⁶ https://www.ted.com/talks/pw_singer_on_robots_of_war?language=en, accesat la data de 17.09.2019.

timp până când Franța și Marea Britanie, și nu numai, vor putea folosi acest tip de drone pentru a detecta și neutraliza aceste amenințări. Acest proiect, condus de Thales și BAE systems, se bazează, în special, pe tehnologiile de recunoaștere și clasificare.

Un alt proiect al armatei franceze este și sistemul autonom de achiziție a țintelor, montat pe vehicule blindate. Pe baza lanțurilor algoritmice capabile să identifice în timp real mai multe tipuri de ținte prin semnătura lor termică și pe un computer bazat pe procesoarele Kalray (proiectate în Franța), sistemul oferă, deocamdată, asistență operatorilor de armament.

Cercetătorul francez în Inteligență artificială, Jean-Cristophe Noel, citează mai multe cazuri reprezentative pentru cercetările actuale.

Primul proiect american - MAVEN. Acesta constă în sortarea și analizarea imaginilor dronelor pentru a le selecta pe cele mai importante.

Inteligența artificială oferă și asistență aeriană pe avioanele de vânătoare. Aceasta constă, de fapt, în degrevarea pilotului de la anumite sarcini, atunci când acesta este suprasaturat cu informații.

Și în sfârșit, aplicațiile capabile să coordoneze rețelele de foc (de exemplu, să apere o navă atacată), precum și fluxurile logistice de muniție.

„În opinia mea, primele aplicații care vor fi desfășurate ne vor permite să interpretăm cât mai multe surse de informații cu puțință, să avem cunoștințe maxime despre câmpul de luptă și să recomandăm acțiuni, luând în considerare, de exemplu, doctrina armatei în cauză, personalitatea generalilor care se opun sau date cu privire la gama de arme desfășurate pe teren”, a afirmat Jean-Cristophe Noel.

Cele mai avansate proiecte de Inteligență artificială care se derulează în prezent nu exclud în totalitate riscurile generate de posibilele progrese dramatice ale tehnologiei IT.

Așa cum explică și Jean-Cristophe Noel, dacă promisiunile actuale ale Inteligenței artificiale sunt adevărate și sunt atinse obiectivele în domeniul cercetării IT, impactul va fi impresionant, vom vedea apoi creșterea în automatizare.

La sfârșitul anului 2018, Departamentul de cercetare militară din SUA (DARPA) a decis să aloce 2 mld. \$ într-un program de Inteligență

artificială denumit „AI Next”¹⁷, care vizează dezvoltarea generațiilor viitoare de tehnologii pentru Inteligență artificială care să fie mai bine adaptate la modificarea și luarea deciziilor.

Unele națiuni, conduse de SUA, sunt determinate să se orienteze spre creșterea autonomiei mașinii și robotizare și către o lume în care rolul omului nu ar mai fi esențial în luarea deciziilor.

3.3. Scoaterea din funcțiune a Inteligenței artificiale

Creșterea alarmantă a automatizării va da naștere în mod inevitabil la o serie de contramăsuri.

Sistemele informatice care găzduiesc Inteligența artificială, la rândul lor, riscă să devină ținta atacurilor cibernetice.

De asemenea, sistemele informatice sunt supuse și la o serie de „vulnerabilități specifice inteligenței artificiale: otrăvirea/scoaterea din funcțiune; atacurile prin interferență; atacurile iluzie”¹⁸.

Spre exemplu, făcând un test în care este implicată Inteligența artificială, în care vom aplica o bandă de scotch pe semnele rutiere, vom putea observa că se pot păcăli algoritmi de recunoaștere a semnelor rutiere de către vehiculele autonome...

Deoarece algoritmi utilizați în viața civilă sunt similari cu cei utilizați în domeniul militar, nu există nicio îndoială că tancurile autonome (robotizate), alte vehicule blindate autonome sau modulele de transport vor fi, de asemenea, vulnerabile la tehnica învecinată.

3.4. Implicații ale Inteligenței artificiale asupra securității și apărării Uniunii Europene

Uniunea Europeană a început deja să se gândească la „posibilele implicații ale inteligenței artificiale în domeniul securității și apărării privind armele autonome”¹⁹.

---

¹⁷ <https://www.darpa.mil/work-with-us/ai-next-campaign>, accesat la data de 17.09.2019.

¹⁸ <https://versprite.com/blog/artificial-intelligence-security-vulnerabilities/>, accesat la data de 17.09.2019.

¹⁹ “European Parliament Resolution of 12 September on Autonomous Weapon Systems”, 2018/2752(RSP), Strasbourg, September 12, 2018, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2018-0341+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN>, accesat la data de 17.09.2019.

Aceste reflecții sunt necesare deoarece există frecvent discuții contradictorii cu privire la armele convenționale, îndeosebi în cadrul Convenției privind anumite arme convenționale (CCW), dar și pentru că „*SUA, China și Federația Rusă fac progrese în ceea ce privește armamentul și sistemele de supraveghere cu ajutorul inteligenței artificiale*”²⁰.

Uniunea Europeană a început să recunoască creșterea importanței fenomenului Inteligenței artificiale, prin semnarea unui acord de cooperare între 25 de state europene, în aprilie 2018. Mai precis, acțiunea pregătitoare privind previziunea strategică privind cercetarea în domeniul apărării (PADR) ar putea include, în viitor, elemente de Inteligență artificială.

Intenția Comisiei Europene este de „*a aloca 5% pentru Fondul European de Apărare (FED), pentru investiții în domeniul cercetării privind inteligența artificială*”²¹.

Remarcăm, de asemenea, că Uniunea Europeană a semnalat în Planul de dezvoltare al capacităților sale (CDP), importanța Inteligenței artificiale ca un viitor factor strategic în securitatea și apărarea granițelor UE.

În acest sens, „*la 10 aprilie 2018, 25 de țări europene au semnat o declarație de cooperare în domeniul inteligenței artificiale*”²².

Este important ca perceperea Inteligenței artificiale să fie clar înțeleasă privind sensul acesteia. Aceasta poate fi văzută cu ușurință ca o capacitate de sine-stătătoare sau o tehnologie, considerată ca factor strategic.

De asemenea, este esențial să subliniem faptul că „*cele mai multe progrese nu sunt făcute în sectoarele de apărare și securitate, ci în companii, prin intermediul Amazon, Apple, Google, IBM și Microsoft, care*

---

²⁰ Samuel Bendett, “*In AI, Russia is Hustling to Catch Up*”, DefenseOne, April 4, 2018, <https://www.defenseone.com/ideas/2018/04/russia-races-forward-ai-development/147178/>, accesat la data de 17.09.2019.

²¹ European Commission, “*EU Budget: Stepping Up the EU’s Role as a Security and Defence Provider*”, June 13, 2018, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4121_en.htm, accesat la data de 17.09.2019.

²² European Commission, “*Artificial Intelligence: Commission Outlines a European Approach to Boost Investment and Set Ethical Guidelines*”, Brussels, April 25, 2018, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3362_en.htm, accesat la data de 18.09.2019.

*investesc miliarde de dolari în tehnologiile de inteligență artificială și în domeniul de cercetare și apărare*²³.

Guvernele europene au înțeles importanța inovării în Inteligența artificială, iar o serie de state membre ale UE dezvoltă strategii naționale pentru Inteligența artificială și investesc fonduri guvernamentale pentru aceasta.

Franța a semnalat intenția sa de a investi până în anul 2022, în domeniul cercetării pentru Inteligența artificială, „1,5 bilioane de euro, ca parte a Planului de inovare al țării”²⁴.

La 18 iulie 2018, Germania a anunțat că, în cadrul strategiei sale naționale privind Inteligența artificială, aceasta „va examina cercetarea și inovarea, va dezvolta infrastructura și competențele esențiale”²⁵.

Franța și Germania intenționează, de asemenea, să colaboreze în domeniul Inteligenței artificiale, iar o serie de alte state membre ale UE au dezvoltat sau dezvoltă strategii naționale privind Inteligența artificială (cum ar fi Estonia, Suedia și Finlanda).

„Beneficiul în domeniul inteligenței artificiale ar fi între 6,5 -12 trilioane de euro, anual, începând cu anul 2025”²⁶. Există însă și limitări la sistemele Inteligenței artificiale și este nevoie de mai mult timp pentru ca acestea să ajungă la maturitate.

În prezent, sistemele Inteligenței artificiale sunt capabile să citească date, dar există limite cu privire la cât de departe pot interpreta aceste sisteme, aceste date. Există un decalaj între ceea ce se citește (lectură) și raționament în Inteligența artificială. De aceea, pentru moment, oamenii joacă un rol esențial în interpretarea și raționamentul datelor.

---

²³ "Google leads in the race to dominate artificial intelligence", The Economist, December 7, 2017, <https://www.economist.com/business/2017/12/07/google-leads-in-the-race-to-dominate-artificial-intelligence>, accesat la data de 18.09.2019.

²⁴ Cédric Villani, "Donner un sens à l'intelligence artificielle: pour une stratégie nationale et européenne", AI for Humanity, March, 2018, https://www.aiforhumanity.fr/pdfs/9782111457089_Rapport_Villani_accessible.pdf, accesat la data de 18.09.2019.

²⁵ German Federal Government, "Key points for a Federal Government Strategy on Artificial Intelligence", July 18, 2018, https://www.bmwi.de/Redaktion/EN/Downloads/E/key-points-for-federal-government-strategy-on-artificial-intelligence.pdf?__blob=publicationFile&v=4, accesat la data de 18.09.2019.

²⁶ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/communication-artificial-intelligence-europe>, accesat la data de 18.09.2019.

Continuarea investițiilor în cercetare în domeniul Inteligenței artificiale este vitală, mai ales dacă sistemele inteligente vor fi utilizate în mod eficient și responsabil de către statele puternice ale lumii.

Sucesul în dezvoltarea Inteligenței artificiale în domeniul securității și apărării va depinde în mare măsură de guvernele care „*pot investi suficient capital și care au baza de competențe necesară, pentru inteligența artificială, cercetare, securitate și apărare, dar și pentru robotică*”²⁷.

Însă, cu toate acestea, cele mai multe progrese în tehnologiile Inteligenței artificiale vor apărea probabil în sectorul civil, iar un rol important îl vor avea firmele și institutele de cercetare.

4. Perspective de utilizare a Inteligenței artificiale în lumea securității

Detectarea activității de utilizator suspect și traficul de rețea sunt cele mai evidente aplicații de învățare automată.

Astăzi, sistemele informatice sunt din ce în ce mai capabile să identifice evenimente neobișnuite ale fluxurilor mari de date, rezolvând sarcinile standard de analiză și trimițând notificări.

Următorul pas este cel de utilizare a Inteligenței artificiale pentru a se confrunta cu cele mai complexe probleme.

De exemplu, nivelul de risc cibernetic pentru o companie la un moment dat depinde de o varietate de factori, inclusiv de disponibilitatea sistemelor neplătite, a porturilor neprotejate, primirea mesajelor de phishing vizate, nivelul de fiabilitate a parolei, volumul de date sensibile necriptate, precum și dacă organizația (compania etc.) este ținta unui atac de către serviciile de informații ale altui stat.

Disponibilitatea unei imagini cu risc precis ar permite o utilizare mai eficientă a resurselor și un set mai detaliat de indicatori de performanță în materie de siguranță.

În prezent, datele relevante fie nu sunt colectate, fie nu sunt convertite în informații semnificative, așa cum precizează compania Balbix, care prezice riscul scurgerii de date folosind Inteligența artificială.

---

²⁷ Erik Brynjolfsson and Andrew McAfee, “*The Business of Artificial Intelligence*”, Harvard Business Review, July 18, 2017, <https://hbr.org/cover-story/2017/07/the-business-of-artificial-intelligence>, accesat la data de 18.09.2019.

Specialiștii IT ai companiei au implementat 24 de tipuri de algoritmi care construiesc o „hartă termică” a riscurilor luând în considerare toate caracteristicile mediului client și permițând să afle de ce o anumită „zonă fierbinte” este desemnată ca atare²⁸. În același timp, serviciul oferă consiliere cu privire la corectarea situației, dacă le urmărim, zona roșie „fierbinte” va fi la început galbenă, apoi verde. De asemenea, sistemul poate pune întrebări de genul „ce ar trebui să fac mai întâi?”, „care este riscul meu de phishing” sau „care este riscul meu de a fi o victimă a hackerilor?”.

În viitor, Inteligența artificială va ajuta companiile să determine în ce tehnologii noi de securitate ar trebui să investească.

„Cele mai multe companii de azi nu știu cât de mult timp să-și petreacă pe Cybersecurity”, a declarat James Stanger, șef al tehnologiei la CompTIA.

Astăzi, există un spațiu mare pentru dezvoltarea Inteligenței artificiale. Inteligența artificială este utilizată în domeniul securității cu anumite limitări.

Cele mai incitante evoluții ale Inteligenței artificiale de care va beneficia omenirea sunt: *recunoașterea vocală, negociatorul virtual, gestionarea deciziilor, biometrie, procesare lingvistică naturală, învățarea automată, generarea limbii*²⁹.

Este posibil să se vorbească despre rămânerea în urmă a unor domenii din industrie, cum ar fi cea auto. S-a dezvoltat foarte mult, îndeosebi o ramură a industriei auto: cea de conducere autonomă a autoturismelor și mai puțin a rețelelor de securitate care le protejează.

Însă, în alte domenii în care Inteligența artificială este folosită, cum ar fi recunoașterea imaginii, discursul și prognoza meteo, situația este diferită.

„Un uragan nu poate schimba legile fizicii”, a afirmat McAfee, Director de tehnologie la CompTIA. La fel se întâmplă și în lumea securității cibernetice.

Cu toate acestea, există progrese în lupta împotriva amenințărilor cibernetice.

---

²⁸ <https://www.cio.ru/articles/121117-Kak-iskusstvennyy-intellekt-mozhet-protivo-stoyat-kiberugrozam>, accesat la data de 19.09.2019.

²⁹ <https://rickscloud.com/artificial-intelligence-predictions/>, accesat la data de 20.09.2019.

Există o astfel de linie de cercetare cu rețelele generatoare adversare, atunci când două modele de învățare automată cu obiective opuse funcționează automat. Spre exemplu, unul încearcă să detecteze ceva, iar celălalt încearcă să ascundă același lucru.

Acest lucru ar putea fi folosit la crearea de comenzi inamice condiționate pentru a afla ce amenințări noi ar putea fi.

Concluzii

În următoarele decenii, Inteligența artificială va avea implicații majore atât asupra principalelor domenii ale societății, cum ar fi asistența medicală, comunicațiile și transporturile, cât și asupra securității și apărării.

Inteligența artificială și învățarea automată sunt utilizate din ce în ce mai mult în domeniul securității și apărării, îndeosebi în domeniul securității cibernetice.

Este necesar ca toate companiile să fie cu un pas înaintea hackerilor în dezvoltarea programelor de securitate în domeniul IT.

Inteligența artificială se poate baza pe informații despre toate amenințările în domeniul IT, cunoscute la nivel mondial, pentru a detecta orice tentativă de atac a hackerilor.

Inteligența artificială poate fi, de asemenea, utilizată pentru procese de autentificare mai sigure. Datorită analizei datelor biometrice, aceasta poate fi utilizată pentru a analiza amprente digitale, retina sau amprenta vocală.

În lumea reală, agențiile de supraveghere și serviciile de securitate utilizează Inteligența artificială pentru a încerca să prezică crimele și pentru a le preveni înainte de a fi comise.

În domeniul militar, Inteligența artificială reprezintă o oportunitate, dar și un pericol.

Forțele militare sunt tot mai tentate să integreze tehnologiile Inteligenței artificiale pentru a-și ghida sau automatiza deciziile. Ele sunt, de asemenea, gândite ca arme autonome, care la rândul lor, vor deveni posibile ținte în spațiul cibernetic.

Armata viitorului este armata vehiculelor, navelor și aeronavelor robotizate.

La ora actuală, nu se cunoaște exact cât de rapidă este dezvoltarea Inteligenței artificiale generale, dar există o amenințare că un nou nivel de

Inteligență artificială poate fi folosit de către hackeri, imediat ce acesta devine disponibil.

În mod cert, noile evoluții în înțelegerea cunoștințelor, reprezentarea și manipularea, dar și învățarea automată vor contribui la creșterea nivelului de securitate și apărare a sistemelor din domeniul Inteligenței artificiale.

Bibliografie

1. Bendett, Samuel   *"In AI, Russia is Hustling to Catch Up"*, DefenseOne, April 4, 2018, <https://www.defenseone.com/ideas/2018/04/russia-races-forward-ai-development/147178/>.
2. Brynjolfsson, Erik and McAfee, Andrew   *"The Business of Artificial Intelligence"*, Harvard Business Review, July 18, 2017, <https://hbr.org/cover-story/2017/07/the-business-of-artificial-intelligence>.
3. Horowitz, Michael C.   *"The Promise and Peril of Military Applications Artificial Intelligence"*, Bulletin of the Atomic Scientists, April 23, 2018, https://thebulletin.org/landing_article/the-promise-and-peril-of-military-applications-of-artificial-intelligence/.
4. Mehta, Aaron   *"AI makes Mattis question 'fundamental' beliefs about war"*, C4ISRNET, February 17, 2018, <https://www.c4isrnet.com/intel-geoint/2018/02/17/ai-makes-mattis-question-fundamental-beliefs-about-war/>.
5. Villani, Cédric   *"Donner un sens à l'intelligence artificielle: pour une stratégie nationale et européenne"*, AI for Humanity, March, 2018, https://www.aiforhumanity.fr/pdfs/9782111457089_Rapport_Villani_accessible.pdf.
6. ***   *"Google leads in the race to dominate artificial intelligence"*, The Economist, December 7, 2017.
7. ***   European Commission, *"Artificial Intelligence: Commission Outlines a European Approach to Boost Investment and Set Ethical Guidelines"*, Brussels, April 25, 2018.
8. ***   The European Commission's Communication on *"Artificial Intelligence for Europe"*, COM(2018) 237

- final, April 25, 2018.
9. *** European Commission, “*EU Budget: Stepping Up the EU’s Role as a Security and Defence Provider*”, June 13, 2018.
  10. *** German Federal Government, “*Key points for a Federal Government Strategy on Artificial Intelligence*”, July 18, 2018.
  11. *** “*European Parliament Resolution of 12 September on Autonomous Weapon Systems*”, 2018/2752(RSP), Strasbourg, September 12, 2018.
  12. *** https://thebulletin.org/landing_article/the-promise-and-peril-of-military-applications-of-artificial-intelligence/.
  13. *** <https://www.c4isrnet.com/intel-geoint/2018/02/17/ai-makes-mattis-question-fundamental-beliefs-about-war/>.
  14. *** <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2018-0341+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN>.
  15. *** <https://www.defenseone.com/ideas/2018/04/russia-races-forward-ai-development/147178/>.
  16. *** http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4121_en.htm.
  17. *** http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3362_en.htm.
  18. *** <https://www.economist.com/business/2017/12/07/google-leads-in-the-race-to-dominate-artificial-intelligence>.
  19. *** https://www.aiforhumanity.fr/pdfs/9782111457089_Rapport_Villani_accessible.pdf.
  20. *** https://www.bmwi.de/Redaktion/EN/Downloads/E/key-points-for-federal-government-strategy-on-artificial-intelligence.pdf?__blob=publicationFile&v=4.
  21. *** <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/communication-artificial-intelligence-europe>.
  22. *** <https://hbr.org/cover-story/2017/07/the-business-of-artificial-intelligence>.
  23. *** <https://www.cio.ru/articles/121117-Kak-iskusstvennyy-intellekt-mozhet-protivostoyat-kiberugrozam>.
  24. *** <https://rickscloud.com/artificial-intelligence-predictions/>.
  25. *** https://www.hpe.com/emea_europe/en/home.html.
  26. *** <https://www.cio.ru/articles/121117-Kak-iskusstvennyy->

- intellekt-mozhet-protivostoyat-kiberugrozam.
27. *** <https://research-journal.org/economical/iskusstvennyj-intellekt/>.
28. *** <https://www.journaldunet.com/solutions/expert/70239/cybersecurite---comment-l-intelligence-artificielle-peut-se-retourner-contre-vous.shtml>.
29. *** <https://rickscloud.com/how-dangerous-is-artificial-intelligence/>.
30. *** <https://rickscloud.com/how-is-artificial-intelligence-changing-the-recruitment-practices/>.
31. *** <https://rickscloud.com/3897-2/>.
32. *** <https://gotech.world/inteligenta-artificiala-definitie-tipuri-de-ai-cum-invata-si-ce-aplicatii-are/>.
33. *** https://www.ted.com/talks/pw_singer_on_robots_of_war?language=en.
34. *** <https://www.darpa.mil/work-with-us/ai-next-campaign>.
35. *** https://www.defenseromania.ro/armata-viitorului-este-armata-vehiculelor-robotizate_597587.html.
36. *** <https://versprite.com/blog/artificial-intelligence-security-vulnerabilities/>.

PARTICULARITĂȚI ALE MIGRAȚIEI ROMÂNEȘTI ÎN PERIOADA POST RĂZBOI RECE

PARTICULARITIES OF THE ROMANIAN MIGRATION IN THE POST COLD WAR PERIOD

Drd. Alina ARDELEANU

Școala Națională de Studii Politice și Administrative,
E-mail: alina.ardeleanu7@yahoo.com

Rezumat: Migrația reprezintă una dintre problemele pe care România, prin mediul său politic, a recunoscut-o și pentru care depune eforturi să o remedieze. După dezintegrarea URSS, fenomenul migraționist a început să capete amploare prin comparație cu perioada comunistă. Creșterea exponențială a numărului de migrați a fost realizată după aderarea României la Uniunea Europeană. În ultimii 30 de ani, rolul diasporilor a devenit unul strategic în afacerile internaționale. Acesta este un aspect asupra căruia România va trebui să mediteze și să îl valorifice. În condițiile în care diaspora românească se află în top 5 la nivel mondial, statul român nu o poate ignora și nu poate să nu colaboreze cu aceasta.

Demersurile întreprinse de țara noastră în ceea ce privește consolidarea relațiilor cu diaspora sa sunt încă în curs de dezvoltare.

Cuvinte cheie: migrație, diaspora, Schengen, migrați, Uniunea Europeană.

Abstract: Migration represents one of the issues that Romania, through its political environment, has acknowledged it and for which it endeavors to improve. After the disintegration of the USSR, the migration phenomenon began to gain scope compared to the communist period. The exponential increase in the number of migrants was achieved after Romania's accession to the European Union. Over the past 30 years, the role of diasporas has become a strategic one in international affairs. This is an aspect on which Romania will have to meditate and capitalize. Taking into consideration that the Romanian diaspora is in the top 5 worldwide, the Romanian state cannot ignore it and it is necessary to collaborate with it.

The approaches taken by our country, concerning the strengthening relations with its diaspora are still in progress.

Keywords: migration, diaspora, Schengen, migrants, European Union.

Considerații generale cu privire la fenomenul migrației

Migrația apare ca o preocupare de actualitate în foarte multe state din marele ansamblu al relațiilor internaționale. Cu toate acestea, fenomenul s-a regăsit în stare activă din cele mai vechi timpuri. În funcție de epocă, de diferite conjuncturi istorice și de evoluția conceptelor în științele sociale, migrația a suscitat interesul unei adevărate pleiade de cercetători din mai multe arii, cum ar fi: istorici, economiști, sociologi, antropologi, geografi, experți în relații internaționale, studii de securitate, științe politice ori științe juridice. Toți cercetătorii interesați de această temă au încercat să pună bazele unui cadru teoretic adecvat, însă fără a se înregistra succese notabile.

Chiar dacă există în literatura de specialitate o serie de teorii ale migrației pe care orice cercetare, orice demers științific trebuie să le ia în calcul, suntem încă departe de cadrul teoretic pe care ni l-am dori. Existând atât de multe teorii cu privire la acest fenomen, ne este foarte dificil să promovăm o viziune comună și completă cu privire la abordarea teoretică a acestui concept. Majoritatea experților și cercetătorilor pe probleme de migrație au concluzionat faptul că inconsistența actualelor teorii, precum și vastitatea acestora ne pun în imposibilitatea de a ne raporta la un singur model teoretic, explicativ.¹ Prin urmare, viziunea comună asupra migrației rămâne un deziderat pe care îl au în vedere nu doar cercetătorii, ci și factorii politici.

Literatura de specialitate în limba română este destul de săracă pe acest subiect și, de cele mai multe ori, repetitivă.

Migrația poate fi definită în termeni de mobilitate a populației, având drept sens schimbarea permanentă ori temporară a domiciliului unei persoane, ori a unui grup de persoane, atât de la o unitate administrativ-teritorială (UAT) la alta, cât și în afara țării².

Cauzele și efectele migrației românești

Putem afirma că migrația românească este de dată recentă și, cu toate acestea, exercită o influență din ce în ce mai ridicată în societatea

---

¹ Cristina Haruța, *Migrația ca fenomen social: perspective și abordări teoretice transdisciplinare*, în *Revista transilvană de Științe Administrative*, 2 (43), 2018, p. 34.

² Ciprian Iftimoaei, Ionuț Cristian Baciu, *Analiza statistică a migrației externe după aderarea României la Uniunea Europeană*, în *Romanian Statistical Review- Supplement* Nr. 2, 2018, p. 169.

românească, constituindu-se într-o problemă fundamentală care îi preocupă pe cercetători, pe angajatori, pe politicieni, dar și pe românii obișnuiți. Anul 1989 a fost marcat, printre altele, și de căderea barierelor de frontieră, permițând, astfel, românilor să plece în alte țări, nemaieexistând consecințe negative asupra membrilor familiei care rămâneau în urmă. Perioada comunistă a fost caracterizată de o mișcare migratorie la cote reduse, fiind exercitat „un control sever asupra mobilității internaționale a populației, concretizat prin restricția accesului la pașapoarte și „anatemizarea” celor care își manifestau intenția de a părăsi țara și a celor care, pe diverse căi legale sau nu, reușeau să emigreze și să se stabilească în altă țară”³.

În 1990, una dintre primele măsuri luate de guvernarea tranzitorie din România a fost liberalizarea regimului pașapoartelor. Dreptul de a deține pașapoarte și de a ieși din țară depindea numai de posibilitățile financiare, fiindcă nici intrarea în multe țări occidentale nu a fost restricționată printr-un regim de vize. Astfel, mulți s-au angajat în diferite tipuri de mobilități internaționale. Foarte mulți foloseau pur și simplu această libertate pentru a călători, iar alții combinau călătoria cu „comerțul de valiză” (Diminescu, 2009, p. 46). Dar un număr considerabil de cetățeni români încercau să reproducă modelul de emigrare ce a funcționat în comunism: făcând apel la instituția azilului, doreau să obțină un status legal și, cu timpul, rezidență legală, emigrare definitivă în Occident⁴.

Atât în perioada comunistă, cât și în perioada de după Războiul Rece, destinațiile preferate de români se aflau în Occident. Reformarea României din punct de vedere economic a condus la dispariția a 3,5 milioane de locuri de muncă, fapt ce i-a determinat pe români să plece în străinătate, destinațiile preferate fiind: Italia, Germania, Spania, Franța, Marea Britanie, Israel, Ungaria⁵. Comportamentul migraționist a devenit aproape specific statelor care traversează o perioadă de tranziție economică, politică ori socială. Chiar dacă România a devenit un stat atât de origine, cât

---

³ Alexandra Sarcinschi, *Migrația ca problemă de securitate. Studiu de caz: România*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2014, p. 38.

⁴ Horváth István, *cap. 7. Migrația internațională a cetățenilor români după 1989*, p. 201, Scribd.ro.

⁵ Constantin Anghelache, Georgiana Niță, *Migrația- factori determinanți și modele economice*, în *Romanian Statistical Review*, Supplement Nr. 5, 2018.

și de destinație a migrației internaționale, aceasta este o țară de emigrație netă⁶.

Problema migrației românești a devenit stringentă, iar estimările actuale par să ne pună în fața faptului împlinit. Din punct de vedere statistic, peste o treime din numărul total al gospodăriilor românești au un membru plecat peste hotare sau chiar mai mulți⁷.

A presupune faptul că românii aleg să se stabilească în străinătate doar din rațiuni financiare este complet greșit. Cu toate că unii dintre migranții români ar avea venituri decente și în țara noastră, ei aleg să plece, deoarece simt că rezonază mai bine cu un anumit tip de cultură, cu specificitățile unei anumite țări. Spre exemplu, avem medici români care aleg să profeseze în spitalele din Occident nu doar din rațiuni eminamente economice, ci și datorită condițiilor superioare de muncă. Alți români aleg să se stabilească în state unde nu doar situația economică este bună, ci și acolo unde există stabilitate politică și socială. Pentru a afla orientativ care sunt cauzele migrației românești chiar de la cei care au făcut acest pas, Ministerul pentru Românii de Pretutindeni a elaborat un chestionar intitulat „Chestionar MRP adresat românilor de pretutindeni”⁸. Experții ministerului le solicită românilor de peste hotare următoarele date: statele în care aceștia locuiesc, localitățile din statul de reședință, județele de proveniență din România, genul, grupa de vârstă, mediul de proveniență, câteva date de contact, nivelul de studii, domeniul în care activează, motivul/motivetele pentru care au ales să se stabilească în străinătate, acțiunile întreprinse de statul gazdă pentru integrarea românilor, principalii factori prin care identitatea românească este consolidată în statul de reședință și sursele de informare pe care le consultă pentru a se informa despre situația din țară. Printre altele, românii din diaspora sunt întrebați cu privire la potențialele probleme pe care le-ar fi putut întâmpina în ceea ce privește respectarea dreptului la muncă sau a dreptului de ședere. Mai mult decât atât,

---

⁶ Bogdan Alexandru Suditu (coord.), *Studii de Strategie și Politici (SPOS) 2012. Studiul nr. 1. Perspectivele politicii de migrație în contextul demografic actual din România*, Institutul European din România, București, 2013, p. 153.

⁷ Petronela Daniela Feraru, *Migrație și dezvoltare*, Editura Lumen, Iași, 2011, pp. 2-3.

⁸ ***Chestionarul poate fi consultat la următoarea adresă web:

<http://www.mprp.gov.ro/web/chestionar-mrp-adresat-romanilor-de-pretutindeni/>.

chestionarul își propune să afle în ce măsură conaționali noștri își mai doresc să se întoarcă în țară într-o perioadă rezonabilă de timp.

În momentul în care toate răspunsurile vor fi analizate, rezultatul va constitui o temelie solidă de la care instituțiile abilitate ar putea porni, formulând politici publice eficiente care nu doar să îi determine pe migrații români să se întoarcă acasă, ci și să îi determine să colaboreze cu statul român pe aceia dintre ei care au luat o decizie definitivă în ceea ce privește șederea permanentă pe teritoriile altor state.

Un raport realizat recent de către OECD arăta faptul că diaspora românească se află în top 5 mondial (prin raportare la numărul total al populației). Având în vedere această situație, mai ales că în România nu există climatul unei confruntări armate, statul român nu poate ignora diaspora sa, fiind necesară găsirea constantă de metode și căi concrete prin care să colaboreze eficient cu aceasta.

Una dintre cele mai impactante cauze care au contribuit la creșterea bruscă și alarmantă a numărului migraților români este aderarea țării noastre la Uniunea Europeană. Din anul 2002 a fost eliminată obligativitatea vizelor în spațiul Schengen până la 90 de zile. După aderarea României la Uniunea Europeană, cetățenii români au putut beneficia de prevederile articolului 45 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, după cum urmează: „libera circulație a lucrătorilor este garantată în cadrul Uniunii”⁹.

Conform celui de-al doilea alineat al aceluiași articol, „libera circulație implică eliminarea oricărei discriminări pe motiv de cetățenie între lucrătorii statelor membre, în ceea ce privește încadrarea în muncă, remunerarea și celelalte condiții de muncă”¹⁰.

Trebuie avut în vedere și faptul că migrația indivizilor înalt calificați este influențată de specializarea diferită a acestora care generează diferite cauze de atragere (pull factors) și de respingere (push factors). De exemplu, motivele de emigrare ale unui cercetător pot fi aspirațiile personale și curiozitatea științifică; ale unui manager pot fi reflecția priorităților angajatorului; pentru cadre universitare și studenți motivele de emigrare ar fi atracția față de țările în care sistemele naționale de inovație/universitățile

---

⁹ *Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (versiunea consolidată), disponibil la https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0001.02/DOC_2&format=PDF, accesat la data de 24 octombrie 2019.

¹⁰ *Ibidem*.

sunt extrem de dezvoltate și în care „deschiderea științifică” este o prioritate; iar pentru oameni de știință și ingineri cauzele de atragere ar putea fi țările/companiile care au reputația oferirii de locuri de muncă în domeniile inovării și noilor tehnologii (Mahroum, 2000). Mai mult, în cazul tuturor lucrătorilor înalt calificați, cauzele de atragere (pull factors) surclasează cauzele de împingere (push factors)¹¹.

Nu doar în România, ci și în multe alte state migrația este privită drept o externalizare negativă. Această viziune nu îi vizează doar pe migranții necalificați, ci și pe cei înalt calificați. Țara noastră se confruntă cu ambele situații. Chiar dacă migrația este temporară, iar cei care pleacă peste hotare aleg să se întoarcă în țară după o anumită perioadă de timp, atunci România ar putea crea cadrul necesar pentru a putea beneficia de expertiza câștigată/îmbogățită a acestora. O prioritate pentru statul român ar fi identificarea posibilităților prin care se poate valorifica experiența câștigată de românii care revin în țară, conducând la transformarea a ceea ce părea a fi o pierdere iremediabilă/cu greu remediabilă într-un potențial câștig. O posibilă eroare ar fi abordarea simplistă a acestei probleme, România trebuind să demonstreze că a înțeles de ce cetățenii săi au ales să se stabilească în alte state. Totodată, trebuie oferită egalitate în ceea ce privește șansele de afirmare.

Rămân două direcții esențiale pe care statul român trebuie să le aibă în vedere: să le ofere românilor suficiente motive pentru a-i determina să nu mai plece sau ca să se întoarcă în țară, respectiv organizarea acestora în diasporă și utilizarea în scopul dezvoltării societății de proveniență.

Reîntoarcerea persoanelor calificate nu este un fapt simplu de controlat sau influențat. În majoritatea cazurilor, legăturile afective existente între cei plecați și cei rămași în țară nu sunt suficient de puternice de așa manieră încât să determine pe majoritatea românilor din diasporă să revină în țară la un anumit moment. Presupunând că aceștia au plecat din rațiuni economice, este dificil de crezut că se vor întoarce până nu vor avea certitudinea că își pot asigura în țară echilibrul financiar de nivel similar cu cel din statul gazdă. Chiar dacă problemele economice nu ar mai exista, nu

---

¹¹ *****Emigrația forței de muncă înalt calificate din România. O analiză a domeniilor cercetare – dezvoltare, medicină și tehnologia informației și a comunicațiilor. Raport de cercetare, www.emit.cdcdi.ro.*

avem nicio certitudine că românii stabiliți peste hotare se vor întoarce în țară. Așa cum am menționat anterior, statele dezvoltate nu sunt considerate de cei mai mulți dintre migranți destinații de vis doar din rațiuni financiare, ci și datorită nivelului de civilizație/educație pe care îl pot găsi acolo sau de atracția culturală pe care o pot simți atunci când se raportează la un anumit stat.

Acum 4 ani, Administrația Prezidențială și-a asumat rolul de militant pentru drepturile românilor atât din interiorul, cât și din exteriorul granițelor, arătând necesitatea valorificării potențialului strategic de care ar putea dispune diaspora românească, care ar putea căpăta rolul de punct de legătură cu alte state. Un prim pas a fost crearea în interiorul Administrației Prezidențiale a unui nou departament: Departamentul pentru Relația cu Românii din Afara Granițelor.

De asemenea, câțiva pași concreți pentru îmbunătățirea relației de cooperare dintre statul român și diaspora sa au fost făcuți și de Guvern. În anul 2017 a fost înființat Ministerul pentru Românii de Pretutindeni. Noul minister a preluat două departamente din structura Ministerului Afacerilor Externe. Este vorba despre Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni, dar și de Institutul „Eudoxiu Hurmuzachi” pentru Românii de Pretutindeni¹².

Concluzii

Fenomenul migrației nu va putea fi stopat de o Românie democratică, indiferent ce măsuri s-ar lua, prin urmare, Guvernul României și celelalte autorități responsabile trebuie să lucreze pe două paliere: sprijinirea migranților români să revină în țară și consolidarea relațiilor statului român cu diaspora sa, care, în anumite contexte, poate deveni un pilon solid în relațiile pe care România le poate avea cu alte state. Funcțiile diasporei românești (consolidarea culturii spirituale a poporului de proveniență; păstrarea culturii etnice; apărarea drepturilor sociale; funcția economică și funcția politică) trebuie valorificate de către țara noastră.

Membrii diasporei vor cultiva tradițiile și obiceiurile din statul de proveniență și vor păstra intactă limba națională. Spre exemplu, în statele

---

¹² **S-a înființat Ministerul pentru Românii de Pretutindeni, în <http://www.mprp.gov.ro/web/s-a-infiintat-Ministerul-pentru-romanii-de-pretutindeni-2/>, accesat la data de 6 septembrie 2019.

unde există comunități mari de români, mai mulți membri ai acestora au obiceiul de a se aduna și de a petrece timpul împreună cu ocazia anumitor sărbători importante. Această funcție este foarte dificil de fructificat acolo unde există comunități mici de români, aceștia fiind asimilați de către populația statului în care locuiesc. Economia românească este într-o oarecare măsură dependentă de remitențe (bani trimiși de românii din diaspora în țară). Chiar dacă sumele respective de bani nu sunt impozitate, acestea se integrează direct în economia de consum. Funcția politică a diasporei românești este destul de puțin valorificată, iar acest aspect va trebui să devină o prioritate, însă numai după o bună analiză a necesităților și potențialului migranților români.

Bibliografie

7. * *Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (versiunea consolidată).*
8. ** *S-a înființat Ministerul pentru Românii de Pretutindeni, în <http://www.mprp.gov.ro/web/s-a-infiintat-ministerul-pentru-romanii-de-pretutindeni-2/>.*
9. *** *Chestionarul poate fi consultat la următoarea adresă web: <http://www.mprp.gov.ro/web/chestionar-mrp-adresat-romanilor-de-pretutindeni/>.*
10. **** *Emigrația forței de muncă înalt calificate din România. O analiză a domeniilor cercetare – dezvoltare, medicină și tehnologia informației și a comunicațiilor. Raport de cercetare, www.emiit.cdcdi.ro.*
11. Anghelache, Constantin; Niță, Georgiana *Migrația- factori determinanți și modele economice, în Romanian Statistical Review, Supplement Nr. 5, 2018.*
12. Feraru, Petronela Daniela *Migrație și dezvoltare, Editura Lumen, Iași, 2011.*
13. Haruța, Cristina *Migrația ca fenomen social: perspective și abordări teoretice transdisciplinare, în Revista transilvană de Științe Administrative, 2 (43), 2018.*

14. Iftimoaei, Ciprian; Baci, Ionuț Cristian *Analiza statistică a migrației externe după aderarea României la Uniunea Europeană, în Romanian Statistical Review- Supplement Nr. 2, 2018.*
15. István, Horváth *cap. 7. Migrația internațională a cetățenilor români după 1989, p.201, www.scribd.ro.*
16. Sarcinschi, Alexandra *Migrația ca problemă de securitate. Studiu de caz: România, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2014.*
11. Suditu, Bogdan Alexandru (coord.) *Studii de Strategie și Politici (SPOS) 2012. Studiul nr. 1. Perspectivele politicii de migrație în contextul demografic actual din România, Institutul European din România, București, 2013.*

\

